

YENİ ÇAĞ

- F. Muhri: Sovyetler Birliği ve çağımız dünyası
- W. Lamberz: ADC'nin gelişmesinde yeni aşama
- R. Kukul: Komünistlerin birliği
- V. İskra: EYK ve AET: İsbirliği olanakları
- xx: Mozambik ve Angola halklarının utkusundan sonra
- F. Langer: İsrail insan halklarını çığnıyor
- F. Edelman: Özgür halkın birleşme sorunu
- B. Leighton: Biz bütün demokratların eylembirliğinden yanayız
- G. Faktor: Batı Avrupa'da köylülerin yoksullaşması
- xx. Uluslararası örgütler hakkında kısa bilgiler

Özel sayfalar

- xx: TKP Merkez Komitesi Politik Bürosunun bildirisi
- A. Saydan: Savaşımın yoğunlaştığı noktalar
- xx: TKP MK Politik Büro üyesi A. Saydan yoldaşın FKP organı "L'Humanite" gazetesini muhabirinin sorularına yanıtı

7 (145)
Temmuz
1976

BARIŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ

Sovyetler Birliği ve çağımız dünyası

Franz Muhri

Avusturya Komünist Partisi Başkanı

Yirminci yüzyılda ve özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki dünya gelişmesi, çeşitli sosyal-politik güçlerin, hareketlerin ve sınıfların, etkileşme ve cepheleşme, çatışma ve birbirine örülmeleri yönünde çok karmaşık ve çelişkili bir süreci oluşturuyor. Ama bu gelişmenin artık tamamen ve kesinlikle belirlenen ana eğilimi, reel sosyalizmin ve başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist devletler topluluğunun rol ve etkisinin durmadan artmakta olmasıdır. Sosyalist ülkeler topluluğu uluslararası gelişmenin kesin etkenidir.

Ben de SBKP XXV. Kongresine katılabilen mutlulardan biriyim. SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev'in derinine bilimsel çözümlemeye dayanan geniş kapsamlı raporunda, delegelerin ve yabancı konukların konuşmalarında ve kongre belgelerinde, insanlığın yazgısı bakımından sosyalist dünyanın evrensel-tarihsel önemi sözün tam anlamıyla yansıtılmış ve büyük Ekim Sosyalist Devrimi yurdunun rolü özellikle belirtilmişti. Artık hemen hemen altmış yıl var ki, tarih gemisinin yelkenlerini, güçlü soluğu dünyanın en uca köşelerine kadar eren Ekim'in doğurduğu rüzgâr dolduruyor.

Dünyanın ilk sosyalist memleketinin dünyaya nitel bakımdan yeni tip toplumsal gelişme ve uluslararası politika örneği verdiğini, sosyalizmin kapitalizme üstünlüklerini büyük bir güçle gösterdiğini ve bu suretle insanlığın sosyal ilerlemesinin öncüsü olduğunu söylemek hiç de abartma olmaz.

Biz Avusturya komünistleri, bunu, Sovyetler Birliği'nin uluslararası önem ve rolünün durmadan artmasının kaynağı, ortaya koyduğu örneğin çekim gücü, bütün dünyada milyonlarca insanın gözünde gitgide artmakta olan saygınlığının temeli sayıyoruz.

Dünyada ilerleme ile Sovyet devletinin iç ve dış politikası arasındaki derin ilişki, daha bu devletin varlığının ilk günlerinden itibaren belirdi. Yeni toplumsal düzenin sağlanmasına ve Sovyet devletinin güçlenmesine koşut olarak, bu ilişki gitgide daha eylemsel ve çeşitli bir nitelik alıyordu. Bugün bu ilişki her zamankinden daha belirgindir. Bu yasallık Sovyetler ülkesinin bütün tarihi boyunca izleniyor.

1917'de Ekim Devrimi'nin etkisi ve Barış Buyruğu, Birinci Dünya Savaşı'nın sona ermesini hızlandırdı. Rusya'da sosyalist devrim, uluslararası işçi sınıfı için yol gösterici yıldız oldu ve birçok ülkede devrimci savaşıma güçlü bir atılım kazandı. Bu devrimin etkisi, birçok ülkeler emekçilerinin bir dizi önemli sosyal politik ve demokratik reformları gerçekleştirmelerine olanak veren etkenlerden biriydi. Örneğin, Avusturya'da, Birinci Dünya Savaşı sonunda, emekçiler, 8 saatlik işgünü uygulamasının kabul edilmesini savaşla sağladılar; krallık burjuva-demokratik cumhuriyetle değiştirildi; sosyalist devrimden korkan Avusturya burjuvazisi birçok sosyal-politik ödünler vermeye razı oldu.

Bilindiği gibi, Rusya'da sosyalist devrimin etkisinden sonraki olaylar da, dünya tarihi de, sınıfsal kinle gözleri dönen sosyalizm düşmanlarının öngörülerine hiç de uymayan bir gelişme gösterdi. Bu düşmanlar, başlangıçta, Sovyet egemenliğinin yalnız kısa bir epizot olduğunu, birkaç gün veya hafta sonra devrilip gideceğini düşünüyorlardı. Ama dedikleri olmayınca, iç savaş ateşini tutuşturmaya başladılar ve Sovyet Cumhuriyetine karşı askersel müdahaleyi örgütlediler. Donatım ve cephane bakımından üstün olmalarına karşın, iç karşı-devrimciler de, emperyalist devletlerin askersel müdahale güçleri de yenilgiye uğratıldılar. Genç Sovyet iktidarı iç savaşta üstün geldi, çünkü kendi ülkesinin işçi sınıfı ile köylülerinin desteğine dayanıyordu. Herhangi bir azınlık diktatorası'nın ve «iktidara elkoyma»nın sözkonusu olamayacağı daha o zaman açıkça anlaşıldı. Sosyalist devrim, en dolaysız ve dolgun anlamıyla halk devrimiydi.

Bundan başka, sosyalizmin düşmanları, Sovyet Cumhuriyetinin ekonomik güçlüklerle ve savaş yıllarında sürekli birikmiş olan ertelenmez sorunların çözümüyle başa çıkamayacağını düşünüyorlardı. Ne var ki, Sovyetler Birliği emekçileri, emperyalizmin uyguladığı ekonomik ablukaya karşın, kısa bir tarihsel süre içinde, Birinci Dünya Savaşı ve uzun süren iç savaş sonucunda sarsılan ve yıkılan ekonomiyi canlandırmayı, ilk beş yıllık planları başarıyla yerine getirmeyi ve sosyalist endüstrinin temelini atmayı başardılar. Kapitalist dünyanın, tarihinin en ağır ekonomik bunalımı içinde kıvrandığı dönemde, Sovyetler Birliği'nin ekonomisi güvenli adımlarla

yeni v  gitgide daha yüksek doruklara doğru ilerliyor ve böylelikle bütün dünya karşısında ilk defa olarak pl nli sosyalist işletmeciliğin üstünlüğünü ortaya koyuyordu.

Bu anti-kom n stler için iyi bir ders oldu. Ama anti-kom n stler, o zaman yaptıkları gibi, şimdi de, ekonomik ve toplumsal sosyalist sistemin ‐bunalım‐ının gelip  atacağı kehaneti savurmaktan geri durmuyorlar. Ne var ki, hayat, her defasında onların ‐öngörüler‐ini yalanlıyor. Böylece, anti-kom n st gözlüklerin, tarihsel gerçekliğin hayatta olduğu gibi görülmesine olanak vermediği bir kez daha anlaşılıyor.

Bütün bunların arkasında, Alman faşizminin ve diğer emperyalizm güçlerinin Sovyetler Birliği'ne saldırıları geldi. Yalnız Hitler değil, İtalyan ve Japon emperyalistleri de Sovyetler Birliği'ni ‐balı k ayaklı dev‐ sayıyor ve faşist orduların baskısı altında çöküp gideceğini düşünüyorlardı. Başlangıçta, İngiltere, Fransa ve Birleşik Amerika'da da, bazı etkili çevreler, politikalarında, Hitler Almanyasıyla direkt olarak cepheleşmekten sakınmayı, faşist elebaşıların saldırgan emellerini Doğu'ya yöneltmeye çalışmayı yeğliyorlardı. Sovyet Ordusunun kahramanca savaşımı, Sovyetler Birliği'nin izlediği dış politikada emperyalist devletler arasındaki çelişkilerden doğru biçimde yararlanması, halkların üzerine   ken faşizm esareti altına düşme tehlikesi, dünyada anti-faşist duygu ve düşüncelerin hızla yaygınlaşması, Nazi Almanyası tarafından işgal edilen veya ona bağlı duruma düşen memleketlerde en geniş halk tabakaları arasında gelişen direniş hareketi, tümüyle, anti-hitler koalisyonunun kurulmasına ve güçlendirilmesine yardım etti. şu var ki, anti-hitler koalisyonuna katılan diğer devletler önemli bir katkıda bulunmuş olsalar da, Hitler faşizmiyle savaşın asıl ağırlığını Sovyetler Birliği'nin çektiği ve Avrupa halklarının, bu arada Avusturya halkının faşizmden kurtarılmasında kesin rolü oynadığı tarihsel bir gerçektir. Bu tarihte eşi olmiyan bir kahramanlıktır.

Faşizm  zerindeki utkunun Sovyet insanlarına ne kadar pahalıya malolduğunu bütün insanlık biliyor ve hiç bir zaman da unutmayacaktır. Hitler istil cılara karşı savaşta Sovyetler Birliği 20 milyon, daha da fazla insan kaybetti. Kurban gidenlerin önemli bir bölümü halkın en aktif kesiminden olan emekçilerdi. SSCB topraklarında faşistler 6 milyon sivil Sovyet yurttaşını işkenceyle kırdılar; yüzlerce şehri, 70 binden fazla köyü yıktılar, 32 bin kadar sanayi kuruluşunu yokettiler. Sosyalist düzenin büyük yaşamsal g   ve Sovyet insanların kom n st ideallere sarsılmaz inancı, Sovyetler Birliği'nin savaşın ağır sonuçlarını çok kısa s reler içinde gidermiş olmasında, her alanda dikkate değer yeni başarılar kazanmasında parlak ifadesini buldu.

Büyük Anayurt Savaşı'nın utkusu sonucunda, Sovyet toplumu daha çok güçlendi ve sağlamlaştı. Sovyetler Birliğinin uluslararası saygınlık ve  teritesi nitel bakımdan yeni bir düzeye  ıktı. Ve Sovyetler Birliği, katılımı

olmadan dünya politikasının hiç bir önemli probleminin çözülemeyeceği yüce sosyalist devlet haline geldi.

Savaşın sonraki yıllar, uluslararası alanda sınıfsal ve politik güçlerin yer alımında köklü değişim yılları oldu. Bu değişimlerin en önemlileri şunlardır: Dünya sosyalist sisteminin meydana gelmesi ve güçlenmesi; ulusal kurtuluş hareketinin yeni bir atılım kazanması; gelişmiş kapitalist devletlerde sosyalizm, demokrasi ve barış güçlerinin yürüttükleri savaşımın canlanması ve gelişmesi . . . Reel sosyalizm bütün dünya devrimci güçlerinin en sağlam enternasyonal desteğidir. Bundan ötürü, komünist ve işçi partilerinin 1969'da Moskova'da yaptıkları Uluslararası Danışma Toplantısı'nın belgesinde, gayet haklı olarak, sosyalizmi savunmanın komünistlerin enternasyonal ödevi olduğu kaydediliyor.

Bununla beraber, şunu da belirtmeliyiz ki, «soğuk savaş»ın iflâs etmesinin, yeni dünya savaşı tehlikesinin azalmasının ve uluslararası gerginliği azaltmanın ve uluslararası ilişkilerde barış içinde yanyana yaşama prensiplerinin gitgide daha sağlam yerleşmesinin kesin etkenlerinden biri, Sovyetler Birliği'nin ekonomik, politik gücünün ve savunma yeteneğinin durmadan artmış olması, ardıcıl bir barış politikası izlemesidir.

Bu politikanın ana yönleri, SBKP XXIV. Kongresinin kabul ettiği Barış Programı'nda yoğun ifadesini buldu. Barış Programı, sosyalist topluluk ülkeleri tarafından, komünist ve işçi partileri tarafından, ilerici ve barışsever güçler tarafından hararetle desteklendi. Bu program temeli üzerinde, emperyalizm ve gerici güçlerinin direnişine karşı, uluslararası alanda çok önemli değişimlere ulaşılmış olduğunu bugün ancak barış ve sosyal ilerlemenin yeminli düşmanları inkâr edebilirler.

Viyetnam halkının ve diğer Çin-Hindi halklarının kahramanca savaşımı sayesinde, ABD'li saldırganlar ve yerli uşakları hak ettikleri yenilgiye uğradılar. Güney-Doğu Asya halklarının özgürlük ve sosyal ilerleme uğrunda haklı savaşımını Sovyetler Birliği daha başlangıçtan itibaren tamamen ve dört elle destekliyordu. Bu gerçek, Viyetnam Emek Partisi MK Birinci Sekreteri Le Zuan tarafından SBKP XXV. Kongresi kürsüsünden bir kez daha belirtildi. Le Zuan özetle şöyle dedi: «ABD saldırısına karşı Viyetnam halkının kurtuluş savaşımının tam bir utkuyla sonuçlanması, Sovyetler Birliği'nin güçlü desteğiyle, etraflı, büyük, değerli ve etkin yardımıyla sıkı sıkıya bağlıdır.» (!)

Sovyetler Birliği ile ABD arasındaki ilişkilerde sağlanan değişiklik, barışı ve halkların güvenliğini güçlendirme bakımından kesin bir önem taşıyordu. Bazı ABD ve aynı zamanda diğer başlıca kapitalist memleketler yöneticilerinin, güttükleri politikada, barış içinde yanyana yaşama prensiplerini sosyalist ülkelerle ilişkilerin temeli olarak tanımaya başlamaları,

(!) «Pravda» gazetesi, 26 Şubat 1976.

hiç de emperyalizmin kendi özlüğünü değiştirmiş olmasından ileri gelmiyor. Bunun nedeni, Sovyetler Birliği'nin, reel sosyalizmin, uluslararası işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketiyle birlikte, bugün artık kapitalist Batı'nın gerçekçi düşünen çevrelerini barış içinde yanyana yaşamanın herhangi bir alternatifi olmadığını gitgide daha çok anlamaya yönelten bir güç meydana getirmekte olmalarıdır.

SBKP XXIV. Kongresinin Barış Programı'nda Avrupa güvenliği problemi ilgili olarak şu hedefler belirleniyordu: «... bu kıtada yumuşama ve barış yönünde köklü bir dönümü gerçekleştirmek; Avrupa Genel Konferansının toplanmasını ve başarıyla geçmesini sağlamak ...»⁽²⁾ İlerici güçlerin azimli savaşımları, Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin ardıcıl barış politikası sayesinde artık bu hedeflere ulaşılmış bulunuluyor. Gerginliği azaltmada en çok Avrupa'da ilerleme kaydedilmiş olması rastgele değildir. Sosyalizmin mevzileri en çok bu kıtada güçlüdür ve güttü politikanın etkisi kuvvetle hissedilmektedir. Avrupada ve bütün dünyada barışın en güçlü kalesi Sovyetler Birliği'dir.

Politik yumuşama sosyalist ülkelerle Batı Avrupa devletleri arasında ekonomik ve bilimsel-teknik ilişkilerin genişletilmesiyle yakından ilişkilidir. Örneğin, Avusturya ile Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler arasında ticaret, ekonomik ve bilimsel-teknik işbirliği bir hayli genişlemiştir ve bu da kendi payına memleketimizde daha büyük sayıda işyeri sağlanmasına yardım etmektedir. Hak eşitliği, işçilere karışmama ve karşılıklı yarar gözetimi prensiplerine dayanan bu gibi ekonomik ilişkiler Avusturya'nın bağımsızlığında önemli bir etkindir.

Son sömürgecilik rejimlerini ortadan kaldırma savaşımında halklar yeni utuklar kazandılar. Angola halkının, emperyalist müdahaleye karşı, özgürlük için, kendi yazgısına buyrukluk için, sosyal ilerleme için yürüttüğü savaşta kazandığı utku, kurtuluş hareketinin başarılarının ve Portekiz sömürgeciliğinin çöküp gitmesinin parlak bir örneğidir. Angola Halk Kurtuluş Hareketi MK Politbüro üyesi Alves Baptista, SBKP XXV. Kongresinde yaptığı konuşmada, sosyalist ülkelerin ve özellikle Sovyetler Birliği ile Küba'nın Angola halkına gösterdikleri politik, mânevî ve maddî desteğe şükranlarını dile getirerek özetle şöyle dedi: «Biz Portekiz sömürgeciliğini Sovyetler Birliği'nin yardımı sayesinde yenebildik.»⁽³⁾

Burjuva basını, bizim memleketimizde de, özgürlük ve bağımsızlıklarını savunmakta olan halklara Sovyetler Birliği'nin gösterdiği enternasyonal yardımın özlüğü üzerinde sahtecilikler yaparak, bu yardımın «Sovyet yayılma emelleri»nden ileri geldiğini savlamaya kalkışıyor. SBKP MK'nin XXV. Kongreye sunduğu eylem raporunda, L. İ. Brejnev yoldaş, ulusal

⁽²⁾ «SBKP XXIV. Kongresi belgeleri ...», Partizdat, 1971, s. 29.

⁽³⁾ «Pravda» gazetesi, 28 Şubat 1976.

bağımsızlık, demokrasi ve sosyal ilerleme için savaşım yürüten güçler konusunda Sovyetler Birliği'nin görüş ve tutumunu şöyle belirtti: «Partimiz, özgürlükleri uğrunda savaşan halklara destek oluyor ve olacaktır. Sovyetler Birliği bu halklara destek olur ve yardım ederken, kendisi için herhangi bir çıkar sağlama, ayrıcalıklar gözetme, politik egemenlik kurma, askersel üsler edinme düşüncesinden uzaktır. Biz vicdanımızın, komünist kanılarımızın buyruğuyla hareket ediyoruz.»⁽¹⁾

Bununla beraber, SBKP XXV. Kongresinde, yeni bir dünya savaşı tehlikesinin henüz tamamiyle giderilemediği, son zamanlarda «soğuk savaş» politikasına bağlı aşırı sağcı, anti-komünist grupların gemi azağına aldıkları, NATO saldırgan paktına üye ülkelerin askersel bütçelerinin kabarmakta olduğu belirtildi. Şimdiki uluslararası durumun bu çizgileri, komünistler, ilerici, demokratik güçler arasında, barış ve halkların güvenliği davasına değer veren bütün sağduyu sahipleri arasında endişeler uyandırıyor. Bu nedenle, SBKP XXV. Kongresine sunulan MK eylem raporunda L. İ. Brejnev yoldaş tarafından ileri sürülen «Barış ve uluslararası işbirliği için, halkların özgürlük ve bağımsızlığı için daha öte savaşım programı» bütün dünyada geniş yankılar uyandırdı. Bu program, XXIV. Kongrede kabul edilen Barış Programı'nın daha geliştirilmiş biçimidir.

SBKP XXV. Kongresi, Sovyetler Birliği'nin dış politikasında yeni bir safha açtı. Bu safhanın ana niteliği, uluslararası yumuşamayı özdekleştirmek için, öncelikle silâhlanma yarışının bırakılması için, silâh yığınaklarının azaltılması ve silâhsızlanma için savaşımıdır. XXV. Kongrenin dış politika programı, Avrupa Konferansının Sonuç Belgesi'ni tamamiyle hayata geçirme çizgisinin etkinlikle sürdürülmesi, diğer savaş ocaklarını ortadan kaldırmak için, Asya'da güvenliğin sağlanması için, uluslararası ilişkilerde kuvvet kullanılmamak üzere dünya çapında bir antlaşma imzalanması için, sömürgeci ezgi sisteminin bütün artıklarının, bütün sömürgecilik ve ırkçılık ocaklarının yok edilmesi için, aynı zamanda uluslararası ticarette bütün ayrımların ve yapay engellerin, uluslararası ekonomik ilişkilerde bütün eşitsizlik, dikta ve sömürü belirtilerinin giderilmesi için savaşım yürütülmesi ödevini ortaya koyuyor.

Bu program yalnız Sovyet halkının çıkarlarına hizmet etmiyor. Biz, bunun, bütün dünya halklarının ve bu arada sürekli barış isteyen halkımızın ulusal çıkarlarına tamamen uygun olduğuna derinden derine inanıyoruz. Bu programın hayata geçirilmesinin Avusturya'ya da barış içinde güvenli bir gelecek sağlayacağı şüphesizdir. Biz Avusturya komünistleri, Avusturya Sosyalist Partisi önderi Başbakan B. Kreisky'nin ASP Kongresindeki konuşmasında yumuşama politikasına devam edilmesini savunmuş olmasını olumlu bir belirti sayıyor ve değerli buluyoruz. Biz, kamuoyunu daha geniş ölçüde seferber etme yoluyla, Avusturya hükümetini, yakın geçmişe

(1) SBKP XXV. Kongresi belgeleri: M., Politizdat, 1976, s. 12.

kadar yaptığı gibi dünya politikasının kuyruğuna takılmayıp, aktif taraf-sızlık politikasına uygun hareket ederek, barış ve yumuşama davasına eskisinden daha büyük bir katkıda bulunmaya yöneltmek istiyoruz.

Son zamanlarda sözümona «Sovyet tehlikesi»ni tekrar parmağa dolayan propaganda kampanyasının uluslararası çapta harıl harıl yürütüldüğü görülüyor. Bunun, silâhlanma yarışına devam edilmesini haklı göstermek için emperyalizm tarafından yapıldığı besbellidir. SBKP XXIV. ve XXV. Kongrelerinin dış politika programları arasındaki sıkı bağlantı ve dolaysız geçişlilik Sovyet devletinin güttüğü barış politikasının konjonktürel karakter taşımadığını, sosyalizmin iç niteliğinden ileri geldiğini inandırıcı biçimde ortaya koyuyor. Barış ve sosyalizm ayrılmaz bir bütündür. Sovyetler Birliği'nin en önemli uluslararası etken olma rolü hiç bir zaman bugünkü kadar büyük olmamıştır. Sosyalizmin gitgide daha güçlü olması barış davasının yararınadır.

Sovyet komünistleri, XXV. Kongrede, barış içinde yanyana yaşamının hiç bir suretle sosyal statüko anlamına gelmediğini, ancak her halkın dışardan karışılmaksızın kendi yazgısını belirleme, serbestçe seçtiği gelişme yolunda, sosyalist gelişme de dahil, yürüme hakkına sahip olmasını öngördüğünü bir kez daha belirttiler. Lenin'in Partisi, dünya devrim sürecinin bütün kollarıyla enternasyonal dayanışmasını yeniden ortaya koymuştur. Ama bu dayanışmanın, anti-komünist propagandanın SBKP'ye maletmeye yeltendiği düşüncelerle hiç bir ilişkisi yoktur.

Son zamanlarda, anti-komünistler, Sovyetler Birliği'nin diğer halklara sosyalist devrimi dayatmaya çalıştığı teranesini yine tutturdular. Ne var ki, komünistlerin «devrim ihracı»na ilkesel bakımdan her zaman karşı oldukları ve olmaya devam edecekleri herkesçe biliniyor. SBKP MK'nin eylem raporunda L. İ. Brejnev yoldaş, «... her devrim öncelikle belirli bir toplumun iç gelişmesinin yasal sonucudur» (5) dedi ve bunun yalnız şu veya bu ülkenin emekçileri tarafından gerçekleştirilebileceğini belirtti.

Sovyetler Birliği'nin, SBKP'nin dünya devrim süreci üzerindeki olumlu etkisi çeşitli biçimlerde beliriyor. Günümüz koşullarında, bu, her şeyden önce, ekonomik, politik, kültürel ve moral bakımdan kapitalizme üstünlüğü komünizm kuruluşunun başarıyla ilerlemesinde kendini gösteren yeni ve daha iyi bir toplum düzeni kurmakta olmanın etkisidir.

Sovyet ekonomisinin dokuzuncu beşyılıktaki kaydettiği önemli ilerleme, plânlı sosyalist işletmeciliğin kapitalist ekonomi üzerindeki söz götürmez üstünlüğünü bir kere daha ortaya koyuyor. Kapitalist ülkelerde emekçilerin yarına güvenini sarsan yığınsal işsizlik ve enflasyon alıp yürümüşken, sosyal güvenlik Sovyetler Birliği'nde yaşamın değişmez çizgisi olmuş bu-

(5) SBKP XXV. Kongresi, s. 33.

lanıyor. Onuncu beşyillik plânda (1976–1980) öngörülen yeni büyük ödevlerin yerine getirilmesi, sosyalizmin üstünlüklerini daha geniş ölçüde belirtecek ve bunları güçlendirecektir. SBKP emekçilerin maddi ve kültürel yaşama düzeyini biteviye yükseltme sorununa sosyal-ekonomik eyleminin en başında yer veriyor.

Reel sosyalizmin üstünlüğü, sosyalist toplum düzeninin burjuva demokrasisinin verdiği ile kıyaslanamayacak kadar daha çok demokratik hak ve özgürlükler sağlamasında da kendini gösteriyor.

SBKP XXV. Kongresi demokrasi ile sosyalizmin birliğini bir kez daha belirtti. L. İ. Brejnev yoldaş şöyle dedi: « ... gerçek demokrasi nasıl sosyalizmsiz olamazsa, demokrasiyi 'durmaksızın' geliştirmeden sosyalizm de olamaz.»⁽⁶⁾ Bu birlik yalnız teorik prensip değil, aynı zamanda Komünist Partisinin ve Sovyet devletinin pratik eyleminin en önemli doğrultusudur.

Demokrasinin en kesin ölçütlerinden biri, parti ve devlet politikası içeriğinin işçi sınıfının ve bütün emekçilerin çıkarlarına uygunluğudur. Ve eğer Sovyet toplumunun yaşamını bu açıdan inceleyecek olursak, Lenin'in Partisi tarafından iç ve dış politika alanında ortaya konulan ve konulmakta olan bütün sorunların ve ödevlerin Sovyet halkının çıkarlarına tamamen uygun olduğunu söylemek hiç de abartma olmaz.

Sosyalist demokrasinin yine bu kadar önemli bir diğer ölçütü, kararların alınmasına emekçilerin aktif olarak katılması, toplum ve devlet işlerinin yönetimine geniş yığınların çekilmesine elverişli koşullar yaratılmasıdır. Sovyetler Birliği'nde bu alanda da önemli başarılar vardır. Sovyet toplumunun şimdiki dinamik gelişmesini, herhalde, demokrasi derinleştirilmeden ve hele demokrasiye aykırı hareket edilerek gerçekleştirme olanağı bulunamayacağı bir gerçektir.

SBKP XXV. Kongresi sosyalist demokrasinin daha öte geliştirilmesini öngören bir somut program belirledi. Bu program, her şeyden önce, toplumsal yönetime emekçilerin daha geniş ölçüde katılımını sağlamayı, sosyalist devletin demokratik temellerini sağlamlaştırmayı, kişiliğin etraflı gelişmesi için gerekli koşulları yaratmayı hedef tutuyor.

Bu durum kapitalist dünyadaki durumun tam karşısıdır. Kapitalist dünyada, bilindiği gibi, tekelci burjuvazi ve onun kanadı altındakiler son zamanlarda emekçilerin demokratik kazanımlarına pervasızca el uzatıyor, kendi egemenlikleri için reel bir tehlike belirdikçe de dişlerini gösteriyor, giderek gerici darbeler örgütlüyor, faşist tipten rejimleri kuruyorlar. Anti-komünist propaganda, gerici çevrelerin politikasının bu yanını gözlerden saklamaya yeltenerek ve aynı zamanda sosyalist demokrasi örneğinin gücünü zayıflatmaya çalışarak şiddetli bir anti-sovyetik kampanya

(6) SBKP XXV. Kongresi, s. 85.

açmış bulunuyor. Bu kampanyada daha çok SSCB'de «demokrasi noksanlığı» tezine ve güya bu memlekette «insan haklarının çiğnendiği» savına dayanılıyor.

Gerçekte, Sovyetler Birliği'nde temel insan hakları dünyanın hiç bir kapitalist memleketinde olmadığı ölçüde gerçekleştiriliyor ve garantileniyor. Bu ülkede çalışma ve öğrenim hakkı, kişiliği yetenek ve eğilimlerine uygun olarak etraflı biçimde geliştirme olanakları, her yurttaşın parasız sağlık yardımlarından yararlanması, kadınların, milliyetlerin hak eşitliği vb. pratikte sağlanıyor.

Deney, sosyalizmin kapitalizme üstünlüğü bilincinin kendiliğinden ve otomatikman oluşmadığını gösteriyor. Her gün burjuva propagandası Sovyetler Birliği'nde ve diğer sosyalist ülkelerdeki yaşamı ve gerçek durumu tersyüz edip göstermek ve kötülemek için büyük çabalar harcıyor. Bu nedenle, her boydan ve soydan anti-sovyetizme karşı savaşım, gerçeği tanıtmaya ve yayma davası, tekelci sermayenin egemenliğine karşı, işçi sınıfının ilerlemesi için, memleketimizde barış, demokrasi ve sosyalizm için yürüttüğümüz savaşımın önemli bir bileşik bölümüdür.

Son yılların deneyi, Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkeler arasında birlik ve işbirliğinin güçlenmesinin Sovyetler Birliği'nin ve sosyalist ülkeler topluluğunun uluslararası rolünün artmasına önemli derecede yardım ettiğini gösteriyor. Kardeş ülkeler Marksist-Leninist partilerinin birlik ve işbirliği, her alanda (ideolojik çalışma, dış politikayı uyumlaştırma, Varşova Antlaşması çerçevesinde savunma gücünü artırma, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi çerçevesinde işbirliği alanlarında) daha fazla gelişme gösterdi. Halk ekonomisinde sosyalist entegrasyonu derinleştirmede yeni başarılar ulaşıldı. Bu başarılar, her şeyden önce, EYK üyesi ülkelerin endüstrisinin 1971-1975 yıllarında gelişmiş kapitalist memleketlerin endüstrisinden beş defa daha hızlı tempolarla gelişmiş olmasında kendini gösteriyor.

Anti-komünist propaganda, Sovyetler Birliği'nin diğer sosyalist devletlerle ilişkilerini tahrif etmek, bunları «baş» partnör ile «uydular»ı arasında eşitsiz ilişkiler olarak göstermek için sürekli çabalar harcıyor. Oysa, sosyalist dünya, devletler ile halklar arasında bütünü yeni tipten ilişkiler, kapitalist memleketler arasında, çokuluslu korporasyonlar vb. arasındaki ilişkiler için karakteristik olan sömürüye, ezgiye ve rekabet savaşımına karşılık, hak eşitliği, dayanışma ve kardeşçe yardımlaşma temeline dayanan ilişkiler yarattı. Sosyalist dünyada, sosyalist devletlerin gelişme düzeyleri yavaş yavaş eşitleniyor, bu ülkelerin yakınlaşmaları süreci ilerliyor. Dünyanın sosyalist olmayan kesiminde, gelişmiş kapitalist devletler ile bağımlı ülkeler, yani yeni-sömürgecilik ezgisinden kurtulmaya çalışan ülkeler arasındaki keskin ilişkiler devam ediyor.

Küba Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri F. Kastro, SBKP XXV. Kongresinde yaptığı konuşmada, Küba ile Sovyetler Birliği arasındaki karışıklı ilişkiler örneğini, sosyalist tipten uluslararası ilişkilerin üstünlüğünü değerlendirerek özetle şöyle dedi: «Binlerce yıl boyunca, bencillik, çıkarıcılık ve güce dayanan tüm uluslararası ilişkiler tarihinde, bugün Sovyetler Birliği ile Küba'nın ilişkileri gibi, büyük ve güçlü memleketle küçük memleket arasında kardeşçe ilişkiler görülmüş değildir. Halklar arasında böyle ilişkiler olanağını yalnız sosyalizm yaratmaktadır.» (7)

Bizce, SBKP XXV. Kongresinin sonuçları, bütün dünyada komünistlerin, demokratik ve ilerici güçlerin yürüttükleri savaşıma önemli bir katkıdır. Bu kongre, Sovyet komünistlerinin uluslararası komünist hareketiyle, ulusal kurtuluş hareketleriyle, Viyetnam halkıyla, Şili'de, Angola'da ve diğer ülkelerdeki özgürlük ve bağımsızlık savaşçılarıyla, Portekiz ve İspanya komünistleriyle, bütün ilerici ve barışsever güçlerle dayanışma ve enternasyonal birlik forumu oldu. Kongreye, konuk olarak (Lenin'in Partisinin daha önceki kongrelerinin her birine katılanlardan çok fazla) 103 yabancı heyet katıldı. Bu ilgi, devrimci güçlerin artmakta olan enternasyonal birliğinin çok inandırıcı bir kanıtıdır. Haklı olarak diyebiliriz ki, XXV. Kongre, yalnız Sovyet komünistlerinin değil, aynı zamanda günümüzde tarihsel gelişme akışını gitgide daha büyük ölçüde belirleyen dünya devrimci güçlerinin forumuydu.

Anti-komünist yığınsal enformasyon araçları, SBKP ile diğer partiler arasında göya XXV. Kongrede ortaya çıkan ve «giderek artan ve giderilmesi olanaksız» anlaşmazlıklar olduğunu da epeyce gevelediler. Özellikle SBKP'nin göya öteki komünist partileri üzerinde bir «hegemonya» kurma peşinde olduğu konusunda çok şeyler yazdılar. Gerçekteyse, gerek kongre, gerekse SBKP'nin tüm uluslararası politikası, bu partinin «yönetmenlik savı»nda olduğunu söylemeye dayanak olabilecek en küçük bir kanıt vermekten bile uzaktır. 1969 yılında Moskova'da yapılan Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısı'nın belgesinde, bugün uluslararası komünist hareketinde hiç bir yönetim merkezi bulunmadığı söyleniyor. L. İ. Brejnev yoldaş, XXV. Kongre kürsüsünden, Sovyet komünistlerinin «... her partinin dokunulmaz hak eşitliği normlarına ve bağımsızlığına saygı gösterilmesine» (8) büyük bir değer verdiklerini bir kez daha belirtti. Bu bağımsızlık, her memleketin ulusal özellikleri ve somut koşulları dikkate alınarak ve Marksizm-Leninizm genel yasallıklarını yaratımla uygulama temeline dayanılarak çeşitli biçimlerde sosyalizme geçiş olanağını sağlıyor. Yabancı konuklar, yaptıkları konuşmalarda, komünizm kuruluşundaki başarıları yüksek bir değer biçtiler, Sovyetler Birliği'nin ulus-

(7) «Pravda» gazetesi, 26 Şubat 1976.

lararası büyük önemine işaret ettiler ve sosyalizmin ilk ülkesiyle dayanışma ve enternasyonal birlik halinde bulunduklarını belirttiler.

Böylelikle, kardeş memleketler partilerinin görüş ayrılıkları değil, enternasyonal dayanışması Lenin'in Partisinin XXV. Kongresinin ayırtedici niteliği oldu. Kongre, enternasyonal dayanışmanın, uluslararası komünist hareketinin bu denenmiş silâhının gitgide artan ideolojik ve politik önemini pekiştirdi ve enternasyonalizmin daha fazla gelişip güçlenmesine yardım etti.

Bu gelişme ve güçlenme, kongrenin, SSCB'nde komünizm kuruluşu deneyi ve dünya durumu üzerinde, komünist ve işçi partilerinin sağlam ideolojik temeline, yani Marksizm-Leninizme dayanarak yaratıcı bir yanışıyla yaptığı derin bilimsel çözümlemede ifadesini buldu. Böylelikle, SBKP'nin, insanlığın sosyal pratiğinden, bilimin, tekniğin ve kültürün ilerlemesinden doğan problem ve sorunların çözümünde Marksizm-Leninizm prensip ve kategorilerini yaratımla uyguluyarak bu teoriyi geliştirmeye önemli bir katkıda bulunduğu bir kez daha belirtildi.

Biz, Sovyet yoldaşlarımızın kanısını, yani çeşitli ülkeler komünistleri arasında bazen şu veya bu soruna yanışında beliren görüş ayrılıklarının, gerçekten arkadaşça görüşmeler süreci içinde, tüm hareketimizin birliğini güçlendirme zorunluğu daima gözönünde tutularak, çözüme kavuşturulması gerektiği düşüncesini tamamen benimsiyoruz.

Bizce, SBKP'nin, gitgide emperyalizmin en gerici güçlerinin eylemsel bağlaışığı haline gelmekte olan şimdiki Çin yöneticilerine karşı tutumu da gerçekten enternasyonalist ve Marksçı-Leninci bir tutumdur.

Kanıymızca, Sovyet komünistlerinin bildirisi, yani proletarya enternasyonalizminin (burjuva politikacı ve ideologlarının savladıklarının tam tersine), tek tek her partinin bağımsızlık ve özerkliğiyle hiç bir ahvalde çelişmediği yönündeki açıklaması son derece önemli ve günceldir. Partimizin ve uluslararası komünist hareketinin deneyi, enternasyonalizm ile ulusal çıkarların ve her partinin bağımsızlık, egemenlik ve hak eşitliğinin ayrılmaz bir birlik ve bütünlük içinde olduğunu inkârı olanaksız biçimde ortaya koyuyor. Bir yandan proletarya enternasyonalizmi kardeş partilerin dayanışma ve yardımlaşmasıdır. Bu dayanışma ve yardım da hareketimizin en önemli güç kaynaklarından biridir. Biz enternasyonalizmin bu yanını küçümseme ve hafife almanın, tek tek her partinin durumunun ve olanaklarının zayıflamasına yol açtığına ve gerçekte işçi sınıfının devrimci savaşımında denenmiş olan bu silâhından vazgeçme anlamına geldiğine derinden derine inanıyoruz.

Biz Avusturya komünistleri için, SBKP XXV. Kongresinin çıkardığı sonuçlar ve değer hükümleri, barış, özgürlük ve sosyalizm savaşımında şaşmaz

bir kılavuzdur. SBKP'nin komünist toplumu kurma eylemleri, Sovyet komünistlerinin uluslararası politikası, Sovyet insanların XXV. Kongre kararlarını hayata geçirme çalışmaları, tümüyle, komünistlerin savaşımına ve bu arada Avusturya'da işçi sınıfının ve bütün emekçilerin çıkarlarını savunmak üzere yürütmekte olduğumuz savaşıma büyük bir yardımda bulunuyor. XXV. Kongrenin kararları ve SBKP'nin bunları yerine getirme yönündeki eylemleri, yüzyılımızın son çeyreğinde dünya gelişmesinin daha da ilerlemesi üzerinde olumlu bir etki yapacaktır.

ADC'nin gelişmesinde yeni aşama

Werner Lamberz

ASBP Politbüro üyesi ve MK Sekreteri

Alman Sosyalist Birlik Partisi ve Alman Demokratik Cumhuriyeti gelişmelerinde yeni bir aşamaya girdiler. 18–22 Mayıs 1976 günlerinde Berlin'de yapılan ASBP IX. Kongresi, memleketimizin sosyalist bugünü ve komünist geleceğinin daha öte kuruluşuyla ilgili önemli kararlar aldı. ASBP zamanın istemlerini sözün tam anlamıyla yerine getirmeye hazır bir savaşkan ruh içinde karşılıyor. Partimiz, Sovyetler Birliği'yle ve diğer kardeş sosyalist ülkelerle omuz omuza, tüm uluslararası komünist hareketiyle ve ulusal kurtuluş güçleriyle sıkı bir bağlaşma halinde hareket ederek, barışı koruma ve dünyamızı devrimci yoldan yeniden kurmaya devam etme savaşımında bundan böyle de ödevini yerine getirecek ve yaraşık bir katkıda bulunmaya çalışacaktır. Bize, partimizin MK Genel Sekreterliğine seçilen Erich Honecker yoldaşın kongreye sunduğu ASBP MK eylem raporu, kongrenin çalışmaları ve aldığı kararlar bu sarsılmaz azim ve güveni vermektedir.

ASBP IX. Kongresi, çok büyük ulusal önemi olan bir olaya dönüştü. Çünkü sosyalist ADC halkı için yeni uzak perspektifleri belirledi. Kongre aynı zamanda büyük bir uluslararası önem taşıyor, çünkü partimizin bu en yüksek forumuna bütün kıtaların 92 ülkesinden 103 parti ve akımın delegeleri katıldılar. Yabancı yoldaş ve dostlarımızın konuşmaları, zamanımızın üç ana devrimci kolunun tümel savaşımını olanca çeşitliliği ile gösteren büyük bir panorama meydana getiriyor. Bundan başka, bu konuşmalar, uluslararası devrimci harekette ana eğilimin sarsılmaz bir birliğe yönelik olduğunu kanıtıyor.

ASBP IX. Kongresi, gerek dostlar, gerekse düşmanlar arasında geniş ve canlı yankılar uyandırdı. Partimizin iktidrarlı ve sağlam bir politika izlediğini sosyalizmin açık düşmanları bile tanımak zorunda kaldılar. Londra'da çıkan «Times» gazetesi özetle şunu belirtti: «Beş gün süren kongrenin bütün çalışması birlik ve dayanışmanın gösterisi oldu.» (1)

Gerçekten, delegelerin belirlenen yüksek hedefleri görüşmelerine egemen olan iyimserlik ve güven atmosferi herkesin dikkatini çekti. Bu atmosferi kongrenin yalnız yeni beşyılığın (1976–1980) ödevleriyle ilgili sorunların çözümüne yetinmemesi, bu çerçeveyi aşması daha da pekiştiriyordu. ASBP IX. Kongresi partinin yeni programını ve buna uygun hale getirilen tüzüğü onayladıktan sonra, 1970 yıllarının ikinci yarısını çok aşan

(1) «The Times», May 24, 1976.

bazı kararlar da aldı. Kongre kararlarının bu olağanüstü boyutları, bunların hazırlanmasında gösterilen özene, temellendirme titizliğine ve demokratizme uygundu. E. Honecker yoldaşın belirttiği gibi, kongrenin belgeleri sözün tam anlamıyla «tüm parti tarafından, giderek tüm halk tarafından yazıldı.»⁽²⁾

Kararların hazırlanması sürecini inceleyecek olursak, her şeyden önce, bunun geçen yılın sonunda ASBP taban örgütleri hesap verme ve seçim toplantılarıyla başlamış olduğunu söylemeliyiz. Bu toplantılara memleketimizin sayıca iki milyonu aşan komünistler ordusunun $\frac{9}{10}$ 90'ından fazlası katıldı. Katılanların $\frac{9}{10}$ 40'ı söz alıp konuştular ve konuşanların yarısı işçiydi. Kongreden dört ay önce, ana belgelerin (yeni ASBP Programı tasarısı, değişikliğe uğrayan ASBP Tüzüğü ve 1980 yılına kadarki halk ekonomisi gelişme direktifleri) tam metinleri yalnız parti üyeleri tarafından değil, aynı zamanda cumhuriyetimizin tüm halkı tarafından görüşülmeye sunuldu. Bu görüşmelere milyonlarca kişi katıldı. Yalnız Merkez Komitesine, çeşitli önerileri, dilekleri, tamamlama ve düzeltmeleri, aynı zamanda halk ekonomisi için yararlı büyük girişimlere ilişkin kişisel ve toplu vaatleri içeren 1 milyon 186 bin mektup geldi. Bunların hepsi ana belgelerde öngörülene kıyasla daha yüksek ödevlerin yerine getirilmesini hedef tutuyordu. Kaldı ki, girişimler yalnız partimiz üyelerinden değil, aynı zamanda emek kolektiflerinden, yığın örgütlerinden, dost partilerden geliyordu. Bu sözün tam anlamıyla bütün halk çapında bir görüşmeydi. Görüşme boyunca ileri sürülen fikirler ve öneriler, Dokuzuncu Kongrede delegelerin yaptıkları konuşmalarda dile getirildi ve kongrece alınan kararlar için geniş ve sağlam bir temel meydana getirdi.

Bu sayededir ki, kongre, partimiz ile halk arasındaki sıkı bağlantının, toplum yaşamında gitgide artan yönetmenlik rolü gelecekte de güçlenecek olan ASBP'nin yeni bir düzeye çıkan savaşım gücünün gerçek bir göstergisi oldu.

İki kongre arası dönemdeki iç ve dış politikamızın en önemli sonucunu, Dokuzuncu Kongreye sunulan ASBP MK eylem raporunun şu cümlesi özetliyor: «Sekizinci Kongrenin belirlemiş ve öngörmüş olduğu her şey gerçekleştirilmiş bulunuyor.»⁽³⁾ Parti verdiği sözü yerine getirdi. ASBP VIII. Kongresinin (1971) çizdiği yolun doğru olduğu görüldü. Bunun özellikle büyük bir önemi var, zira o zaman belirlediğimiz ödevler hiç de hafif olmayıp, büyük bir gerilim gerektiren ödevlerdi. Bunların yerine getirilmesi ve bu başarı yönünde geçen yol, tam bir hakla şunu söylememize olanak veriyor: Geçtiğimiz dört yıl, memleketimizin tarihinde en başarılı dönem oldu.

⁽²⁾ «Neues Deutschland», 21. Mai 1976.

⁽³⁾ Bericht des Zentralkomitees der Sozialistischen Einheitspartei Deutschlands an den IX. Parteitag der SED. Berichterstatte: Genosse Erich Honecker. Berlin, Dietz Verlag, 1976, S. 5–6.

ASBP IX. Kongresi toplumumuzun gelişme düzeyini derinlemesine çözümlledi ve bu çözümlemeyi çıkış noktası yaparak, komünistlerin son hedefine (sınıfsız komünist topluma) doğru cumhuriyetimiz emekçilerinin daha ileri hareket yolunu belirledi. Partinin yeni programında şöyle deniliyor: «Alman Sosyalist Birlik Partisi, Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde gelişmiş sosyalist toplumu kurmaya devam etmeyi ve böylelikle yavaş yavaş komünizme geçmenin temel koşullarını yaratmayı hedef tutuyor.» (1) Bizler, geçtiğimiz dönemde de çabayı esirgmeden ASBP VIII. Kongresinin politik hattını gerçekleştiren ve Dokuzuncu Kongreden önce bütün halk çapında örgütlenen görüşmede partiyi eylemde desteklemiş olan milyonlarca yurttaşın çıkarlarına tam bir uygunlukla hareket ederek, ekonomik ve sosyal politikada birliği esas tutan yoldan azimle yürümeye devam edeceğiz. Daha Sekizinci Kongremizde, ana ödev, sosyalist üretimi yüksek tempolarla geliştirme, etkinliği artırma, bilimsel-teknik ilerlemeyi hızlandırma ve emek üretkenliğini artırma yoluyla, halkın maddi ve kültürel yaşamı düzeyini daha da iyileştirme olarak formüle edilmişti. Bu ana ödev, gelişmiş sosyalist toplum aşamasında, bütün hedefleri önceki aşamalara kıyasla daha dolgun ve gözle görülür biçimde gerçekleştirilen sosyalizmin özlüğüne uygundur. Söz konusu uygunluk, Dokuzuncu Kongreden hemen sonra, ASBP MK'nin, Hür Alman Sendikalar Birliği Merkez Yönetimi'nin ve ADC Bakanlar Kurulunun yeni ve geniş sosyal-politik tedbirlerin gerçekleştirilmesini öngören bir kararname kabul etmiş olmalarında büyük bir açıklıkla yeniden kendini gösterdi.

1970'lerin ilk yarısının, sosyalizm dünyasına, daha önceki beşyıllıkların hiç birinde görülmedik bir ekonomik kapasite artışı, ideolojik ve sosyal olgunluk, dünya olaylarının akışı üzerinde moral ve politik etki artışı getirdiği açık bir gerçektir. Sosyalist topluluğun her devleti iç ve dış politika alanında önemli başarılar elde ettiler. SBKP XXV. Kongresinin parlak sonuçları ve aynı zamanda diğer kardeş ülkeler komünist ve işçi partileri kongrelerinin sonuçları bu başarıların kanıtıdır.

Sosyalizmi güçlendirmeye ASBP'nin katkısını değerlendirme cümlesinden olarak, sosyalist devletler topluluğu içinde ADC'nin gitgide daha sağlamca yer alması, özellikle Lenin'in partisi ve ülkesiyle sarsılmaz savaşım birlik ve bağlaşması, partimizin Sekizinci Kongresinin belirlediği politikanın olağanüstü sonucu ve memleketimizin bütün iç ve dış politika başarılarının sağlam temelidir. Bu birlik ve bağlaşma, halkımızın gelişmiş sosyalist toplumu kurma yönünde ileri hareketi için güvenilir bir temeldir. Dokuzuncu Kongreye sunulan ASBP MK eylem raporunda, geçen beş yıl içinde memleketin ekonomik ve sosyal gelişmesinde önemli başarılar elde edildiği kaydediliyor. Ekonomik ve sosyal politikada birlik sağlama doğrultusu zengin meyvalar verdi. 1975'te sağlanan ulusal gelir 1970'e kıyasla

(1) «Neues Deutschland», 25. Mai 1976.

$\frac{0}{0}$ 30,1 arttı. Bu, ulusal gelirden yıllık ortalama artış hızının, plânda öngörülen $\frac{0}{0}$ 4,9 yerine, $\frac{0}{0}$ 5,4'e ulaştığı anlamına geliyor. Halk ekonomisinde sanayi üretimi hacmi 1970'te 172 milyar marktan 1975'te 235,4 milyar marka çıktı. Böylelikle beş yıllık plânın öngördüğü düzey 14,5 milyar mark aşıldı.

Halk ekonomimizde erişilen yüksek göstergeler, halkımızın maddi ve kültürel yaşama düzeyini hissedilir derecede yükseltmenin en önemli koşulu oldu. Örneğin, halkın safi para gelirleri, plânın öngördüğü üzere yılda $\frac{0}{0}$ 4 değil, ortalama $\frac{0}{0}$ 4,8 arttı. Biz ekonomik başarılarımızdan sosyal-politik programımızı gerçekleştirme yönünde de yararlanıyoruz. Yeni yapılar kurmak ve eski konut fonunu modernleştirmek suretiyle 500 bin aileyi yeni eve kavuşturma ödevini epey fazlasıyla yerine getirmiş bulunuyoruz. Bugün 1,8 milyon yurttaşın, yani memleket nüfusunun onda birinden çoğunun barınma koşulları iyileştirildi. Yeni yapılan evlerin yaklaşık üçte ikisinde işçi aileleri, $\frac{0}{0}$ 11'inde çokçocuklu aileler oturuyorlar. Kiralar düşük düzeyde tutuluyor. Perakende mal mübadelesi, yine fiyatlar değişmeden, 1970'te 64,1 milyar marktan 1975'te 82 milyar marka çıktı.

Halk eğitimi alanında, ASBP VIII. Kongresi, on sınıflı genel politenik okulu örgütlenme işinin esas itibarıyla tamamlanması ve öğrencilerden $\frac{0}{0}$ 90'ının dokuzuncu ve onuncu sınıflarda öğrenime devam etmelerinin sağlanması ödevini belirlemişti. Bu ödev yerine getirildi. Partimiz, sağlık örgütünün geliştirilmesi, kuruluşlarda çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi üzerinde de büyük bir dikkatle duruyordu.

Dokuzuncu Kongreye sunulan ASBP MK eylem raporunda E. Honecker yoldaş şunları tespit etti: «Biz 1971–1975 yılları döneminde, cumhuriyetimizde şimdiye kadar gerçekleştirilen sosyal-politik programların en büyüğü, yani yalnız harcanan ödenekler bakımından değil, her şeyden önce halkın hayatı için verdiği sonuçlar bakımından en büyük programı hayata geçirdik.» (5)

Geçen beş yılın parti kongresince yapılan bilançosu tarihsel çapta başarılar elde edildiğini kanıtlıyor. Bu başarılar, aynı yıllarda 1930'lardaki bunalımdan sonraki en ağır bunalımı geçirmekte olan kapitalist toplum düzenine kıyasla sosyalizmin yetkinlik ve üstünlüklerini gözler önüne seriyor.

Memleketimizin dinamik ekonomik ve sosyal gelişmesi, ADC'nin barış içinde yanyana yaşama politikasına yapıcı bir katkıda bulunmasına olanak verdi. ASBP VIII. Kongresince kabul edilen barışı güçlendirme programı bütün maddeleriyle gerçekleştirildi. Devletimize karşı emperyalizm tarafından yirmi yıldan fazla bir süre boyunca uygulanan diplomatik ab-

(5) Bericht des Zentralkomitees der Sozialistischen Einheitspartei Deutschlands an den IX. Parteitag der SED, S. 39.

luka 1970'lerin başında tamamiyle çöktü. ASBP VIII. Kongresi sırasında ADC'nin diplomatik ilişki kurduğu devletler sayısı 29'ken, şimdi 121'e çıktı. ADC artık eşit haklı bir üye olarak BMT'na ve diğer uluslararası örgütlere katılıyor. Dokuzuncu Kongre, bunu, dünya sosyalizminin başarısı olarak değerlendirdi, gösterdikleri dayanışma ve destekten ötürü bütün dünyadaki bağlaışık ve dostlarımıza en içten şükran duygularımızı dile getirdi.

Avrupa'nın savaştan sonraki problemlerinin çokyanlı bir düzen içinde çözümünü sağlayan Helsinki Konferansının hazırlanmasına ve yapılmasına ADC de aktif olarak katıldı. Yapıcı politikasıyla ADC Batı Berlin için dörütlü bir anlaşma imzalanmasına yardım etti. Ayrıca bir de ADC ve FAC ilişkilerinin Temelleri Antlaşması imzaladık. Partimiz, sosyalist ADC ile kapitalist FAC arasındaki ilişkilerin bundan böyle de barış içinde yanyana yaşama prensipleri üzerinde ve uluslararası hukuk kuralları gereğince geliştirilmesinden yanadır. Daha önce imzalanmış olan antlaşma ve anlaşmaların titizlikle gözetilmesi ve yerine getirilmesi de bu cümledendir.

Parti Dokuzuncu Kongresi yeni ASBP Programı'nı kabul ederek tarihsel önemi olan ödevler ortaya koydu. Buna uygun olarak da Tüzük'te ADC komünistlerine yönelik daha yüksek istemler formüle edildi.

Halkımızın yönetici gücü olan ASBP'nin daha öte eylemini belirleyen yeni program hükümleri formüle edilmesi gerekliliği partinin Sekizinci Kongresinden hemen sonra kendini gösterdi. Bundan ötürü, ASBP MK VI. Plenumu program ve tüzük üzerinde çalışmak üzere bir komisyon seçti. Komisyon, E. Honecker yoldaşın başkanlığında ve birçok tanınmış sosyoloji bilgininin ve deneyli parti işçilerinin katılımıyla birkaç yıl boyunca ciddi bilimsel çalışmalar yaptı. Bu komisyon, hazırlıyacağı program tasarısında, 1963'te önceki programın kabul edilmesinden sonra partimizin savaşımının iç ve dış koşullarında meydana gelen köklü değişimleri ve aynı zamanda o zamandan beri biriktirilen yeni deneyi yansıtmaya ödevini yükümlenmişti.

Bizler, 1960 yılları başında ADC'de sosyalist üretim ilişkilerinin etkisini tespit ettik. Bütün özel çiftçi ocakları köy ekonomisi üretim kooperatiflerinde birleştiler. Ne var ki, endüstride daha binlerce küçük özel kuruluş ve devletin katıldığı karma kuruluş vardı. Ekonomimiz o zaman daha ziyade yaygın üretim yolunca (oransallıkla teknik zayıf ve ürün düşük) gelişiyordu. Emperyalistler uluslararası ilişkilerde cumhuriyetimizi tanımıyor ve devlet olarak varlığını resmen tartışıyorlardı.

Şimdi, halkımız, kat kat artan üretim güçlerine ve ilerici sosyalist üretim ilişkilerine dayanarak gelişmiş sosyalist toplumu kuruyor. Üretimi toplumsallaştırma ve yoğunlaştırma derecesi bir hayli yükseldi. Sanayide angaje olanların çoğu büyük kombinalarda çalışıyor. Onbir bin özel ve yarı devletse sanayi kuruluşu ve aynı zamanda endüstriyel mallar üreten zanaatçı

Üretim kooperatifleri 1972 yılında ulusal kuruluşlar haline getirildi. Köy ekonomisinde, kooperatifler ile binlerce hektar araziden yararlanarak halk çiftliklerini işletmelerarası kooperatifleştirme yoluyla endüstriyel üretim metotlarının uygulanması geniş ölçüler aldı. Biz halk ekonomisi potansiyelini artırmada öncelikle yaygın üretim usulünden yeğın (entansif) retim usulüne geçişi sağladık. Toplumun bütün maddi ve mânevi alanlarında köklü değişimler oldu.

Sosyalizm için dış koşullar da en azından bu kadar değişti. Toplumsal kuruluşlarının karşıtlığı temeli üzerinde iki Alman devletinin bağımsız ge-lişmesi derinleşti ve bunların karşıt dünya sistemleri içindeki entegrasyonu ilerledi. ADC'de, sosyalist toplulukta birleşmiş kardeş halkların birleşik bölümü olarak sosyalist Alman ulusu gelişti. ADC'nin egemen bir sosyalist devlet olarak varlığı bütün dünyaca tanındı, cumhuriyetimizin emperyalizmle olan sınırlarının dokunulmazlığı uluslararası hukuk kuralları gereğince onaylandı.

Bilinen antlaşmalar sisteminin yaratılması sonucu olarak, ADC ile FAC'nin toplumsal-politik bakımdan sınırları belirlenerek ayrılması sonrasınas, uluslararası hukuk kuralları gereğince ayrılma da gerçekleştirildi. E. Honecker yoldaş, Dokuzuncu Kongrede, Alman sorununda artık hiç bir «açık» kalmadığını belirtti. Tarih sözünü çoktan söyledi. ADC'de ulusal yaşamın temelleri, içeriği ve biçimleri nitel bakımdan değişti. Sosyalist Alman ulusunun karakter çizgilerini gitgide daha büyük ölçüde işçi sınıfı belirliyor.

Bütün bunlar, memleketimizde yeni toplum kuruluşu için, 1960 yılları başındaki duruma kıyasla, çok daha elverişli koşullar yaratıyor ve elbette stratejik hedefleri yeni ASBP Programı'nda tanımlanmış olan partimizin daha yüksek istemlere göre eylem göstermesini gerektiriyor.

Gelişmiş sosyalist toplumu kurma işini sürdürme ve böylelikle yavaş yavaş komünizme geçişin temel koşullarını yaratma sorunları, partimizin kanısınca, komünist toplumun kurulmasındaki aşama arasında daimi bir ayrım çizgisi olamayacağını gösteriyor. Tersine, partimiz, gelişmiş sosyalist toplumu kurma işine, yavaş yavaş komünizme geçişi hazırlayan köklü politik, ekonomik, sosyal ve tinsel-kültürel dönüşümler tarihsel süreci gözüyle bakıyor.

Parti, ADC'de bundan sonraki toplumsal gelişme safhasının hedeflerini ve sorunlarını işledikten ve kesinlikle tanımladıktan sonra, büyük teorik ve pratik önemi olan çalışmalar yaptı. O şimdi komünist geleceğe yönelik bugünkü sorunları belirliyor ve çözüme kavuşturuyor. Önümüzdeki dönemin hedeflerini formüle eden parti, tek sosyal-ekonomik gelişme safhası, yani komünist toplumun kurulmasındaki iki aşama hakkındaki Marksist-Leninist aėėretiyi ADC koşullarına yaratımla uygulamaya alışıyor.

Halkımızın edindiği ve Merkez Komitesine gönderilen birçok mektubun

da yansıttığı tarihsel deneye uygun olarak, ASBP Programı, gayet belirli biçimde, K. Marks'ın formüle ettiği hükümden, yani kapitalist toplumdan komünist topluma geçiş döneminde devletin proletarya diktatörlüğünden başka bir şey olamayacağı yargısından hareket ediyor. Dokuzuncu Kongrede Parti MK Genel Sekreteri şunu belirtti: «Tarihte, şimdiye kadar, proletarya diktatörlüğü olmadan sosyalist toplum kurulabilmiş değildir.»⁽⁶⁾

Burjuvazinin diktatörlüğü daima azınlığın egemenliği, sömürücülerin (burjuva demokrasisi biçimlerinden yararlansalar bile) emekçi halk çoğunluğu üzerinde egemenliği olduğu halde, proletarya diktatörlüğü halkın daha büyük bölümünü oluşturan işçi sınıfının ve bağlaşıklarının egemenliğidir. Bizim artık sömürücülerden azat devletimizde bu diktatörlük gerçekten tüm halkın çıkarlarına hizmet ediyor.

Bu devlet, yeni yoplumu kurmada, işçi sınıfı başta olmak üzere emekçilerin esas aracıdır. Üretim güçlerinin, sosyalist üretim ilişkilerinin plânlı gelişmesini, memleketin kültürel-eğitimsel düzeyini, sosyal politikasını ve savunmasını bu devlet yönetiyor. Toplumsal ve özel mülkiyeti, aynı zamanda yurttaşların hak ve özgürlüklerini bu devlet koruyor. Bunun mantıklı sonucu olarak, sosyalist devlet düzeni sosyalist demokrasiyi yetkinleştirme ana doğrultusunda daha öte geliştiriliyor. Devletin ve ekonominin yönetimine yurttaşların aktif katılımı sosyalizmde yaşamı gitgide daha çok belirliyen bir öge oluyor.

Birçok yurttaşımız, kongre öncesi belgelerin halkça görüşülmesi sırasında, **sosyalist devlet egemenliği** ve demokrasinin kendilerine pratikte hiç bir kapitalist devletin yeterince sağlamıyacağı politik özgürlük ve sosyal haklar garantilediğini kivançla belirtiyorlardı. Bunları çalışma ve dinlenme hakkı; parasız öğrenim, sağlık yardımı; yaşlanma, hastalık ve işgörlük yeteneğini yitirme nedenleriyle emeklilik; ırksal ve ulusal ilişkinliğine, dünya görüşü, dinsel inanç ve sosyal durum ayırımına bakılmaksızın hak eşitliği; devletsel, ekonomik ve kültürel yaşamın bütün alanlarında erkeklerle kadınların aynı haklardan yararlanmaları olarak sıralıyabiliriz.

Program, ASBP'nin uluslararası komünist hareketinin bir kolu olduğunu belirtiyor. Parti proletarya enternasyonalizmi mevzilerinde metanetle yer alıyor ve en sağlam, en deneyli komünist partisi olan SBKP'yle kardeş birliği içinde çalışmayı bu enternasyonalizmin en önemli ölçütü sayıyor. Bu da halkımızın deneyine, yurttaşların çoğu konuşmalarında yansıtılan deneye uygun düşüyor. Halkımız, ADC'de sosyalist devrimin, dünya devrim süreciyle ayrılmaz biçimde bağlı olarak yürütüldüğü için, diğer ülkelerdeki sosyalist devrimlerle ve Sovyetler Birliği'nde gelişmiş sosyalist toplum

(6) Bericht des Zentralkomitees der Sozialistischen Einheitspartei Deutschlands an den IX. Parteitag der SED, S. 111.

kuruluşuyla sınıksız örülerek geliştiği için üstün geldiğini pratikte anlamış bulunuyor. Biz bundan böyle de bu emin yoldan yürüyeceğiz. Sovyetler Birliği Komünist Partisi ve Sovyet halkı ile sarsılmaz dostluk ve işbirliği, ASBP Programı'nın girişinde denildiği gibi, sosyalist Alman Demokratik Cumhuriyeti için güç kaynağı ve gelişme temeliydi, bugün de güç kaynağı ve gelişme temelidir, yarın da kaynak ve temel olacaktır.

Proletarya enternasyonalizmi, programımızda belirlenen dış politika içerik, hedef ve ödevlerine ışık tutuyor. Bu hedef ve ödevleri şöyle sıralayabiliriz: Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle birlikte sosyalizm ve komünizm kuruluşu için en elverişli uluslararası koşulların yaratılması; sosyalist devletlerle birlik, dayanışma ve etrafı işbirliğinin güçlendirilmesi; bu devletlerin dostluğunun güçlenmesine ve daha fazla yakınlaşmalarına yardım edilmesi; gelişmiş kapitalist memleketlerde işçi sınıfının ve bu sınıfın komünist ve işçi partilerinin savaşımına destek olunması ve bu partilerle ilişkilerin daha çok sağlamlaştırılması; ulusal kurtuluş hareketlerine, ulusal bağımsızlıklarına kavuşmuş devletlere dayanışma gösterilmesi, kapitalist memleketlerle ilişkilerde barış içinde yan yana yaşama politikası güdülmeli; emperyalizmin saldırgan güçlerine karşı kesin bir direniş gösterilmeli, insanlığın yeni bir dünya savaşından korunması ve sürekli barışın güven altına alınması . . .

Partimizin enternasyonalist hedefleri, memlekette ve uluslararası alanda, burjuva milliyetçiliğinin (gerek ADC'nin emperyalist FAC'yle «birleşme»sinden yana intikamcı çağrılarda bulunan, gerekse sağcı oportünizm, Maoizm vb. biçiminde kendini gösteren) bütün türlerine karşı kesin bir ideolojik savaşım yürütülmesini gerektiriyor. ASBP Programı «her soydan ve boydan burjuva milliyetçiliği görüşleriyle ardıcıl biçimde savaşım»a büyük bir önem veriyor. (?)

Programda, ASBP'nin «sosyalist Alman Demokratik Cumhuriyeti işçi sınıfının ve tüm emekçi halkının Marksist-Leninist partisi» (8) ve gelişmiş sosyalist toplum kuruluşunun yönetici gücü olduğunu saptayan hüküm yurttaşlarımız tarafından geniş ölçüde onaylandı. Partinin ödevi ADC'de bilime dayalı bir strateji ve taktik temeli üzerinde toplumsal süreçleri politik bakımdan yönetmektir. Partinin rolü, toplumsal süreçlerin plânlanmasına ve yönetilmesine ilişkin ödevlerin komplekslik, genişlik, kapsam ve karmaşıklığının artmasına koşut olarak büyümektedir.

ASBP ideolojik çalışmayı yönetim eyleminin özü sayıyor. Bu ideolojik çalışma, işçi sınıfını ve bütün emekçileri Marksizm-Leninizm devrimci fikirleriyle donatmayı, parti politikasını açıklamayı, sosyalist tarzda düşünme, duyma ve çalışmayı geliştirmeyi, yapıcı, yaratıcı çalışmalar için

(?) «Neues Deutschland», 25. Mai 1976.

(8) Yine orada.

yığınları seferber etmeyi ve onları burjuva ideolojisinin her türlü etkisine karşı savaşım için donatmayı hedef tutuyor.

Program, otuz yıllık en emin bağlaşımlar politikası deneyini dikkate alarak, ASBP'nin bundan böyle de diğer demokratik partiler ve yığın örgütleriyle demokratik blok ve ADC Ulusal Cephesi çerçevesinde işbirliğiyle toplumu yöneteceğini belirtiyor.

Dokuzuncu Kongre, programda formüle edilen temel üzerinde, ADC halk ekonomisinin 1976–1980 yılları dönemi gelişmesine ilişkin direktifleri kabul etti. Direktifler, Parti Sekizinci Kongresince çizilen uzun vadeli stratejik hattın ardıcıl biçimde sürdürülmesinden doğan somut ödevleri belirliyor.

Bunların yerine getirilmesi için, toplumsal üretimin sürekli, kararlı ve oranlı olarak geliştirilmesi, etkinliğinin her bakımdan artırılması ve halk ekonomisinin bütün alanlarında çalışma kalitesinin elden geldiğince iyileştirilmesi gerekiyor. Bu da ekonomik ve sosyal politika arasında, üretimin artırılması ile yaşama koşullarının iyileştirilmesi arasında gitgide daha sıkı karşılıklı ilişkiyle sağlanacaktır.

Toplumsal üretimin yeğînleştirilmesi, son yıllarda edinilen deneyin gösterdiği üzere, halk ekonomimizin daha öte gelişmesinin kesin halkası oldu. Üretimi yeğînleştirme, gelişmiş sosyalist toplumu kurmanın, gerekli maddî-teknik temeli yaratmanın ve aynı zamanda sosyalist ekonomik bütünleşmeyi geliştirmenin önemli koşuludur. Biz, sosyalist ekonomik bütünleşmeyi daha fazla güçlendirme ve derinleştirmenin, memleketimizde ve bütün sosyalist devletlerde kararlı ve plânlı gelişmenin şimdiye kadarından çok daha büyük ölçüde ana koşulu olacağına kuvvetle inanıyoruz.

1976–1980 dönemi beş yıllık plân direktifleri yüksek göstergelere ulaşılmasını öngörüyor. Örneğin, bu dönemde ulusal gelir % 27–30, sanayi üretimi hacmi % 34–36, sanayide çalışan işçi ve görevlilerin emek verimliliği % 30–32 artırılabilecek. Hububat üretiminde yıllık ürün 1971–1975 yıllarında 3,97 tondan 1980'de 4,6–4,8 tona çıkarılacak (ortalama bir hektar araziden elde edilecek hububat birimleri olarak hesaplanmıştır). Hayvan miktarı değişmeden et ve süt üretimi artırılabilecek.

Yeni beş yıllık dönem boyunca halk ekonomisi alanında 240–243 milyar marklık yatırım yapılması öngörülüyor. Bu yatırım 1971–1975 dönemi yatırımlarından 60 milyar fazladır. Bundan başka, SSCB ve diğer sosyalist ülkelerle birlikte öncelikle hammadde kaynakları bulunması ve işletilmesiyle ilişkili büyük kuruluşlar meydana getirilmek üzere 7–8 milyar mark ayrılıyor. Sosyalist memleketlere yapılacak ihracatın yaklaşık % 50 oranında artırılması öngörülüyor (anlaşılmalı EYK fiyatları üzerinden).

Halkın yaşama düzeyini daha fazla yükseltme programında, konut yapıcılığının daha da hızlandırılarak sürdürülmesi baş yeri alıyor. Biz konut problemini bir sosyal sorun olarak 1990 yılına kadar çözmeyi düşünüyoruz.

Bu beşyılıktaki konut fonuna 750 bin ev daha katılacak ve bunların 550 bini yeni yapı olacak. Böylece 2,2 milyon kadar yurttaşın yaşama koşullarını iyileştirmeyi öngörüyoruz. Buna ek olarak, Sendikalar Birliği tarafından Dokuzuncu Kongrede 1980 yılına kadar karşılık plân çerçevesinde 100 bin konut daha yapılması önerilmiş bulunuyor.

Emekçilerin bütün gereksinmelerini daha dolgun biçimde gidermeyi hedef tutuyoruz. Perakende mal mübadelesinin tüketim fiyatları değişmeden % 20–22 artırılması öngörülmüyor. Halkın safi para gelirleri de aynı oranda artacak. Toplumsal fonlar, yani eğitim, sağlık, dinlenme, kültür ve spor alanlarına ayrılan ve konut koşullarını iyileştirmede, tüketim fiyatlarını ve tarifeleri kararlı tutmada kullanılan devlet kredileri % 29–31 oranında çoğaltılacak.

Kuruluşlarda çalışma ve yaşam koşulları, her şeyden önce ağır fiziksel emek gerektiren ve sağlığa zararlı koşullarda çalışılan işyerleri yavaş yavaş azaltılmak suretiyle, kuruluşlarda emekçilerin gereksinimleri daha iyi karşılanmak ve üretimde sağlık yardımları genişletilmek suretiyle iyileştirilecek.

Halk eğitimi davasının, yüksek ve orta özel öğretim sisteminin, kültür ve sanat görevlilerinin karşı karşıya bulundukları yeni ödevler büyük çabalar gerektiriyor. Kültür ve sanat, emekçilerin ayrımlı mânevi ilgi ve gereksinimleri dikkate alınarak geliştirilmelidir. Bu ilgi ve gereksinimler, öğrenim düzeyinin giderek yükselmesi, emekçilerin üretim sürecindeki durumlarının değişmesi ve serbest vakitlerini değerlendirmeye ilişkin yeni istemlerin belirmesi sayesinde artıyor. Bir yandan kültür ve sanat da bu gibi ilgi ve gereksinimleri oluşturma ve geliştirmeyi amaçlıyor.

Dokuzuncu Kongre, plân tasarılarında, ADC başkenti Berlin'i memleketimizin politik, ekonomik ve tinsel-kültürel merkezi olarak geliştirmeye de önemli bir yer ayırdı.

ASBP Merkez Komitesine gönderilen yüzbinlerce mektupta, ADC yurttaşlarının 1980'e kadarki beşyıllık plân direktiflerinde belirlenen ödevleri tamamen destekleyip onayladıkları görüldü.

Dokuzuncu Kongre, Alman Sosyalist Birlik Partisinin sarsılmaz birlik ve dayanışmasını, Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde işçi sınıfının ve bütün emekçilerin öncüsü olarak gitgide artan savaşım gücünü en inandırıcı biçimde ortaya koydu. Memleketimizin 2.043.697 komünistini temsil eden delegeler, kongrenin bütün kararların oybirliğiyle kabul ettiler, parti yönetimine ve ASBP MK Genel Sekreteri E. Honecker yoldaşa güvenlerini içten bir coşku ve heyecanla belirttiler.

Kongreye katılanların bileşimi, ASBP'nin halkımızı yöneten sınıfla derin ve köklü bağlantısını da açıkça gösterdi. Delegelerin % 63, 8'i işçi, % 76,6'sı da sosyal köken bakımından işçi sınıfıyla bağlı olan kimselerdi. Delegelerin % 14,2'si de 25 yaşına kadar ve oy hakkına sahip genç erkek

ve kızlardan oluşuyordu. Bu durum ASBP'nin genç işçilerden, kooperatif üyesi köylülerden ve aydın temsilcilerinden oluşan canlı bir damardan taze güç almakta olduğunu gösteriyor. Bu genç güçlerin 100 bin kadarı yalnız son aylar içinde partiye alınmışlardı.

Yabancı konuklar, bütün kıtalardan komünist ve işçi partileri delegeleri, kongremizin proletarya enternasyonalizmini, yenilmez Marksist-Leninist öğretiyi kesinlikle savunmasını büyük bir takdirle karşıladılar. Sovyetler Birliği Komünist Partisi heyeti başkanı M. A. Suslov, yaptığı konuşmada özetle şunu belirtti: «ASBP, Marksizm-Leninizm prensipleri ve proletarya enternasyonalizmi temeline dayanan doğru bir politik yoldan yürüyor, sosyalizm kuruluşunun genel yasallıklarını ADC koşullarına yaratımla uyguluyor.» ⁽⁹⁾

Brezilya Komünist Partisi MK Genel Sekreteri Luis Karlos Prestes, delegelere şu sözlerle seslendi: «Sizlerin ADC'de gelişmiş sosyalist toplumu kurma yolundaki çok büyük başarılarınız ... bir yere kadar da politikanızın köklü enternasyonalist özlüğünden ileri geliyor.» ⁽¹⁰⁾ Kongo Emek Partisi Başkanı Jean-Pierre Combe dedi ki: «Biz Afrika'da, özellikle Kongo'da, kurtuluşları uğrunda yabancı egemenliğine ve her çeşit ezgiye karşı savaşmakta olan halklara daima destek olan ADC halkının aktif dayanışmasına ve barış politikasına büyük bir değer veriyoruz.» ⁽¹¹⁾ Fransız Komünist Partisi adına Paul Laurent de şunu söyledi. «ADC, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle birlik ve bağlaşımla, son yıllarda Avrupa'da ve bütün dünyada görülen barış ve yumuşama yararına olumlu değişimlere önemli bir katkıda bulundu.» ⁽¹²⁾

Birçok kardeş partinin temsilcileri, partimizin yeni insanı oluşturmada ulaştığı başarıları, özellikle bunların emperyalizmin ve faşizmin en geniş halk tabakalarının bilincini şovenizm ve ırkçılık zehiriyle yozlaştırdıkları bir memlekette elde edilmiş olduğunu dikkate alarak, büyük bir takdirle karşıladılar. Söz alanlar, bu başarıları, sosyalizm kapitalizm üzerinde, komünist ideolojinin burjuva ideolojisi üzerindeki üstünlüğünün parlak kanıtı olarak nitelediler. Viyetnam Emek Partisi adına Nguyen Duy Trinh, ADC'nin başarılarını «vaktiyle gelişmiş kapitalist memleketlerden olan bir ülkede sosyalizm kuruluşunun parlak bir örneği» olarak değerlendirdi. ⁽¹³⁾

ASBP Dokuzuncu Kongresi, dünyayı değiştirmekte olan yenilmez sosyalizm gücünün yeni bir göstergisi oldu. Kongre, ADC komünistlerinin 1970'lerin ikinci yarısında da, ilk yıllarında olduğu gibi, en yüksek parti forumunun üstlendiği yükümleri ve halka verdiği vaatleri şerefle yerine getireceklerine olan inancı dile getirdi.

⁽⁹⁾ «Pravda» gazetesi, 20 Mayıs 1976.

⁽¹⁰⁾ «Neues Deutschland», 22.-23. Mai 1976.

⁽¹¹⁾ «Neues Deutschland», 24. Mai 1976.

⁽¹²⁾ «Neues Deutschland», 21. Mai 1976.

⁽¹³⁾ «Neues Deutschland», 20. Mai 1976.

Komünistlerin birliği

Rula Kukulu

Yunanistan Komünist Partisi MK Politbüro üyesi

Yığinsal Marksist-Leninist partinin kuruluşu sorunları üzerinde «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin 4. sayısında başlayan yazı dizisine devam ediyoruz. (1)

Dergimizin muhabirleri, Yunanistan'da yığinsal Marksist-Leninist partinin kurulması deney ve problemleri üzerinde, özellikle gizli eylemden açık eyleme geçiş koşulları altında bu sorunun çözümündeki özellikler, şimdi Yunanistan Komünist Partisinin nasıl bir takviye aldığı, yeni üyeler edinme işinin nasıl örgütlendiği ve bunlarla nasıl çalışıldığı konularında düşüncelerini anlatması ricasıyla YKP MK Politbüro üyesi R. Kululu'ya başvurdu. Aşağıda Kukulu yoldaşla yapılan mülâkatı bulacaksınız.

Yığinsal Marksist-Leninist partinin kuruluşuna ilişkin problemler biz Yunanistan komünistleri için de günceldir. Bu problemler, bizim bugünkü pratiğimizle, 27 yıllık derin bir gizlilik döneminden sonra YKP'yi yeniden örgütleme ve yenileme sorunlarıyla doğrudan doğruya bağlıdır. Bundan ötürü, «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinde, yığinsal partinin kuruluşuna ilişkin sorunları konu edinen yazıları büyük bir ilgiyle okuyoruz. Biz hem üye sayısı ile, hem de toplumu devrim yoluyla yenileme Marksist-Leninist öğretisi temeli üzerinde politik, ideolojik ve örgütsel birlik ve dayanışmasıyla güçlü bir savaştan yığinsal partiye sahip olmak istiyoruz.

YKP IX. Kongresinde (Şubat 1974) parti saflarının güçlendirilmesi sözkonusu edilirken, sorun işte bu biçimde ortaya konulmuştu. Kongre o zaman henüz sona ermemiş olan gizlilik koşullarında yapılmış olsa bile, cuntanın egemenlik günlerinin sayılı olduğu, en yakın gelecekte parti saflarının yeni üyelerle güçlendirilmesi problemlerinin birincil bir önem kazanacağı açıkça görülmüyordu. Bir yandan, uzun gizlilik yılları boyunca parti büyük kayıplara uğramıştı. Hele son yedi yıllık askersel faşist diktatörlük döneminde kayıplar alabildiğine artmıştı. Bu kayıplar giderilmeliydi. Gizlilikten çıktıktan sonra, partinin hızla büyümesine, örgüt sayısının çoğaltılmasına hazır olmamız gerekiyordu. Öte yandan, tarihsel deney, bize,

(1) Bu konudaki yazı dizisi «Barış ve Sosyalizm Problemleri» («Yeni Çağ») dergisinin 1976 yılı 4. sayısında A. Fava'nın «Yığinsal partinin sınıfsal karakteri» başlıklı yazısıyla başlamıştı.

memlekette olgunlaşma halindeki devrimsel durum ve koşullar içinde komünistlerin hareket hattıyla – devrimsel eylem hattı – reformist, oportünist hareket hattı arasında savaşımın yeni bir güçle sertleşeceğini fısıldıyordu. Oportünistler işçi hareketini devrimci eylemlerden reformizm yoluna saptırmaya çalışıyorlardı. Bu yüzden, partiyi yığınsallaştırma ve güçlendirme sorunu, iki yanıyle birlikte, yani saflarımızı nicel ve nitel bakımlardan büyütmeyi doğru biçimde bağdaştırma sorunu olarak karşımıza çıkıyordu.

Kongre sorunu şöyle ortaya koydu: «Bize, kökleriyle işçi sınıfına, emekçi köylülere, bütün emekçi halka bağlı, Yunanistan halkının başına geçebilecek ve onu utkuya götürebilecek yetenekte, iyi örgütlü ve güçlü bir komünist partisi gereklidir.» ⁽²⁾ Kongrede aynı zamanda Leninci tipten bir komünist partisi kurmak istediğimiz ve bu partiyi komünistlerin savaşkan birliği olarak kuracağımız belirtildi. Bu partinin son hedefi, kapitalizmi ortadan kaldırmak suretiyle Yunan toplumunu devrim yoluyla yenilemek, sosyalizmi ve komünizmi kurmaktır. Kongrede belirtildiği üzere, YKP, K. Marks ve F. Engels tarafından «Komünist Manifesti»nde ilân edilen ve işçi sınıfının utkusu için güç ve güven kaynağı olan proletarya dayanışması prensiplerinden esinlenen enternasyonalist bir partidir. YKP dünya komünist hareketinin birliklerinden biridir ve çağımızın bütün diğer devrimci güçleriyle ayrılmaz biçimde bağlıdır. Bu parti ulusal-yurtsever ve enternasyonal ödevlerini ayrılmaz birlik ve bütünlüğü içinde benimsemektedir. ⁽³⁾

Yeni tipten partinin kuruluşuna temel olan en önemli Leninci hükümlerin kongre belgelerinde tekrar edilmiş olması rastgele değildir. Yunanistan komünistleri bu hükümleri iyi biliyorlar. Ama kendi deneyimiz, eleştirisel açıdan değerlendirildikçe, bize, partinin, tarihi boyunca tek tek dönemlerde bu prensiplerden sapmadığı takdirde, geçmişte bir hayli daha büyük başarılar elde etmiş olabileceğini gösteriyor. Tarih, böyle bir sapmanın, belirli bir durumda önemli bir taktik hedefe varma savaşımının somut bir anında haklı sayılabilir görünse bile, yerinde olamayacağını öğretiyor.

Örneğin İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden kısa bir süre önce, faşizmin yenilmesine sayılı günler kaldığı, birçoklarının pek yakında komünistlerin de hükümete yer alacaklarını düşündükleri sıralarda, partiye yeni üye alınmasında gözetilen ölçütler epey gevşetilmişti. Nüfusu sekiz milyondan az olan memlekette partinin üye sayısı 400 bini bulmuştu. Birçokları partiye giriyorlar, çünkü onun kişiliğinde ulusal direnişin giri-

⁽²⁾ Yunanistan Komünist Partisinin Dokuzuncu Kongresi (Şubat 1974). Moskova, Politizdat, 1975, s. 130.

⁽³⁾ Yine orada, s. 138–140.

şimcisini, başlıca örgütçü ve yöneticisini, memleketin en etkili ve saygın gücünü görüyorlardı. Partiye girenlerin çoğu, faşist işgalcilere karşı verilen savaşlarda ve İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra iç gericiliğe, İngilizlerin ve daha sonra da Amerikan emperyalistlerinin askersel müdahalesine karşı, memleketimizin ABD emperyalizminin ve NATO'nun askersel atlama tahtası haline getirilmesine karşı, demokrasi ve ilerilik için girilen bütün savaşlarda çalaçakmak çarpışmışlardı. Binlerce komünistin kahramanca can verdikleri bu savaşlarda, YKP sapasağlam halkçı ve yurtsever karakterini ortaya koydu. Bununla beraber, devrimci savaşımın yükselişi sırasında partiye girmiş olanların hepsinin de, yenilgi, gerileme ve gizlilik çilesi sınavlarına dayanabildiklerini söyleyemeyiz. Bilindiği gibi, İngiliz silâhlı birliklerinin açık müdahalesi memlekette demokratik gelişmeye ket vurdu ve 1946'da iç savaşa yol açtı. YKP kanun-dışı ilân edildi. Binlerce komünist hapislere atıldı ve öldürüldü. O zamanlar kimi rastgele elemanlar sınıf düşmanının bu darbeleri karşısında yılarak partiden ayrıldılar. Bu cümleden olarak, vaktiyle partiye yeni üye alınmasında ölçütlerin gevşetilmiş olmasının, iç savaşın yenilgiyle sonuçlanmasından sonra (1949), illegal koşullarda partiyi kurma ve güçlendirme çalışmalarında olumsuz sonuçlara yol açtığını da söylememiz gerekir.

YKP gizlilik koşullarında çalışması boyunca, emekçilerin ekonomik ve politik savaşımalarını örgütlemeye, memleketin demokratik güçlerini birleştirmeye çalışıyordu. Fakat Merkez Komitesinde ve yöneticiler çevresinde epeyce sağcı-oportunist kimsenin bulunduğu 1958-1968 yılları döneminde, yönetim kurulu, YKP'yi yığınsallaştırma, parti örgüt ve komiteleri örgüsü yaratma ve güçlendirme sorununu genellikle ileri sürmekten çekinmeyi kararlaştırdı. Memlekette YKP örgütleri dağıtıldı ve komünistlerin sol güçler koalisyonuna (EDA) girmeleri salık verildi. Böylece, komünistlerin girecekleri koalisyonu etkileyecekleri, onu işçi sınıfının politik plâtfomuna doğru çekecekleri, gitgide komünizm yanlısı ve komünist duruma getirecekleri umuluyordu.

Bu politika partiye büyük zararlar verdi. Öyle ki, bu durum gerçekte YKP'nin kendi varlığına kendi kararıyla son vermesi olarak tanımlanabilir. Bu politika, önceleri çok iyi bir eylem göstermiş ve daha da fazlasını yapabilecek olan EDA'ya da zarar verdi. Ama YKP örgütleri ortadan kaldırıldıktan sonra, komünistler kendi partilerinin gücüne, deney ve saygınlığına dayanarak EDA üzerinde yararlı bir etki yapabilme olanağını yitirdiler. Üstelik, aralarından bazıları, koalisyonu etkilemek şöyle dursun, kendileri yabancı ideolojinin etkisi altına düştüler; komünist savaşçılar olmaktan çıkarak duygusal dar kafalı küçük burjuvalar haline geldiler. Böylelikle, oportünist eğilimlerin belirginleşme ve genişlemesine elverişli bir ortam yaratılmış oldu. Sonuç olarak, işçi sınıfı ve bütün emekçiler, gemi aزیya alan gericiğin karşısında silâhsız duruma düştüler.

Parti örgütlerinden yoksunluk, partinin 1967'deki faşist darbeye karşı halk direnişini örgütleyemeyişinin önemli nedenlerinden biri oldu.

Kısacası, deneyi hafife almanın, Marksist-Leninist düşüncede enternasyonal ulaşımları, memleket tarihinin ibret derslerini önemsemezliğin devrim bilimine sokulmasının ne kadar çıkmaz sokak ve giderek ne kadar tehlikeli olduğuna kendi acı deneyimizle inandık. YKP'nin edindiği deneyin ve bu arada işlediği hataların çözülmesi ve kardeş partilerin deneyinin incelenmesi, bizlere, cunta düşer düşmez, derhal bütün gücümüzle seferber olarak, YKP MK II. Plenumu (Ocak 1975) tarafından yeni koşullara uyarlanan IX. Kongremizin kararı gereğince, parti saflarını yenileme ve yeniden örgütleme sorununu çözmeye girişme olanağı verdi.

Yunanistan'da sınıf savaşımının sertleşmesi ve grev hareketinin kabarması, işçi sınıfının ve bütün emekçilerinin ilerici temsilcilerinin partiye alınmaları yönünde yeni olanaklar yarattı. Biz parti saflarına, işçi sınıfının davası için, emperyalizme ve tekellere karşı; daha iyi bir yaşam ve çalışma hakkı için, fiyat artışlarına ve emekçilerin yaşam düzeyinin düşürülmesine karşı komünistlerle birlikte savaşanlar arasından yeni güçler alıyoruz. Bu yönde en çok işçileri, her şeyden önce fabrika ve işletmelerde çalışan gençleri ve kadınları partiye almaya dikkat ediyoruz. Partide büyük kuruluşlar işçilerinin göreceli payını artırmaya çalışıyoruz. Uygulama, bu ciddi sorunun, parti örgütlerimizin aktif eylemleri ölçüsünde, yığınlarla sınıksız bağlılıkları ve emekçilerimiz tarafından komünistlerin öncülüğünde yürütülen savaşımın sonuçları ölçüsünde, başarıyla çözülebileceğini gösteriyor. İşte emekçi halkın çıkarlarını savunmak için yürütülen bu günlük savaşımın içinde, YKP örgütlerine yeni yeni üyeler alınıyor.

Ne var ki, biz bu sorunun öbür yanını da unutmuyoruz. Partiyi, yeni üyeler olarak güçlendirme çabası, YKP'nin kapılarını ardına kadar açtığı anlamına gelmiyor. Hayır, partiye yeni alınanların hepsi, birer birer, titiz bir yoklamadan geçiriliyor, komünist partisi üyeliğine yaraşık olup olmadığı araştırılıyor.

Bu yoklama nasıl yapılıyor? Örneğin, komünist işçinin eşi olan bir kadın işçinin partiye alınması şöyle oldu: Cuntanın devrilmesinden sonra, bu kadın, komünistlerin parlamento adayı yararına ajitasyonda kocasının arkadaşlarına yardım ediyordu. Sonra kendisi yerli belediye kuruluna aday gösterildi. Seçildi. İyi çalıştı. Arkadaşlar bu defa onun aday üye olarak partiye alınmasını salık verdiler. Aday olarak partiye alındığı toplantı, ona, yerli ev kadınlarını Demokratik Kadınlar Birliği'ne çekme ödevini verdi. Bu ödevi ve diğer bazı ödevleri yerine getirdikten sonra, partiyi ve partililiği bilinç ve inançla benimsediği, Marksizm-Leninizmi ciddiyetle öğrenmek istediği görülerek, YKP üyeliğine kabul edildi.

Bu tipik bir örnektir. Ama her yeni üyenin partiye ulaşma yolunun böyle

başladığı söylenemez. Birçokları bize Yunanistan Komünist Gençlik Örgütü'nden geliyor. Bu örgütün saflarında binlerce genç politik savaşım alfabesini öğreniyor, komünist ideolojiyi benimsiyorlar. YKP, birer sınıfsal savaşım okulu olarak sendikalardan ve diğer yığınsal örgütlerden de yeterince yeni güçler alıyor. Ama bu işlemden de önerilen her aday tek tek yoklanıyor, zorunlu adaylık stajı uygulanıyor.

YKP'nin bu tüzük gereği istemleri her düzeyden parti örgütlerinde kayıtsız şartsız dikkate alınıyor. Komünistler yeni partilere karşı titiz davranıyorlar. Partinin çoğu kadro görevli ve militanları, çetin savaşım sınavlarından geçmiş, tutuklanmış, ağır cezalara çarptırılmış, 15-20 yıl hapislerde yatmış, toplama kamplarında, sürgünlerde kalmış kimselerdir. Oportünizme karşı girilen ağır savaşımda partiyi bu çelikleşmiş komünistler savundular. Toplama kamplarında ve hapislerde, gizli çalışma koşullarında, partinin parçalanması döneminde, Marksist-Leninist prensiplerin ariklığı için, YKP'nin yeni tipten bir parti olarak kurulması için bu komünistler canla başla çalıştılar. Edindiğimiz ve yukarıda sözünü ettiğimiz deney, bu militanları, partinin ideolojik ve örgütsel birlik ve dayanışmasını savunup koruma gereğine, parti saflarında nicel artışın nitel bakımdan güçlenmeyle gelişmesinden kaçınılmasına dikkat etme gereğine inandırıyor.

Yunanistan içinde «YKP (memleket içi örgüt)» adı altında eylem gösteren grubun varlığı ve pratiği de, bizlere, yeni tipten parti kuruluşuna ilişkin Leninci prensiplerden sapmanın zararlı sonuçlarını hatırlatıp duruyor. Hükümet ve burjuva partileri, Yunanistan Komünist Partisine karşı yürüttükleri savaşımda bu grubun bölücü tutumundan da yararlanıyorlar. Şimdi bu grup kongre yapmaya hazırlanıyor. Kongrenin tezlerinde, bu foruma, yalnız «YKP (memleket içi örgüt)» üyelerinin değil, örgütün program hükümlerini en azından ana hatlarıyla benimsiyen yandaşlarının da delegeler olarak katılabilecekleri belirtiliyor. Bu konuda, grubun yöneticilerinden biri, Yunanistan gerçekliği koşullarında «YKP (memleket içi örgüt)»ün, vaktiyle legal varlığı döneminde EDA'nın etkileyebildiği bütün Marksist yönelimli sol güçleri kapsamaması gerektiğini yazıyor. Grup ideolojik ve örgütsel başıbozukluğu yeğliyor, çünkü taktiğine böylesi uygun düşüyor ve kendisi de özellikle «YKP (memleket içi örgüt)» liderlerinin milliyetçi, anti-sosyalist ve anti-sovyetik demeçlerinde, Marksizm-Leninizme karşı hücumlarında ifadesini bulan bir taktik doğuruyor.

Bu grupla görüşlerimizin taban tabana zıt olduğu söz götürmez. Ama grubun şimdilik sendikalarda, gençlik arasında vb. bir yere kadar etkisi olduğu da bir gerçektir. Biz, bu akımın özlüğünü açığa vurarak, devrimci palavralara kapılmış olanların, «YKP (memleket içi örgüt)»ün ideoloji ve pratiğinden yakayı sıyırmalarına yardım etmeye çalışıyoruz.

Yığınsal partiyi yaratma savaşımında, doğal olarak, birçok güçlkle

karşılaşıyoruz. Bunlar yalnızca her kapitalist memleket komünist partisinin karşılaştığı objektif güçlükler değil, aynı zamanda sübjektif nitelikli güçlüklerdir. Yirmi yedi yıl süren illegal eylemin partide yerleşmiş olan çalışma tarzı ve metotlarını etkilemiş olması doğaldır. Örneğin, bizler, toplantılara o kadar alışık değiliz. Illegal çalışma koşullarında her şey gizli eylemciler arasında kişisel temaslara dayanıyordu. Bugün bile toplantılar çoğu kez sönük geçiyor. Birçok komünistin yıllar yılı EDA'da, çalışma tarzı Leninci tipten partinin çalışma tarzına hiç uymıyan bu örgütte çalışmış olmasının da parti çalışmasına bir yere kadar damgasını vurduğu görülüyor. İşte geçmişten devraldığımız bütün bu olumsuz eğilimleri gidermemiz gerekiyor.

Geçen yıl Kasım ayında yapılan YKP MK III. Plenumu, YKP'yi yenileme ve yeniden örgütlemenin genellikle başarıyla tamamlanan birinci aşamasını değerlendirdikten sonra, partiyi, bütün sözkonusu yetersizlikleri gidermeye yöneltti. Yeni gelişme aşamasında, bizim için en önemli olan şey, YKP'yi yığinsallaştırma çabalarını gevşetmeden, partinin açık çalışmaya geçmesinden sonra kurulmuş olan taban örgütlerinin işlevini iyileştirmekti. Çünkü komünistler, yeni üyeler ve özellikle gençler asıl bu basamakta, taban örgütlerinde eğitiliyor. Taban örgütleri, bunlar için, çetin sorunların görüldüğü, ödevlerin belirlendiği, eleştiri ve özeleştirisinin yankılandığı ilk parti okulu, sınıf savaşımı okuludur. İlk Marksizm-Leninizm dersleri de burada veriliyor. Komünistler buralarda pratik ideolojik savaşım süreci içinde düşünsel bakımdan çelikleşiyorlar.

Biz bütün taban örgütlerimizin canlı birer parti hücresine dönüşmesini istiyoruz. Taban örgütü yalnızca üst örgüt veya komite tarafından verilen ödevleri yerine getirmekle kalmamalı, kendisi de, örgütün iç hayatının da ötesindeki güncel sorunları inceleme, görüşme ve kararlaştırma organı olarak çalışmalıdır. Biz bu ilk örgüt halkalarının daima emekçileri ilgilendiren problemlerin akımında olmasını, isteklerinin yerine getirilmesine, demokratik ve anti-emperyalist güçlerle birliği ilerleterek savaşımı uyumlaştırmasını istiyoruz.

Leninci tipten yığinsal partinin en önemli çizgilerinden biri, Marksizm-Leninizmi yaratımla uygulaması ve bilimsel öngöründe bulunma yeteneğine sahip olmasıdır. Çalışmalarımızda, teorik bilgiyle silâhlı olmanın, partiye, perspektif hedefe ulaşma (toplumu devrim yoluyla yeniden kurma) savaşımını devrimci sürecin çeşitli gelişme aşamalarında ara hedefleri gerçekleştirmekle doğru biçimde bağdaştırma olanağı verdiğini bir an bile unutmuyoruz. Marksizm-Leninizmi öğrenmek, parti üyelerinin düşünsel-teorik düzeyini yükseltmek komünistlerin ideolojik birliğinin temelidir. Marksist-Leninist eğitimi örgütlenme alanında birçok şeyi en başından almamız gerekiyor. Illegal çalışma yıllarında eğitim işinin kendine özgü bir biçimi vardı. O dönemde devrimciler için cezaevleri ve toplama kampları

birer üniversite oluyordu. İçerde en yetişkin partililer genç arkadaşlarına elden geldiğince bilgi veriyorlardı. Ama dışarıda, günlük devrimci çalışmalar içinde, komünistlerin çoğu kez vakitleri de, koşullar da, bilgilerini artırmalarına elverişli değildi.

Biz artık şehirlerde komünistlerin haftada bir kez taban örgütlerinde toplanıp Marksizm dersleri almalarını sağlamış bulunuyoruz. Bu derslerde ideolojik sorunlar görüşülüyor. Dersleri teorik bilgileri yeterli olan yoldaşlar, daha yaşlılar veriyorlar. Taşrada şimdilik böyle düzenli dersler örgütlenmesi zor görünüyor. Ama elbette ki bu çalışmanın boyutları, kadro yetiştirme gereksinimleri ve gerekli koşulların yaratılması ölçüsünde genişliyecektir.

Bazan bize partinin ideolojik birliğini istemekte haklı olup olmadığını soruluyor. Soruna böyle yaklaşmakla, bu tutumla, ortak politik hedefe, yani demokrasiyi derinleştirme ve sosyalizm hedefine ulaşmak için komünistlerle beraber savaşıma hazır olanları kendimizden uzaklaştıracağımız gibi bir tehlikeden söz ediliyor. Biz bu düşüncelere şöyle cevap veriyoruz: Oydaş düşüncelilerin birliği, proletaryanın örgütlü öncüsü olarak partiyi ayrı ideolojilere sahip olmalarına karşın ortak bir politik hedefe yönelen, ortak savaşıma katılan güçlerin geniş birlik ve bağlaşmasıyla karıştırmaktan sakınılmalıdır.

Memlekette partimizin etkisi büyüktür. Aktif yandaşlarımız vardır. Komünistler bunlarla yakından ilişkilidir. Sempatizanlarımız YKP tarafından örgütlenen mitinglere, emekçilerin çıkarlarını savunma amaçlı günlük savaşıma katılıyor, yığın örgütlerinde, sendikalarda vb. çalışıyorlar. Sempatizanlar değişik nedenlerle henüz partiye girmemiş olsalar bile, komünistlerin yanısıra ve aynı etkinlikte çaba gösteriyorlar. Ayrıca, yalnızca çeşitli yığınsal kampanyalara (partinin seçimlere hazırlanma dönemleri gibi) katılan daha az aktif yandaşlarımız da vardır. Biz yandaşlarımızın bu bölümüyle de ilişkilerimizi sağlamlaştırmaya çalışıyoruz.

Amacımız her yığın örgütünde, her yerde, hele sendikalarda, ilerici ve saygın savaşçılar olmaktır. İşçi sınıfının ve emekçi yığınlarının çoğunluğunu kazanmaya, bunları komünist partisine doğru çekmeye, komünist ideolojiyi benimsetmeye, hepsini de partinin en yakın ve perspektif hedeflerini gerçekleştirme, yeni demokrasi ve sosyalizm savaşımına katmaya çalışıyoruz. Böylece yavaş yavaş devrim ordusunu yaratıyoruz.

Aynı zamanda bütün sol demokratik güçlere en etkin biçimde işbirliği yapmayı öneriyoruz. Geçenlerde YKP bununla ilgili bir özel bildiri yayımladı. Parti, bu bildiriyle, demokratik, anti-emperyalist ve anti-monopolist güçleri, memlekette ardıcıl ve geniş demokratik dönüşümler yapılması için, Yunanistan'ın emperyalizme ve çıkarlarıyla uluslararası tekellerin çıkarlarına bağımlılıktan kurtarılması uğrunda savaşımında birlik olmaya, bağ-

laşma kurmaya çağırıldı. Bu birlik ve bağlaşmanın inisiyatörü olmaya çalışan Komünist Partisi, halkımızın yazgısı bakımından, Yunanistan'da devrimci sürecin gelişmesi bakımından sorumluluk taşıdığı bilinciyle hareket ediyor.

Özcesi, nice denemelerden geçmiş Leninci prensiplere dayanarak, zorluklarla dolu gergin bir savaşım içinde, partimizi, parti örgütlerimizi kurmaya çalışıyoruz. Partimizi doğru yoldan yürüyerek kurmakta olduğumuza ve partinin halkımızı daha iyi bir geleceğe götürecek güce ve yeteneğe erebileceğine inanıyoruz.

TÜSTAV

ELYK ve AET: İşbirliğı olanakları

Prof. V. Iskra

Polonya Birleşik İşçi Partisi MK'ne bağılı

Toplum Bilimleri Yüksek Okulu öğretim üyesi

Ekonomik hayatın enternasyonalleşmesi zamanımız dünyasının en karakteristik çizgilerinden biridir. Bu sürecin bilimsel-teknik devrim koşullarında özellikle belirginleşen derinleşmesi sayesinde, dünyanın birçok kesiminde uluslararası entegrasyon grupları meydana geldi. Bu gruplar, kendilerini oluşturan devletlerin ulusal ekonomileri arasında yakın ilişkiler temeline dayanıyor. Enternasyonal süreçler en çok Avrupa'da gelişmiş bulunuyor. Sosyalist ve kapitalist dünya arasındaki mal alışverişinin % 80'ini Avrupa sosyalist ülkelerinin Batı Avrupa devletleriyle yaptıkları ticaret oluşturuyor.

Ekonominin enternasyonalleşmesi genel ve evrensel bir olgudur. Fakat sosyalizm ve kapitalizm koşullarında enternasyonalleşme tempoları, biçimleri ve aynı zamanda verdiği sonuçlar büsbütün başkadır. Entegrasyon gruplarının oluşma ve işlevi de başka başkadır. İki karşıt toplumsal sistemin kendine özgü iki tip uluslararası ekonomik entegrasyonu vardır. Sınıfsal açıdan, Batı Avrupa entegrasyonu, kazançları çoğaltmayı, büyük burjuvazinin durumunu güçlendirmeyi ve onun birleşik gücünü işçi sınıfına, uluslararası komünist hareketine ve dünya sosyalist sistemine karşı koymayı amaçlayan bir sermaye enternasyonalleşmesi sürecidir.

Buna karşılık, sosyalist ekonomik entegrasyon, emekçilerin yaşam düzeyinin yükseltilmesini, halkın maddi ve manevi gereksinmelerinin etkinlikle giderilmesini çabuklaştırma gibi yüksek bir amaçla yapılıyor. Sosyalist ekonomik entegrasyon, dünya ekonomisinde sosyalist topluluğun durumunu güçlendiriyor, kapitalist dünya ile ekonomik yarışmayı olumlu yönde etkiliyor.

Batı Avrupa'da entegrasyonun çıkış noktası ve temeli ulusal pazarların birleştirilmesidir. Burada, çağdaş kapitalist dünyadaki ekonomik süreçlerde görülen kendiliğinden-gelmeliğin devletin gitgide artan düzenleyici rolüyle sınırlanmakta oluşunu da dikkate almak gerekse bile, pazar mekanizmi entegrasyon süreçleri için ana zemberek ödevi görüyor. Bu elbette gelişmiş kapitalist memleketlerde yalnız iç ekonomik yaşamı değil, bu memleketlerin topyekûn uluslararası ilişkilerini de etkiliyor.

Kapitalist sisteme özgü çelişkiler kapitalist devletlerin ekonomik entegrasyonunda da kendini gösteriyor. Bu çelişkiler entegrasyon mekanizmini ağırlaştırıyor. Batı Avrupa'nın ekonomik durumunu Avrupa Ekonomik Top-

luluğu'nun (AET) yardımıyla sağlamlaştırma denemeleri istenen sonucu vermiyor. Bugün Batı Avrupa devletlerinin ve diğer gelişmiş kapitalist memleketlerin ekonomilerini temelinden sarsan bunalımların, kapitalist dünyayı en büyük şiddetle sarsan 1929–1933 yılları bunalımıyla kıyaslanabilecek kadar derin olduğu görülüyor.

Sosyalist ülkelerde durum bambaşkadır. Bu ülkelerde yakın geçmişte yapılan beşyillik plân bilânçoları, sosyalist ekonominin yüksek ve sağlam gelişme tempoları gösterdiğini, bu ekonomide plânlı yönetim mekanizminin (gerek memleket ölçüsünde, gerekse uluslararası ölçüde) pazar mekanizmleri üzerinde, bu mekanizmler burjuva devleti tarafından düzenlendiği zaman bile, kesin bir üstünlüğü olduğunu inandırıcı biçimde ortaya koyuyor. AET çerçevesindeki entegrasyondan ayrılmı olarak, sosyalist ekonomik entegrasyonunda, daha işin en başında, maddi üretim alanı ağırlık merkezini oluşturuyor. EYK ülkeleri arasındaki mal alışverişi ve buna ilişkin mal-para kategorileri üretimsel entegrasyona bağlıdır ve bu entegrasyon bakımından görevsel bir rol oynarlar. Sosyalist entegrasyon mekanizminde, ana halka, halk ekonomisi plânlarını uyumlaştırma ve tek tek ekonomik tedbir ve uygulamaları elbirliğiyle plânlamadır.

EYK ülkeleri sosyalist ekonomik entegrasyonu öngören uzun vadeli Kompleks Program'ı kabul edeli artık beş yıl oluyor. Bu program kardeş devletler arasında işbirliğini geliştirme ve daha yüksek düzeye çıkarmada yeni bir aşama oldu. Bu daha yüksek düzeyde, doğal servetlerin iki misline çıkarılması, kolektif sanayi kompleksleri kurulması ve bunlarla bütün kuruluşa katılanların gereksinmelerinin karşılanması, EYK ülkelerinde tek tek kuruluşlar ile başlıbaşına sanayi kolları arasında uzun vadeli kooperatifleşmeye gidilmesi öngörülmüyor. Kompleks Program'ın başarıyla gerçekleştirilmesi sonucunda, ulusal ekonomilerin eylembirliğinde ve birbirlerini bütünlemelerinde ileri adımlar atıldı, özellikle uzun vadeli ve hedefli ortak programları gerçekleştirme yönünde bundan böyle atılacak ileri adımın hazırlıkları başarıldı. İlk defa, geçen yılın yazındaki EYK toplantı döneminde kabul edilen çokyanlı entegrasyon tedbirleri koordine plânı, buna dayanılarak hazırlanan 1976–1980 yılları halk ekonomisi plânları, şimdi, EYK ülkelerinin, haklı olarak «birinci entegrasyon beşyillığı» adı verilen ve sosyalist topluluk ülkelerinin gücünü, birlik ve dayanışmasını daha öte pekiştirmeye hizmet etmesi öngörülen bir döneme girdiklerini gösteriyor. Bununla ilgili olarak E. Gieriek yoldaş şöyle diyor: «EYK üyesi ülkeler arasında ekonomik entegrasyonun derinleştirilmesi, şimdiki sosyalizm ve komünizm kuruluşu aşamasının objektif yasallığıdır. Polonya bu sürecin gerçekleştirilmesinden, gitgide daha geniş bir alanda yüksek işbirliği biçimlerine geçilmesinden yanadır.» (1)

Ne var ki, toplumsal sistemlerin karşılaştığı ve Avrupa'nın iki kesimin-

(1) E. Gieriek. PBIP VII. Kongresi raporu. «Nowe Drogi», sayı 1, 1976, s. 84.

deki entegrasyon süreçlerinde bu toplumsal sistem karşılığından ileri gelen ayrımlar, her iki kesimin karşılıklı yarara dayalı ekonomik işbirliğinin geliştirilmesine engel olmamalıdır.

Bu iki kesim arasında eylemsel ilişkilerin gelişmesine her şeyden önce sosyalist sistemin ekonomik avtarkiya ⁽²⁾ yolunu tutmamış olması yardım ediyor. Sosyalist ekonomik entegrasyon, özlüğü bakımından dış dünyadan yalıtk olmıyan, açık bir entegrasyon türüdür. Bilindiği gibi sosyalist ülkeler, uluslararası gerginlik azalımı ve yumuşamanın derinleştirilmesini ve kalımlı hale getirilmesini istiyen barışsever bir dış politika güdüyorlar. Bu sayede, karşıt sistemler devletleri arasında gitgide artmakta olan ekonomik işbirliği, uluslararası ilişkilerde olumlu süreçlerin daha öte geliştirilmesini etkileyen güçlü bir etken oluyor.

L. İ. Brejnev yoldaş SBKP XXV. Kongresinde okuduğu raporda şunları belirtti: «Bizim, kapitalist memleketlerle ilişkiler politikamızın esası, barış içinde yanyana yaşama prensiplerini yerleştirip geliştirmek için, sürekli barış için, yeni bir dünya savaşı tehlikesini azaltmak ve gelecekte büsbütün ortadan kaldırmak için savaşım idi ve bu uğurda savaşım olarak ta kalıyor. Son beş yıl içinde bu yönde önemli bir ilerleme kaydedildiğini söyleyebiliriz.» ⁽³⁾

Politik karakterli etkenlerin yanı sıra, sosyalist ve kapitalist memleketlerin karşılıklı ekonomik çıkarları da kayda değer bir rol oynuyor. Bu memleketler arasında eylemsel işbirliği uluslararası işbölümünün amaca uygunluk niteliğinden ve yararlarından ileri geliyor, karşılıklı yarara dayanan alışveriş için, uzak perspektifli emek kooperatifleşmesi için sağlam bir temel olan halk ekonomisi strüktürlerinin oluşmasına yardım ediyor.

Sosyalist ülkeler zengin hammadde ve yakıt kaynaklarına, gitgide genişleyen yapım sanayii mamulleri çeşitlerine ve aynı zamanda gelişkin bir bilimsel-teknik potansiyele sahiptirler. Batı Avrupa uzmanları, sosyalist ülkelerin ve hele Sovyetler Birliği'nin bilimsel-teknik ulaşımlarından daha geniş ölçüde yararlanılmak suretiyle, Batı Avrupa'nın teknolojide Birleşik Amerika'dan gerikalmışlığının giderilmesine birçok bakımdan yardım edilebileceğini anlıyorlar.

Sosyalist ülkelerin de, kendi paylarına, ihraç ettikleri mallara karşılık, Batı Avrupa teknik araç ve teknolojisi, materyal ve yarı-mamulleri, geniş tüketim malları ve bazı cins hammaddeler satınalmada menfaatleri vardır. Öte yandan, ekonomik kuruluş atılım ve boyutları, ulusal gelir ve

⁽²⁾ Avtarkiya: Ekonomide yalnız kendi kendine yetmeyi, devletin yabancı ithalden bağımsız olmasını ve endüstride yabancı pazara bağılı olmıyan kolları geliştirmeyi öngören politika.

⁽³⁾ L. İ. Brejnev. SBKP Merkez Komitesinin eylem raporu ve partinin iç ve dış politikada karşı karşıya bulunduğu ödevler, s. 23.

tüketim artışı yüksek tempolar sayesinde, sosyalist ülkeler, Batı Avrupa devletlerinin çok işine gelen gayet sağlam ve elverişli pazarlara sahip bulunuyorlar. Batı Avrupa devletleri, kapitalist ekonominin ötedenberi en önemli problemlerinden biri ve bu önemini bundan sonra da yitirmeyecek olan sürüm güçlüklerinden ötürü de gereksinme duyuyorlar.

Avrupa kıtası coğrafi bakımdan bölünmez bir bütündür. Zamanımız koşullarında ekonomik gelişme, karşıt toplumsal sistemlerin karşısına genel ve ortak karakterli birçok problem çıkarıyor. Bu cümleden olarak, özellikle doğal çevre korunması gibi, büyük ve pahalıya çıkan bilimsel programları elbirliğiyle gerçekleştirme gibi (uzay boşluğunu, deniz diplemini araştırma, jeoloji süreçleri, sağlıkla ve insan ömrünü uzatmakla vb. ilgili sorunlar), su yollarını ve enerji sistemlerini birleştirme, petrol ve gaz boru hatları döşeme vb. gibi problemleri sayabiliriz. Tek sözle, karşıt sistemlere mensup devletler arasında ekonomik işbirliği koşulları vardır. Bu alanda geniş olanaklar vardır.

Son yıllarda Avrupa ülkeleri arasındaki ekonomik ilişkilerde önemli bir ilerleme kaydedildi. Mal alış-verişleri gözle görülürcesine arttı, kredi ilişkileri genişledi, endüstriyel kooperatifleşme yolunda daha ileri adımlar atıldı.

Doğal olarak, EYK ülkeleri ile kapitalist memleketler arasında ticaretin gelişme tempolarının, EYK içinde, üye ülkeler arasındaki mal alışverişiyle sınıksız ilişkili olarak ele alınması gerekiyor. Bu ticaretin, belki çabuk, belki yavaş yavaş, belki de EYK ülkelerinin gelişmiş kapitalist memleketlerle mübadelesiyle orantılı olarak genişleyebileceği kestirilebilir.

Kısa dönemlerin verileriyle karşılaştırma yapacak olursak, bu üç (çabuk, yavaş ve orantılı) genişleme olanağının her birini görebiliriz Örneğin, son yıllarda Avrupa doğusu ile batısı arasındaki ticaret alışverişinde EYK ülkelerinin karşılıklı mal mübadelesine kıyasla belirli bir hızlanma görülüyordu. Bu olgu, evvelce kullanılması daha zor olan olanakları değerlendirme isteğiyle, uluslararası durumun hissedilir derecede iyileştirilmiş olmasıyla açıklanabilir. Eğer sürecin gelişmesi üzerinde bir yandan genel eğilimlerin de belirttiği uzunca bir süre boyunca gözlem yapılacak olursa, yukarıda belirttiğimiz üç olanaktan son ikisinin daha karakteristik olduğu sonucu çıkarılabilir. Ama bu, elbette ki, Doğu ve Batı Avrupa arasında ticaret hacminin kaçınılmaz olarak azalacağı anlamına gelmez. Sosyalist ülkeler mal mübadelesi ölçülerini korumaya ve olanağı bulunduğu kadar da artırmaya çalışıyorlar. Burada, uzun süreli bir dönem için, EYK ülkelerinin ticaret ilişkilerindeki gelişmenin, gelişkin kapitalist memleketlerle yaptıkları ticaretin artışından geri kalmaması gerekliliği söz konusudur.

Sosyalist ekonomik entegrasyon programı EYK ülkeleri arasında mal alışverişinin dinamik olarak geliştirilmesini öngörüyor. Bu süreç, EYK ülkeleri arasında işbölümünün derinleşmesine yol açıyor, ulusal ekonomilerde

daha büyük ölçüde ihtisaslaşmaya (branşlar üzere gelişmeye) yardım ediyor. Biz bu ihtisaslaşmadan söz ederken, her şeyden önce, hazır mamullerin ve bunların öğelerinin üretimini kapsayan işkolları çerçevesinde ihtisaslaşmayı gözönünde bulunduruyoruz. Şu da var ki, EYK ülkeleri işkolları çerçevesinde ihtisaslaşmayı yeğlemekle, enerji ve hammadde kaynaklarının, işlenir arazinin düzensiz dağılımının gerektirdiği ve aynı zamanda ülkelerin coğrafi durum ayrımlarıyla de ilişkili olan işkolları-arası ihtisaslaşmadan vazgeçmiş olmuyorlar.

Plânlı düzenlemeye dayalı uluslararası sosyalist işbölümünün derinleştirilmesi ve üretim ihtisaslaşması, aynı zamanda EYK ülkeleri arasında karşılıklı alışverişin gelişmesini hızlandırma yoludur. Bu suretle programlanan mal alışverişi üretim eylemi bakımından büyük bir rol oynuyor; üretimi yoğunlaştırma ve merkezleştirmeye, ölçülerini artırmaya, üretilen malların kalitesini iyileştirme ve maliyetini azaltmaya, son çözümde de toplumsal gereksinimleri daha iyi karşılamaya yardım ediyor. EYK ülkelerinin gitgide artan karşılıklı mal sipariş ve sağlama alışverişi, kıtanın doğu ve batı kesimleri arasında ticaretin ve hizmetler mübadelesinin büyümesiyle tamamen uyumlaştırılabilir. EYK ülkeleri Batı Avrupa'yla ekonomik ilişkilerini genel ekonomik stratejiyle ve bu arada sosyalist entegrasyonun hedef ve ödevleriyle uyumlaştırıyor, bir yere kadar da bunun hizmetine veriyorlar.

Bir yandan Doğu ile Batı arasında, öte yandan EYK ülkeleri arasında ticaret alışverişinin artış tempoları orantısı programlanırken, EYK ülkelerinin toplam ticaret alışverişinin en az bir çeyreğinin AET devletleriyle ticaretten oluştuğu dikkate alınmalıdır. AET memleketlerinin toplam dış ticaret hacminde EYK ülkelerinin payı ise, hiç değilse 3 defa daha azdır. Bu ayrım çok yakın gelecekte giderilemez; amma gelecekte sosyalist ülkelerin bunu mutlaka azatmaya, karşılıklı ticaret alışverişini gelişmiş kapitalist devletlerle bu ekonomik ilişkilerin organik bir bölümü olan mal mübadelesine kıyasla artırmaya çalışacakları söz götürmez.

Avrupa ülkelerinin uluslararası ekonomik ilişkilerde elde ettikleri başarıların yanısıra hâlâ çözüme kavuşturulması gereken güçlükler ve problemler vardır. Bence, bunların en önemlileri, ticaretin yapısal düzenindeki engellerle, aynı zamanda EYK ile AET arasındaki ekonomik ilişkilerin kurumsallığından ileri gelen güçlüklerle bağlı olanlardır.

Yapısal engellerden biri, EYK ülkelerinin Batı Avrupa pazarlarına yaptıkları ihracatın bileşiminin bu memleketlerde ulusal üretimin yapısına ve ulaşılan ekonomik gelişme düzeyine gereken derecede cevap vermemesidir. Bilindiği üzere, savaştan sonraki dönemde EYK ülkelerinin iktisadi potansiyeli birkaç defa büyüdü; Batı Avrupa memleketlerinden bir zamanki gerikalmışlıkları (özellikle sanayileşme alanında) kesinlikle giderildi. Örneğin, AET ülkelerinde insan başına sanayi üretimi payı 100 olarak

kabul edilirse, EYK ülkelerinde bunun benzer karşılığı olarak 1950 yılında 50 olan gösterge 1970'te 81'e çıkarıldı. (4)

1970'lerin ilk yarısında EYK ülkeleri yararına yeni değişimler oldu. Batı Avrupa ülkeleri şiddetli bir bunalım içinde kıvranıırken, sosyalist ülkelerde güvenli iktisadi kalkınma devam ediyor.

Avrupa sosyalist ülkelerinin ekonomik gücünün hızla artmasına, bu ülkelerde halk ekonomisinin yapısındaki değişimler eşlik etti. Vaktiyle geri kalmış ülkeler, iç gelişme kaynaklarına ve (özellikle SSCB tarafından) karşılıklı ekonomik yardıma dayanarak sosyalist sanayileşmeyi başardılar.

*EYK ülkelerin gelişmiş kapitalist ülkelere yaptıkları
ihracatın yapısı (yüzde olarak)*

	Makine ve donatılar		Hammadde, yakıt ve materyaller		Köy ekonomisi ürünleri ve besin sanayii maddeleri		Endüstriyel geniş tüketim malları	
	1950	1973	1950	1973	1950	1973	1950	1973
EYK tüm olarak	5,3	8,9	60,7	59,9	24,1	18,7	9,9	12,5
Bulgaristan	0,2	8,9	20,8	39,7	73,9	41,9	5,1	9,5
ADC	12,8	16,3	49,3	41,4	13,6	19,6	24,3	22,7
Polonya	1,9	12,8	43,5	42,4	47,5	32,5	7,1	12,3
Macaristan	3,7	4,4	30,9	38,2	48,2	37,7	17,2	19,7
ÇSSC	14,9	16,2	46,8	46,7	15,7	12,4	22,6	24,7

Kaynak: Sprawy Miedzynarodowe 9, 1975, str. 59.

Sosyalist ülkelerin endüstrisi dinamik olarak büyüyor ve modernleşiyor. Teknik ilerlemede (makine yapımı, kimya, elektrik enerjisi) kesin rol oynayan kollar, göreceli payları bakımından, Batı Avrupa ülkelerinde ulaşılan göstergelerin pek az gerisindedir. 1974 yılında toplam sanayi üretimi içinde yukarıda saydığımız üç kolun payı Bulgaristan'da % 35,3'ü, ADC'de % 47,7'yi, Polonya'da % 39,6'yi, Romanya'da % 43,3'ü, Macaristan'da % 44,4'ü, ÇSSC'de % 42,2'yi buldu.

Şu veya bu ülkenin üretim eyleminin yapısında oluşan değişmelerin, yaptığı ihracatın mal bileşimine elbette aynısıyle yansınması gerekir. Sos-

(4) EYK yirmi beş yaşında. Bilânço, ödevler, perspektifler. M., 1974, s. 113.

yalist ülkelerde üretimdeki yapısal değişmelerin ve ihracatın senkronu her hangi bir güçlkle karşılaşılmadan uyumlu ve plânlı biçimde gerçekleştiriliyordu. Üretilen ulusal gelirden sanayiinin payının yükseltilmesiyle birlikte ihracattaki payı da artırılıyordu. Yine bu suretle, toplam sanayi üretiminde makine ve donatımların göreceli payının büyümesiyle birlikte, dünya sosyalist pazarına mal tedariki içindeki payları da artırılıyordu. Örneğin Polonya tarafından EYK ülkelerine 1950–1973 yıllarında ihraç edilen makine ve donatımların göreceli payı % 13,6'dan % 53,4'e çıktı.

EYK üyesi diğer ülkelerde de üretimin yapısı ile ihracatın yapısındaki değişimler arasında yasal olarak buna benzer bir senkron gerçekleştiriliyor. Ama EYK ülkelerinin gelişmiş kapitalist ülkelerle ticaret ilişkilerinde durum daha başkadır.

*Ulusal gelir içindeki pay
(yüzde olarak)*

	Sanayi		Köy ve orman ekonomisi	
	1950	1974	1950	1974
Bulgaristan	36,8	52,3	42,5	20,7
ADC	47,0	61,7	28,4	10,6
Moğolistan	9,8	25,0	59,4	21,0
Polonya	31,8	51,2	47,9 *	14,5
SSCB	57,5	52,7	22,2	18,3
Romanya	43,4	57,3	27,6	16,4
Macaristan	26,5	44,6	47,7	16,6
ÇSSC	62,5	64,1	16,2 *	9,8

* «Köy ekonomisi» kolu verileri.

Kaynaklar: EYK üyesi ülkelerin halk ekonomileri. İstatistik derleme. M., 1974, s. 56–57. EYK üyesi ülkeler istatistik yıllıkı. M., 1975, s. 42.

EYK ülkelerinin gelişmiş kapitalist ülkelere yaptıkları ihracatın yapısının çok yavaş değiştiğini, EYK ülkelerinin ekonomisinde öncelikle makine ve donatım üreten sanayiinin ağır bastığı açıkça görülmekte olsa da, ihracat yapısının köy ekonomisi hammaddeleri üreticisi ülkelere özgü tipikliğini korumakta olduğunu görmek zor değildir. Örneğin, 1973'te EYK ülkelerinin gelişmiş kapitalist memleketlere ihracatı içinde hammadde ve materyaller, aynı zamanda köy ekonomisi ürünleri ve besin sanayii maddeleri payı yaklaşık % 80'i buluyor, makine ve donatım payı ise % 10'u da geçmiyordu. Kıyaslamalı bir fikir vermek için şunu da söyleyelim ki, EYK ülke-

lerinin kendi aralarındaki ilişkilerde sonuncu göstergenin 1973'teki göreceli payı yaklaşık % 50 kadardı, ya da 1950'den sonra hemen hemen 2,5 misli artmıştı.

Hammaddeler, köy ekonomisi ürünleri ve besin sanayii mamulleri EYK ülkelerinin Batı Avrupa pazarlarına yaptıkları ihracatta büyük bir yer tutmaya ve rol oynamaya devam ediyor. Fakat ihracatta diğer kalemlerin de geliştirilmesi ve ihracat bileşiminin ülkemizdeki üretim yapısına denk bir niteliğe çıkarılması objektif bir zorunluktur. Avrupa doğusu ile batısı arasında her iki kesimin yararına olan genel mal mübadelesinin tempoları daha çok bu problemin çözümüne bağlıdır. Bu önemli işin başarılması metodlarına gelince, bunda ancak endüstriyel kooperatifleşmenin, kredi ilişkilerinin geliştirilmesi, Batı Avrupa ülkelerinin EYK üyesi ülkelere karşı uyguladıkları ayrımcı ticaret politikası artıklarının ortadan kaldırılması kesin bir rol oynayabiliyor. İhraç mallarımızın kalitesine özen göstermenin de büyük bir önemi vardır.

EYK'ni oluşturan devletler ekonomik politikalarını bu örgüt çerçevesinde planlayıp koordine ederken, elbette ki, AET devletleriyle ilişkilerini uyumlaştırmaktan da geri durmazlar. Dikkate değer bir olay da şudur: AET devletleri, EYK ülkelerinin her biriyle ticaret ilişkilerini ayarlama, önemli bir durumu, yani EYK ülkelerinin yalnız başına hareket etmediklerini, ulusal ekonomilerinin birleştirilmekte olduğunu EYK çerçevesinde sosyalist ekonomik entegrasyon sürecinin gelişmekte olduğunu âdetâ «dikkate almaz» davranıyorlar. Bazı AET yöneticileri, belki de, bu işbirliği görüşünün ekonomik ve politik anlamının ne olduğunu EYK ülkelerinin «anlamıyacakları»na bel bağlıyorlar. Ama problemin kapalı yanı yoktur. Ortada, EYK üyesi ülkelerin birliğini zayıflatma, EYK mensubu tek tek ülkeleri bu örgütün birleşik ekonomik gücüne karşı koyma ve bundan sağlanabilecek ekonomik ve politik çıkarlardan yararlanma denemesi vardır. Bu yaklaşım, Batı Avrupa ülkelerinde ilgili ekonomik çevreler için kazançlarını daha da doruğa çıkarma olanağı yaratabilir, EYK ülkelerinde yeni kompleks endüstriyel yapıların oluşturulmasına etki yapabilir, bu ülkelerin ekonomik entegrasyon sürecini durdurabilir ve keza bunları ekonomik, politik ve ideolojik açıdan ayırabilir. Ama bu gibi ümitler suya düşmeye hükümlüdür. EYK Avrupa'da reel ve objektif olarak varolan bir gerçektir. Bu gerçek tanınmadan, Avrupa'nın doğusu ile batısı arasında hak eşitliğine dayanan ekonomik ilişkilerin daha öte genişletilebileceğini düşünmek zordur. Böylesi de, doğal olarak, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın Sonuç Belgesi'nin ruhuna, aynı zamanda iktisadi hayatı enternasyonalleştirme objektif gereksinmelerine aykırı düşer.

Bunu gözönünde bulundurarak, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi Yürütme Komitesi Başkanı, bütün EYK üyesi ülkeler hükümetlerinden de yetki alarak, 1976 Şubatı ortasında, AET Başkanına, bir yanda EYK ve buna üye ülkelerin, öte yanda AET ve buna üye memleketlerin oluşturduğu ta-

raflar arasında, EYK ve AET karşılıklı ilişkilerin esaslarını saptayan bir anlaşma imzalanmasını önerdi ve ayrıca bir anlaşma tasarısı sundu.

Bu yolda en önemli tedbirler arasında, her iki tarafın, karşılıklı ticareti genişletmek üzere gereken her şeyi en elverişli biçimde geliştirme prensipini gerçekleştirmeleri öneriliyor. Genel anlaşma çerçevesi içinde, EYK üyesi ülkeler ile AET organları arasında, AET üyesi ülkeler ile EYK organları arasında, aynı zamanda bunların yetkili ekonomik örgütleri arasında ikili ve çokyanlı özel anlaşmaların da yapılabilceğı kaydediliyor.

Öneri, EYK ve AET'nin Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı Sonuç Belgesi ruhunda hareket etmelerini, tarafların ticaret koşullarını iyileştirmek üzere, doğal çevreyi koruma, standartizasyon ve istatistik alanında işbirliğini geliştirmek üzere temasları sürdürmelerini öngörüyor. EYK, ekonomik işbirliği, her iki örgütün eylemi hakkında enformasyon alışverişi vb. gibi güncel problemleri birlikte görüşmeye hazır olduğunu bildirmiş bulunuyor.

EYK ile AET arasında bu ruhta bir anlaşma imzalanması, elbette ki, hak eşitliğine ve karşılıklı yarara dayanan ekonomik ilişkileri genişletme ve güçlendirme yolunda her iki tarafın önemli bir katkısı olur. Bu adım, gerginliği azaltma, Avrupa'da barışı güçlendirme ve aynı zamanda geniş eşit haklı Avrupa işbirliğini gerçekleştirme çabalarını özdekleştirmeye de yardımcı olabilir. Son zamanların olayları, Avrupa çapında işbirliğinde gerçekçiliğin ağır basacağı, gerçeğe aykırı görüş ve niyetlerin terkedileceğı ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı Sonuç Belgesin'deki fikirlerin üstün geleceğı ümitlerini artırıyor.

Mozambik ve Angola halklarının utkusundan sonra

Güney-Afrika panoraması

Dergimiz muhabiri, Angola Halk Cumhuriyeti ve Mozambik Halk Cumhuriyeti parti ve hükümet yetkilileriyle, Güney Afrika Cumhuriyeti (GAC), Zimbabve (Rodezya) ve Namibiya ulusal kurtuluş hareketleri yöneticileriyle görüştü. Üç yıl önce, dergimizde aynı beş ülkenin ulusal kurtuluş örgütleri yöneticileriyle «Güney Afrika cephelerinde» başlığı altında konuşmalar yayımlanmıştı. () Bugün Angola ve Mozambik halkları artık özgürlüklerine kavuşmuşlardır. Ama kıtanın güney kesiminde durum nasıl değişmiştir? Buradaki halklar ne gibi yeni sorunlarla karşı karşıyadırlar? Bu sorunlar, elbette ki, bağımsızlıklarını elde etmiş devletler için ve daha kurtuluş savaşı yürütülmekte olan ülkeler için başka başkadır. Ama ezgiden nefret, varlıkları Güney Afrika halklarının hayatını hâlâ zehirlemekte olan ırkçı rejimlerden nefret, yeni ve daha iyi bir toplum kurma emelleri, bağımsızlıklarını elde etmiş devletler ve kurtuluş savaşı henüz devam etmekte olan ülkeler için ortak çizgilerdir.*

Aşağıda, kendileriyle muhabirimizin görüştüğü Angola ve Mozambik yetkililerinin bu sorunlarla ilgili düşüncelerini bulacaksınız.

Halk egemenliğinin temelleri

Alves Bernardo Baptista

Angola Halk Kurtuluş Hareketi (MPLA) MK Politbüro üyesi, Angola Halk Cumhuriyeti İçişleri Bakanı

Halkla sınıksız bağlı olan kurtuluş ordumuz, emperyalist saldırı güçleri üzerinde, öncelikle Angola'ya uluslararası emperyalizmin uşaklarının iktidarını dayatmaya kalkışan Güney Afrika Cumhuriyeti ırkçılarının ordusu üzerinde büyük bir utku kazandı. Bu utkunun kaynakları, politik amacın (toplumu devrim yoluyla yeniden kurma) açıkça belirlenmiş olması, savaşçılarımızın azim ve iradesi, halk ordusunun teknik bakımdan iyi donatılmış

(*) «Baş ve Sosyalizm Problemleri», sayı 5, 1973.

olmasıdır. Fakat asıl önemlisi, Angola için savaşımın, tüm Afrika'nın, dünyanın bütün ilerici güçlerinin savaşımı olmasıdır. İşte bize bu güçlerin, sosyalist devletlerin ve her şeyden önce Sovyetler Birliği ve Küba'nın moral-politik ve maddi desteği emperyalist saldırıyı geriletip yenme olanağı verdi. Ardıcıl olarak güttükleri proletarya enternasyonalizmi politikası onların tutumunda ve eyleminde somut ifadesini buldu. Angola halkı, MPLA ve hükümetimiz bunu hiç bir zaman unutmayacaktır. Ben bunu SBKP XXV. Kongresi kürsüsünden de, MPLA MK ve Angola halkı adına SBKP'ye, Sovyet halkına, sosyalist topluluk ülkelerine şükran, saygı ve minnetarlığımızı ifade ederek, böylece belirtmiş bulunuyorum. (!)

Emperyalist dünyada Sovyetler Birliği'ne ve Küba'ya karşı gayet kötücül ve ölçüleri bakımından eşi görülmedik bir iftira kampanyası alıp yürümüştü. Ama emperyalist saldırının ne demek olduğunu teoride değil, pratikte, kendi sırtında hissetmiş olan halkımız gerçeği çok iyi biliyor. Bu konuda ölçüt de gayet basit: Bize yardım eden ve etmekte olan ülkeler Angola halkının dostudurlar. Düşmanlarımızı, GAC ırkçılarını ve diğer gerici güçleri destekleyenler ve bunların yerli uşakları ise Angola halkının dostları değildirler ve olamazlar. Biz, dünyada hiç kimseye, ulusal kurtuluş hareketiyle şu veya bu memleketin dayanışma hakkını, proletarya enternasyonalizmi hakkını inkâr etme, bu hakka dayanan eylemlere engel olma olanağı verilmediğine ve verilemeyeceğine inanıyoruz.

Düşmanlarımızın cumhuriyetimizi ve hareketimizi ortadan kaldırmaya çalıştıkları bir sırada, bir sosyalist ülkenin, saldırıya uğrayan Angola halkıyla beraber olacağı yerde, emperyalistler ve ırkçılarla bağlaşma kurmasına, Angola halkına ihanet edenleri maddeten ve mânen, giderek silâhla da desteklemiş olmasına cidden üzülmüyoruz. Ve soruyoruz: Öyleyse bu ülkenin enternasyonalizmi nerde kalır? Bu soruya tarih cevap verecektir.

Bizce, kazanılan utkudan çıkarılabilecek en önemli sonuç, çağdaş uluslararası durumda, iyi örgütlenen, ardıcıl ulusal kurtuluş hareketi tarafından yönetilen, dünya ilerici güçlerince desteklenen halk yığınlarının, değerli kurbanlar verme pahasına olsa da, iç ve dış gericilik bağlaşmasını yenilgiye uğratabilecekleri gerçeğidir. Diğer Güney Afrika ülkelerinin durumuna gelince, MPLA ve Angola Halk Cumhuriyeti (AHC), her nedere olursa olsun, bütün ulusal kurtuluş hareketleriyle dayanışmayı birincil ödevi saymaktadır.

Cumhuriyetimiz henüz doğdu. Şimdi memleket yönetimini örgütlenme sorunları, ekonomiyi canlandırıp kalkındırma, yeni toplumu kurma sorunları birinci plânda yer alıyor.

MPLA'nın amacı demokratik halk düzenini kurmaktır. Bu, yönetim sis-

(!) «Pravda» gazetesi, 28 Şubat 1976.

teminin karakterini de belirliyecektir. İktidarın gerçekten halkçı karakterinin en inandırıcı kanıtı, emekçi yığınlarının (işçi ve köylülerin) devlet yönetimine etkinlikle katılmalarıdır. Bu prensipler bizim politik yaşam pratiğimizde nasıl gerçekleştiriliyor?

AHC Devrim Konseyi halk egemenliğinin kurulmasına ilişkin bir kanun çıkardı. Bu kanun, halk egemenliğinin politik çehresini belirliyor ve aşağıdan yukarı işliyen, oldukça basit bir yönetim yapısını öngörüyor. Şimdi İçişleri Bakanlığı bu ruhta bir yönetim reformu hazırlıyor. Bütün yönetim sistemi demokratik santralizm prensipi temeline dayanıyor.

Şehirlerde taban örgütü diyebileceğimiz ilk iktidar halkası semt halk komisyonu'dur (bu türden ilk komisyonlar artık çalışmaktadır). Her semt komisyonu, semtin 18 yaşından yukarı bütün sakinlerinin genel kurul toplantısı tarafından seçilen 15 kişiden oluşuyor. Komisyon politik işlevler görüyor, semtin hayatının sağlık ve eğitim de dahil olmak üzere bütün sorunlarını çözüyor. Komisyon semt düzeyinde temsil organıdır; yürütme işlevini direkt yönetmeni, yani şehir belediye komiseri tarafından atanan yönetim koordinatörü yerine getiriyor. Semt komisyonları hep birlikte şehir belediye komisyonunu seçiyorlar.

Köylerde 18 yaşından yukarı bütün köylüler de halk komisyonu seçiyorlar. Koordinatör belediye komiseri tarafından atanıyor. Köy komisyonları belediye komisyonunu seçiyorlar; belediye komiseri içişleri bakanlığı tarafından atanıyor. Birkaç belediye şehir veya köy belediyesinde (munisipium) birleşiyor, bunların komisyon temsilcileri toplantısı şehir veya köy belediye (munisipium) komisyonunu seçiyor. Bu komisyonların komiserleri, şehirlerde olduğu gibi köylerde de içişleri bakanlığı tarafından atanıyor.

Şehir ve köy belediye (munisipium) komisyonları il genel kurul toplantısına delege gönderiyorlar. Bu toplantı il komisyonunu seçiyor. Bu düzeyde yürütme işlevi, MPLA Politbürosunun tavsiyesiyle Devrim Konseyi tarafından atanan il komiseri tarafından yerine getiriliyor.

Yönetim sistemimizi işte böyle kuruyoruz. Bu sistemi meydana getirmede, bağımsızlık savaşı sırasında kurtarılan kesimlerde edinilen deneyden yararlanıyoruz. Şimdi bu temel üzerinde yönetim reformu hazırlanıyor. Sistemin bir bütün olarak beş yıl içinde oluşturulması öngörülüyor. İki yıl sonra bütün ülkede bunun başlangıç halklarının kurulup eyleme geçirileceğini ümit ediyoruz.

(2) AHC Cumhurbaşkanı Agostinho Neto, 1976 Nisanı başında Luanda'da yapılan büyük mitingte yaptığı konuşmada, halk egemenlik organlarının kurulmasında, bunların en bilinçli emekçiler kesimine dayanmaları; maskeli düşmanların, bürokratların, politik bakımdan sallantılı elemanların kesinlikle uzaklaştırılması; emperyalizm güçlerinin baltalama eylemlerine set çekmek üzere en kesin tedbirlerin alınması gerektiğini belirtti. *Not. red.*

Bu kuruluştaki tribalizm ⁽¹⁾ problemiyle karşı karşıya gelecek miyiz? MPLA, bu problemin çözümü için, her şeyden önce kabilecilik kalıntılarının kökünden temizlenmesi, bunun başarılabilmesi için de halkın yaşamının yeni maddi, üretimsel temel üzerinde yeniden kurulması gerektiği düşüncesindedir. Bu ne demektir? Öncelikle, köy ekonomisinin çağdaş teknik temeli üzerinde yeniden kurulması gerekiyor. Bununla birlikte plânlı ekonomi çerçevesinde sanayi kompleksleri kurulması gerekiyor. Bilindiği üzere toplumsal bilinç her zaman üretim sürecinde yaratılan ilişkileri yansıttığı için, halka yeni politik bilinç aşılanması gerekiyor. Halk eğitiminin geliştirilmesi, sağlık davasının çözümü ve bunların memleketin her köşesini kapsamı gerekiyor. Bu tarihsel önemli sorunlar yavaş yavaş çözüme kavuşturulacaktır.

Biz soyulup soğana çevrilmiş bir memleket devraldık. Ana ekonomik sorun, tekellerin pençesinden memleketin tamamen kurtarılması, dünyanın bütün ülkeleriyle, ulusal egemenliğe, toprak bütünlüğüne saygı, işçilere karışmama ve karşılıklı yarar gözetimi prensibine dayalı bir verimli işbirliği kurulmasıdır. Biz sosyalist ülkelerle her yönlü ilişkilere birincil bir önem veriyoruz.

Şimdiki dönemde, memleket yöneticileri, ekonominin temeli olarak köy ekonomisini birinci plânda düşünüyor, sanayii bu ekonomiyi makineleştirme- nin kesin elemanı sayıyor. Ekonomik gelişmenin plânlı olması, kesin bilimsel istemlere uygun olması gerekiyor. Ama biz, kapitalizm ve sömürgecilikten miras kalmış bir maddi temelden hareket ediyoruz. Karşı karşıya bulunduğumuz, öncelikle kadro yetiştirme işinde önümüzde duran problemlerin ne kadar karmaşık olduğunu kavıyoruz. Kadro probleminin çözümünde cumhuriyetimiz sosyalist ülkelerin yardımına dayanmayı ön- görüyor.

AHC'nin ekonomik sistemi, şimdiki geçiş döneminin karakterine uygun olarak, üç tip mülkiyetin, yani esaslı oluşturacak devlet mülkiyeti ile kooperatif mülkiyeti ve özel mülkiyetin bağdaşımı temeline dayanacaktır.

Portekizlilerden kalan sanayi kuruluşları devletin mülkiyeti oluyor. Bunların bazıları, mühendis-teknisyen personeli kaçmış olsa bile, üretim yönetimini ellerine almış olan işçiler tarafından artık eyleme geçirilmiş bulunuyor. ⁽²⁾ Sanayide devlet sektörü bundan böyle de genişletilecektir.

Köylerde üretim kooperatifleri kurmayı plânlıyoruz. Birçok bölgede artık böyle kooperatifler meydana getirilmiş ve bunlar yoksul köylülerin önemli bir bölümünü kapsamına almış bulunuyor. Evvelce Portekizlilere ait olan

⁽¹⁾ Triba: Eski Roma halkını oluşturan üç kabileden biri. Burada bölünme, ayırım anlamında.

⁽²⁾ Kuruluşlarda işçi komisyonları kuruldu. Angola Emekçileri Ulusal Birliği yönetimi bu komisyonların üyeleri için özel seminerler örgütleyor. Not. red.

büyük çiftlikler devlet mülkiyetine temel olacaktır. Toprağın millileştirilmesi sorunu gündemdedir.

Ulusal çapta yeniden kuruluş çabalarının selâmetini düşünerek, özel mülkiyeti de koruyacağız. Acele kararlar almak istemiyoruz. Ama özel sektörün genişlemesine de yol vermiyeceğiz.

Politik plânda en önemli ve ertelenmez sorumuz, MPLA'nın örgütsel yapısını güçlendirmek ve bilimsel devrim teorisiyle silâhlı bir politik partiye dönüşmesi koşullarını yaratmaktır.

Köylü yığınlarıyla bağlı olan işçi sınıfının çıkarları, sömürücülerin, yani büyük çiftlikçilerin ve ulusal burjuvazi elemanlarının çıkarlarına, aynı zamanda küçük burjuvazinin devrimci olmıyan bölümünün, yani devrimci savaşıma katılmıyan çevrelerin çıkarlarına taban tabana zıttır. Sömürgecilerle çarpışmalar döneminden ayrımlı olarak, üretim sistemini devrimci temel üzerinde yenileme çalışmalarının başladığı günümüzde, insanın insanı sömürmesinin bütün biçimlerine karşı savaşım yaygınlaştırılıyor. Bu savaşımı sonuna kadar götürmekte kararlıyız. İşçi ve köylü yığınlarının, devrimci aydınların devlet yönetimine katılımının sağlanması, devrimin sosyal temelinin kararlaştırılması gerekiyor; zira bir örgütün içinde karşı görüşlerin iletkenleriyle birlik yapmak olanaksızdır. Devrimin amaçlarına uygun ideoloji ve politika gereklidir.

Bu nedenle, işçi ve köylü yığınlarını (köylüleri öncelikle kooperatiflerde) ve aynı zamanda devrimci aydınları örgütlemeyi, bu suretle de partinin taban örgütlerini oluşturmayı düşünüyoruz. Bunda elbette titiz seçim ölçütleriyle hareket edecek, ona göre de parti disiplini gözeteceğiz. ⁽⁵⁾ Böylece, örgütümüz artık ulusal kurtuluş hareketi tipinden yığınsal bir birlik olmaktan çıkarak, sınıfsal bir parti haline gelecektir. Bu partinin yönetmenliği altında, Angola halkı, karşı karşıya bulunduğu tarihsel ödevi başarıyla yerine getirecektir. Biz yolumuzda büyük güçlüklerle karşılaşacağımızı da biliyoruz, ama bunları gidermekte ve aşmakta kesinlikle kararlıyız.

Kuruluş dönemi

Jorje Rebelo

*Mozambik Kurtuluş Cephesi (FRELIMO) Yürütme Komitesi
MK üyesi, Mozambik Halk Cumhuriyeti Enformasyon Bakanı*

25 Haziran Mozambik'in bağımsızlığa kavuşmasının birinci yıldönümüydü. Bağımsızlığın ilân edilmesi üzerinden geçen bu bir yıl, memleketi yeni hayatlarına bindirme yolunda gergin çalışmalarla doludur.

(5) MPLA Genel Sekreteri Lucio Lara şöyle dedi: «Birçokları kendilerini MPLA militanı sayıyorlar; amma gerçek militanlar üyelik cüzdanı taşıyanlar değil, hareketin savaşımına aktif olarak eylemde katılanlardır...» Not. red.

Silâhlı savaşım döneminde, ana sorun, gelişmesi boyunca sömürge rejiminin getirdiği yapılaşların yokedildiği ve ilerici, demokratik yapılaşların yaratıldığı savaşımın kendisiydi. Portekiz sömürgecilerinin elinden kurtarılan bölgelerde, FRELIMO'nun yönetmenliği altında yeni hayat kuruluyordu. Ve bu kuruluş, silâhlı savaşımın daha öte genişletilmesinin koşuluydu. O yıllarda FRELIMO hem askersel-politik bakımdan, hem de yönetim bakımından sorumluluk taşıyordu. Cephe hem parti olarak, hem de yönetim organları sistemi olarak varlığını sürdürüyordu. Bilindiği gibi, FRELIMO'nun başında bir Merkez Komitesi ile Yürütme Komitesi bulunuyor. Yürütme Komitesi pratikte hükümet yerini tutuyor, ekonomik yaşamı, eğitimi, kültürü ve ticareti de yönetiyordu.

Bizim devrimimiz halk egemenliği kurmayı amaçlıyordu. Yeni yeni bölgelerin kurtarılmasıyla bu egemenliğin yapılaşları gitgide genişliyor ve sağlamlaşıyordu. FRELIMO halkın eylemde egemen olmasını, egemenliğini gerçekleştirmesini istiyor ve yapılan her şeyin halkın selâmeti düşünülerek yapılması için çalışıyordu.

Kurtarılan bölgelerde, taşra (yöre) kurulu ve taşra komitesi olmak üzere iki esas organ meydana getiriliyordu. Taşra kurulunun yasama işlevi vardı. Üyelerinin çoğu halk tarafından seçiliyordu. Taşra komitesi (yürütme organı) keza çoğu bölümüyle seçilerek görev alanlardan oluşuyordu. Bu komitenin ödevi taşra kurulunun kararlarını uygulamaktır. Semtler ve köyler düzeyinde de benzeri bir sistem vardı. Bu aşağı halkalar olan illerde yönetim organı sekreterlik'ten oluşuyordu. Sekreter ilgili FRELIMO yetkili makamı tarafından atanıyordu.

Şehirlerde ve güney illerinde sömürgeciliğin meydana getirdiği idari kuruluşlar, sistemin çıkarlarına hizmet etmesi düşüncesiyle olduğu gibi bırakılmıştı. Memleketin kurtuluşundan sonra, savaşın yürütüldüğü kesimlerdeki kuruluşlara kıyasla çok daha dayanıklı olan bu yapılaşların değiştirilmesi başlıca ödev oldu. Bu nedenle, bunların yerine halk egemenliği yapılaşlarının getirilmesi bir hayli güçlükler çıkardı. Ama biz, bunu yapmadığımız takdirde, devrimin başarıya ulaşamayacağını gayet iyi biliyorduk. Kurtarılan kesimlerdeki deney, eski sömürgecilik kuruluşlarının halkın yararına kullanılamayacağını gösteriyordu. Sadece sömürgecilerin yaratmış oldukları idare cihazında görevli olanları değiştirmekle iş bitmiyordu. Bundan ötürü, parti, yeni ödevi, yeni bir yönetim sistemi, yeni bir devlet cihazı kurma ödevini belirleyip ortaya koydu ve biz artık bunu gerçekleştirmeye girişmiş bulunuyoruz.

Şimdi bütün memleket yüzeyinde, önce kurtarılan kesimlerde denenmiş olan yönetim sistemini kurmaya çalışıyoruz. Bu iş elbette zaman ister. Yersel kurulları sadece kurmak yeterli değildir; asıl bunlara kimlerin katılacakları önemlidir. İdare cihazının meydana getirilmesinde de bu böyledir. Şimdi devlet organları artık parti organlarıyla katışık ve birleşik de-

ğildir. En önemli sorun, yürütme organlarının, devlet cihazının, parti siyaset hattını titizlikle uygulamalarının sağlanmasıdır. (1) Bundan ötürü, bu alanda görevlendirilenlerin isabetle seçilmesine çok dikkat edilmektedir.

Mozambik 10 milyon nüfuslu büyük bir ülkedir. Bütün kademelerde yönetim işi büyük sayıda yetişkin kadro gerektiren karmaşık bir sorundur. Şu veya bu derecede öğrenim yapmış olanlar, sömürgecilerin dolaysız etkisi altında yetişmişlerdir. Bunlar Mozambik Afrika toplumunun ayrıcalıklı zümresidir. Bu aydınlar da küçük burjuva bilinci ağır basar, halkın çıkarlarını candan benimsemeleri zordur. Vaktiyle, insanlar, sözgelişi doktor veya öğretmen olmak için öğrenim yapmakla, maddi ve sosyal üstünlükler kazanmayı amaçlıyorlardı. Ama şimdi insanın öğrenimi, kültürel edinimi, onun kişisel amaçlarına değil, halka hizmet etmeli ve halka hizmet aracı olmalıdır. Bu değişimin sağlanması kolay değildir.

Şimdi cumhuriyetimizde kadro sorununu çözmek üzere iki ana yönde yürünüyor. Birincisi, yerli kadrolar yetiştirmektir. 1975 yılı sonunda Merkez Parti Okulu açıldı. Savaş sırasında yararlık göstermiş ve partinin güvenliğini kazanmış olanlar, gerçekten halkın çıkarlarını savunanlar bu okula alınıyor. Belirli politik ve yönetsel işlevleri yerine getirmekle ilgili bazı temel bilgilerin verileceği kısa süreli kurslar açılması da öngörülmüyor. İkinci yön, sömürge rejimi zamanında öğrenim yapmış olanlar üzerinde politik çalışmalar yapmak ve bunların politik bilincini yükseltmektir.

Parti sorununa gelince, FRELIMO henüz cephe karakterini koruyor, ama yavaş yavaş bir evrim geçiriyor. Cephe, dinsel inancına, sınıfsal durumuna, giderek politik görüşlerine bakılmaksızın, herkese açık olsa da, saflara girmenin yine de bir ana koşulu vardır: FRELIMO'ya alınan insanın insanı sömürmesine karşı olmalıdır. Bu da kapitalist olmaya, kazançlar yığmaya özenenlere partiye girme yolunun kapalı olduğu anlamındadır. FRELIMO'nun siyaset hattı I. ve II. Kongrelerinde belirlendi. Örgütün perspektif gelişme yolu 1976 Aralık ayında yapılacak olan III. Kongresinde belirlenecektir. (2)

Özcesi, bizim amacımız aşağıdan yukarı işliyen bir halk iktidarı yaratmaktır. Bunun çekirdeği artık oluşmuş bulunuyor. Bu çekirdek, her bakanlıkta, her fabrikada, her devlet çiftliğinde, aynı zamanda bölgesel temel

(1) 11-17 Şubat 1976 günlerinde Maputo'da toplanan FRELIMO MK Sekizinci Plenumu'nda, devlet cihazı, kadroları ve çalışma prensipleri şiddetle eleştirildi. *Not. red.*

(2) FRELIMO MK Sekizinci Plenumu'nda, cephenin başkanı ve MHC Cumhurbaşkanı Samora Machel, parti saflarının yabancı elemanlardan temizlenmesi, kapitalist dünyanın aşılama çalıştığı fikir ve görüşlerin partiye sızmasına bir set çekilmesi, cephenin her basamak örgütsel kuruluşlarının güçlendirilip canlandırılması, çalışma metodlarının demokratikleştirilmesi ve kolektif yönetimin yetkinleştirilmesi, kadınların, emekçilerin, gençlerin yığinsal demokratik örgütlerini kurma ve geliştirme sürecinin başlaması çağrısında bulundu. *Not. red.*

üzerinde, örneğin şehir semtlerinde meydana getirdiğimiz «dinamik gruplar»dır. Gruplar politik bakımdan en bilgili ve yetenekli kimselerden oluşuyor. Bunlar, partinin ileri sürdüğü sloganların hayata geçirilmesi için halkı seferber ediyor, işletme eylemini, idare cihazının çalışmasını kontrol ediyorlar.

Bağımsızlığın ilânından sonra halk devletimiz memleket hayatının ana kesimlerini kontrol altına aldı. Bankalar ve kredi kurumları devlet mülkiyetine geçirildi; tüm sağlık ve eğitim sistemi, yargı organları devletleştirildi. 1976 Şubatı başında, gelir sağlamak için kullanılan bütün yapılar millileştirildi. ⁽³⁾ (Artık Mozambik'te konut mülkünün kira geliriyle geçinen kimse kalmadı.) Toprak, onu işliylene verildi. Büyük çiftlikler devletin malı oldu.

Buna karşılık, kapitalistler ve çiftlikçiler etkin sabotajlara giriştiler: Makineleri kırıp dökmeye, araziye bozmaya, yiyecek yetersizliğinden ötürü halk arasında hoşnutsuzluk yaratmaya başladılar. «Dinamik gruplar» enerjik eylemleriyle bütün bu sabotaj denemelerine son verdiler, üretimi yine yoluna koymaya muvaffak oldular. Şimdi kuruluşlarda halk kontrolü uygulanıyor.

Cumhuriyetimizin Anayasasında tarımın ekonominin temelini oluşturduğu, endüstrinin aktifleştirici etken olduğu yazılıdır.

Ezici çoğunluğu köylerde yaşamakta olan halk ülkemizin büyük zenginliğidir. Köy ekonomisinin gelişmesi «komünal köyler» kurma yoluyla örgütleniyor. Mozambik'te köylü ahalî dağınık yaşıyor. Bu durum sömürgeciliğin mirasıdır. Bu yüzden köylülerin örgütlenmesi zor oluyor. Böyle koşullarda üretimi plânlayıp örgütlemek, eğitim sorunlarını çözmek kolay değildir (her evin yanına okul kuramayız). Yaşama koşulları çok kötüdür. İşte bunun için «kolektif çalışma ve kolektif yaşama» prensiplerine dayanılarak «komünist köyler» meydana getiriliyor. Bu köyler temeli üzerinde üretim kooperatifleri kuruluyor. Ve insanlar yeni sistemin yaşamlarını nasıl iyileştirdiğini gözleriyle görüyorlar. Böylelikle FRELIMO somut örneklerle köylüleri inandırmış oluyor.

Yakın geçmişte Mozambik büyük su baskınlarına uğradı. Birçok insan evsiz barksız kaldı; maddî zarar büyük ölçülere vardı. Parti, eğer özel olarak seçilmiş yerlerde topluca yaşanmış olsaydı, felâketin bu kadar büyük olmayabileceği düşüncesindedir ve buna köylüleri inandırmaya çalışmaktadır. Köylülerin bilincini işlemek elbette bileşik bir problemdir. Ama biz onlara her şeyi sonuna kadar açıklama çabalarımıza devam ediyoruz ve edeceğiz. Politik çalışmalar yoluyla başarıya ulaşacağımıza inanıyoruz.

(3) Mozambik'te yaşayan Portekiz uzmanları ve tüccarları, genellikle üretim alanına sermaye yatırmıyor, birikimlerini konut yapıcılığına yatırmayı tercih ediyor ve bunları kiraya vererek servet yığıyorlardı. Bunların böylece başkentte sahip oldukları mülklerin toplam değeri 150 milyon doları buluyordu. *Not. red.*

Silahlı kurtuluş savaşımı, birliği güçlendirmenin, memleket halkı etnik gruplarının birlik ve sıkı topluluğunu sağlamanın en önemli etkeni oldu. Bu etnik grupların hepsi de sömürgeciler tarafından aynı derecede eziliyordu. Hepsî de özgürlük özlem ve emelinde birleşiyordu. İnsanlar savaşıma katıldılar, savaşım içinde birbirlerini anlamayı öğrendiler. Savaşım sürecinde, sömürgeciliğin körüklediği kabilesel ve bölgesel tutku ve duygular yavaş yavaş kaybolmaya yüz tuttu. (1) Buna FRELIMO'nun politik çalışmaları da yardım etti. Biz, bunların, halkı esaret altında tutmakta çıkarı olan sömürgeciliğin körüklediği yapay anlaşmazlıklar olduğunu söylüyorduk. Aynlıklar bulunduğunu, ama çelişkiler olmadığını açıklamaya çalışıyorduk. Üstün gelebilmek için hep birlikte savaşım yürütmekten başka çaremiz yoktu. Bunun sonucu olarak, Mozambik'te şimdi kabile ve bölgecilik problemi başka Afrika ülkelerinde olduğu kadar çetin değildir. Bu da FRELIMO'nun tarım politikasını başarıyla uygulamamıza yardım etmektedir.

Mozambik'te sanayi kuruluşlarının çoğu, Portekiz devletine ait kredi ve banka kurumlarının yatırımlarıyla kurulmuşlardı ve böylece varlıklarını sürdürüyorlardı. Kurtuluş devriminin üstün gelmesinden sonra, bu kuruluşlar MHC'nin mülkiyeti haline getirildi. Bundan pratikte bütün sanayiî devletimize ait olduğu anlamı çıkar. Biz her kuruluşu istediğimiz zaman ele alabiliriz. Ama üretimi yönetebilecek personel sıkıntısı çekiyoruz. Zira eğitimin, sağlık işlerinin, gelirli konut yapılarının millileştirilmesinden ve hükümetin diğer bazı tedbirlerinden sonra mühendis-teknisyen uzmanlar memleketi terketmeye başladılar. Bu, üretimin birden düşmesine yol açtı. Bununla ilgili olarak, cumhuriyetimiz, teknik yardım isteğiyle sosyalist ülkelere başvurdu ve yerli kadro yetiştirme çalışmalarına başladı.

Biz iç güçlüklerimizin ne kadar büyük olduğunun bilincine varırken, dış düşmanlarımızın baltalama eylemini de unutmuyoruz. Bilindiği gibi, 1975 Eylülünde Maputo'da bir ayaklanma denemesi bastırıldı. Soruşturmalar hâlâ devam ediyor, ama ilk sonuçlar bu denemenin emperyalistlerce hazırlanmış bir plâna dayandığını gösteriyor. Ayaklanmanın ordu içinde düpedüz satın alınmış bir avuç insan tarafından örgütlendiği anlaşıyor. Düşmanlarımız, ordunun tamamıyla FRELIMO'dan yana olduğunu ve devrimin ana dayanağı olmaya devam ettiğini biliyorlar. İşte bunun içindir ki, doğrudan doğruya emperyalist devletlerle ilişkili bir gizli örgüt yaratarak ordu içinde birliği baltalamaya çalıştılar. Ama komplo tam bir başarısızlığa uğratıldı.

(1) Şu veya bu yöreden birinin yabancı olduğu bir başka yörede savaşıma katıldığı, orada yerli olarak, öz evlât gibi benimsendiği haller az değildir. Nice güneylilerin kuzeyde savaştıkları ve kimilerinin yerli kızlarla evlendikleri biliniyor. Gelenek ve görenek üzere, kızlar için, ağırlık olarak, yüz görümlüğü olarak belirli bir şey ödemeleri gerektiği ve sözkonusu savaşçıların da buna gücü yetmediği için, yerlilerin bu mak-satla aralarında para toplayıp yardım ettikleri haller vardır.

Bizce, Güney Afrika'da şimdiki durum kurtuluş savaşımı için genellikle çok elverişlidir. Mozambik ve Angola'da bağımsızlığın elde edilmesi, Vorster ve Smith'in ırkçı rejimlerine güçlü bir darbe indirdi. GAC'nin Angola'ya karşı giriştiği saldırının püskürtülmüş olması da önemli bir rol oynadı. Önceleri GAC ordusunun bütün kıtada yenilmez bir güç olduğu efsanesi yaygındı. Zindan rejimi ırkçıları birkaç gün içinde ta Kahire'ye kadar tüm Afrika'yı işgal edebileceklerini söyleyerek öğünüyorlardı. Ama Angola'da uğradıkları yenilgi, MPLA'nın utkusu, bu efsaneyi çürüttü ve GAC'nin yenilebileceğini gösterdi. Bunu dostları da anladı ve hepsinin etekleri tutuştu.

Rodezya ırkçılarının elebaşısı Smith de telâşa düştü. Mozambik'te bağımsızlığın ilân edilmesinden sonra, Rodezya ithal ve ihraç malları transit bakımından bu ülkeye çok bağlı olduğu için, Smith çeşitli manevralar çevirmeye başladı. Bu cümleden olarak, Zimbabve kurtuluş hareketi liderlerini hapisten çıkardı; vakit kazanmak ve memlekette Afrikalı çoğunluğun yönetiminin kurulmasını elden geldiğince geciktirmek umidiyle, bunlarla görüşmelere girişti. Ama Zimbabve ulusal güçleri, ırkçı rejimin hiç bir zaman gönül rızasıyla iktidarı Afrikalılara vermiyeceğini bilmez değildiler. Bunun için de silâhlı savaşımı artırmaktadırlar.

FRELİMO her zaman ulusal kurtuluş hareketleriyle dayanışmayı boyun borcu saymıştır ve saymaktadır. Zimbabve halkının savaşımı bizim de savaşımızdır. FRELİMO Zimbabve'de kurtuluş savaşımını desteklemiştir ve utkuya kadar da desteklemekte kararlıdır. (5)

Uluslararası dayanışma bizim utkuya ulaşmamızda önemli bir etken oldu. Uluslararası dayanışmadan kastımız, Afrika ülkelerinin, öncelikle Tanzaniya ve Zambiya'nın, Afrika Birliği Örgütü'nün, sosyalist devletlerin, kapitalist dünya ilerici güçlerinin dayanışmasıdır.

Sosyalist ülkelerin rolünü özellikle belirtmemiz gerekiyor. Bu ülkeler, FRELİMO için, askersel gereksinmelerimizi sağladığımız ana kaynaktı; cephemiz onlardan her yönlü moral ve diplomatik destek de görüyordu. Sosyalist ülkeler bizim doğal bağlaşıklarımızdır. Ulusal kurtuluş savaşımına yaptıkları yardımlar, onların kendi mevzilerinin güçlenmesi için de elverişli koşullar yaratıyor. Niçin? Çünkü bizim başarı ve utkularımız, emperyalizmin zayıflaması, dolayısıyla sosyalizm dünyasının güçlenmesi anlamına geliyor. Bütün yeryüzü devrimci güçlerinin desteği, Portekiz sömürgelerinde kurtuluş savaşımının utkuya ulaşmasına yardım etti; bu da kendi payına Afrika'da sosyalist fikirlerin üstün gelmesi için yeni elverişli koşullar yarattı.

(5) 23 Şubat 1976 gecesı, Smith rejimi Mozambik'e karşı saldırıya geçti. 3 Mart'ta, Cumhurbaşkanımız Samora Machel, Rodezya sınırının kapatılmasını, mallarına el konulmasını ve ona karşı, BMT tarafından öngörülen cezaların uygulanmasını emretti. *Not. red.*

Biz bu desteğe bugün de eskisi kadar gereksinme duyuyoruz. Zira memleketimiz pratik olarak harabe halindedir. Bütün soysuzlaşan sömürge idaresinin yönetimi ve on yıl kadar süren savaş başka sonuç veremezdi. Yalnız politik bağımsızlığımızı değil, ekonomik bağımsızlığımızı da pekiştirmek üzere, diğer devletlerle ilişkilerimizi geliştirmeliyiz. Şimdiye kadar Mozambik ekonomisi emperyalist devletlerle ilişkilere dayanıyordu. Bağımsız bir ulusal ekonomi yaratmanın başlıca yolu elbette ki kendi iç güçlerimizin seferber edilmesidir, ama bizler izolasyon yanlısı olamayız. Ekonomide yönelim değiştirmek, yüzümüzü kapitalist dünyadan sosyalist dünyaya çevirmek zorundayız. Gelişme halindeki ülkelerde kapitalizm yalnız kazanç peşindedir. Sosyalist devletler ise, devrimci rejimlere, karşılık gözetmeksizin yardım ediyorlar. Onlar, bizim memleketlerimiz güçlü olduğu takdirde anti-emperyalist savaşım temelini genişleyeceğini biliyorlar. Mozambik birçok sosyalist devletle, daha somut olarak Sovyetler Birliği'yle, bütün ekonomi, eğitim, sağlık, enformasyon vb. alanlarında ilişkilerini geliştiriyor.

Son yıllarda, sosyalist ülkelerin güttüğü yumuşama politikası da ulusal kurtuluş savaşımının başarılarına yardımcı oldu. Bu uluslararası ilişkileri geliştirmenin biricik doğru yoludur. Ve memleketimiz, bu konuda, MHC Cumhurbaşkanı Samora Machel'in Helsinki'de yapılan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nı destekleme mektubunda dile getirdiği üzere, açık ve belirli bir tutum takındı.

Biz çağımız dünyasında ayrı sosyal ve politik sistemlerle yönetilen ülkeler arasında ilişkileri geliştirme gerekliliğini kavırıyoruz. Böyle bir gelişme sosyalizmin yararınadır. Emperyalizm gitgide zayıflıyor, yenilgiden yenilgiye uğruyor; sosyalizm ise boyuna güçleniyor. Bunu, Çin-Hindi halklarının utkusu, aynı zamanda Portekiz sömürgelerinin kurtuluşu açıkça kanıtıyor. Uluslararası yumuşama, sosyalizmin daha büyük ölçüde güçlenmesine, yeryüzünde güçler dengesinin sosyalizm yararına, kapitalizm ve emperyalizmin zararına daha fazla değişmesine elverişli koşullar yaratacaktır.

İsrail insan haklarını çiğniyor

Felicia Langer

İsrail'li avukat

İsrail'in 1967 Haziran Savaşı'yla girdiği Arap topraklarında işgal durumu artık dokuz yıldır devam ediyor. Bu yıllar boyunca, İsrail yönetici çevreleri, uygulamaları işgal rejiminin tarihin en liberal rejimi olduğu izlenimini uyandırmaya çalıştılar. Ama bugün artık hem İsrail'in içinde, hem de dışında, bu işgal övgücülerine inanacak kimse bulmak zordur. Bu propagandayı olaylar ve kanıtlar yalanlıyor. Şimdi bu olay ve kanıtları hukuk ve hukuksal pratik açısından çözümlemeye çalışacağız.

Bilindiği gibi, «savaş kuralları» uluslararası hukukun bileşen bir bölümüdür. Bu kuralların başlıca ereği, savaş sonucu işgal ile, işgal altındaki toprağı tekyanlı olarak katma ve bağlama denemeleri arasına açık bir sınır çizmektir. Bu kurallarda, silâhlı işgalin geçici karakteri özellikle belirtiliyor. Kuralların bir başka ereği de, işgal eden devlet ile işgal edilen topraklardaki ahalinin ilişkilerinde belirli normların gözetilmesini sağlamaktır.

Buna ilişkin uluslararası anlaşma (1899 Lâhey Konferansı), devletlerin büyük bir çoğunluğunca tanınıyor. Gerçekte bunu İsrail de tanıyor, 1961 yılında İsrail ordusu genelkurmay başkanı («İşgal kesiminde ordunun yetkileri» belgisinde), İsrail'in, bu konferansa katılmamış olmakla beraber, bunun kurallarını bütün diğer uluslararası hukuk kuralları gibi aynı derecede gözetmekle yükümlü bir devlet sayılması gerektiğini söyledi. Bundan başka, İsrail, savaş sırasında sivil halkın korunmasına ilişkin Dördüncü Cenevre Anlaşması'nı (kabulü 12 Ağustos 1949) imzalamış bulunuyor.

Lâhey Konferansı, kişi haklarını ve kişisel mülkiyeti savunuyor, şu veya bu kişilerin eylemlerinden ötürü ahaliye karşı toplu cezalandırma tedbirleri alınmasını kesinlikle yasaklıyor. Zira «ahali bu gibilerin eylemlerinden topluca sorumlu tutulamaz». Cenevre Anlaşması, kendi payına, işgal bölgelerinde yeni kanunlar çıkarılıp uygulanmasını yasaklıyor ve hiç bir durumda, özellikle kişinin haber alma özgürlüğünü kısıtlayıcı nitelikte «fiziksel veya moral zorlama»ya yol vermiyor. Sivil kişilerin, nedeni ne olursa olsun, zorla göçürülmesi veya sürülmesi de yasaklanıyor. Bu anlaşma, işgal devletine, işgal ettiği topraklara kendi yurttaşlarını yerleştirme izni de vermiyor. İşgal bölgesi sakinlerinin mal ve mülklerine el uzatılmasını da yasak ediyor.

İsrail yargı makamları (ve yöneticiler), bütün kararlarında, her zaman

ve kesinlikle, uluslararası hukuka ve sözkonusu anlaşmalara uygun hareket ettiklerini söylüyorlar. Ama gerçek böyle midir?

İsrail salgıncılarının işgal ettikleri topraklardaki tutumunun «hukuksal temel»i, daha Filistin'in Britanya mandası altında bulunduğu dönemde sömürge idarecileri tarafından verilen 1945 yılı «savunu» (ya da sıkıyönetim) direktifleri, ve daha sonra İsrail askersel idaresinin kabul ettiği yönerge ve yönetmeliklerdir. Gerçekte, Ürdün'de 1945 yılı «savunu» direktifleri kaldırılmıştır. (1) Bundan ötürü, bunların işgal altındaki Ürdün ırmağı batısında şimdiki uygulanması Cenevre Anlaşması'na aykırıdır.

Vaktiyle 1945 direktifleri bizzat İsrail'in yöneticileri tarafından şiddetle eleştirilmişti. Örneğin, daha sonra İsrail'in başsavcısı ve adalet bakanı olan Y. Şapiro 1946 yılında şöyle diyordu: «Filistin'de ,savunu' direktifleri uygulanarak kurulan rejimin, hiç bir uygar memlekette benzeri yoktur. Nazi Almanyası'nda bile böyle kanunlar görülmemiştir. Biz, Filistin'de Britanya manda idarecilerinin dayattıkları ,savunu' direktifleri uygulamasının bu memlekette yasallığın temellerini yıktığını bütün dünya önünde açıkça söylemeliyiz.»

Ne var ki, bugün, bu direktiflerin hükümleri gereğince, İsrail'in işgali altındaki Filistin'de ve diğer Arap topraklarında binlerce yerli sivil, günlük olaylar haline gelen açık zorlamaların kurbanı olmaktadır.

İşgal sırasında 27 bin Filistinli hapislere atıldı. Bunların yaklaşık 4 bini hâlâ hapidir. Nice yurtseverler ve bu arada birçok komünist, kendilerine karşı her hangi bir suçlama yöneltilmeden, iki yıl ve daha da fazla hapsediliyor. Bunlara «görülen lüzum üzerine» hapsedilenler adı veriliyor. (2) İşçiler ve aydınlar, gençler ve yaşlılar, sadece yurtlarını sevdikleri ve işgalcilere boyun eğmek istemedikleri için zindanlara atılıyorlar. Tutuklananlar, bu «görülen lüzum üzerine» hapisliğe ömür boyu hapislik diyorlar, zira bir kez içeri düşenin ne kadar yatacağı bilinmiyor.

İsrail yöneticileri, batı kıyısında Arap halkının 1,5 milyon dönüm toprağına, ya da işlemekte olduğu toprakların altıda birinden fazlasına el koydular; Gaza kesiminde de işlenir arazinin üçte birinin üstüne oturdular. Binlerce bedevi zorla topraklarından (100 bin dönüm kadar) çıkarıldılar. Göçmen kamplarında uygulanan mahut «düzenleme» politikası yığınla insanın yerlerinden yurtlarından koğulmasına yol açtı. Örneğin Cabaliya ve Şaati kamplarında binlerce konut ve bina yıkıldı.

(1) Britanya'nın 1945'te Filistin'de çıkardığı olağanüstü kanunlar uluslararası hukuk açısından hiç bir zaman kabul edilmemiştir.

(2) Yurtseverleri sorgusuz-yargısız, askersel yetkililerin emriyle tutuklayıp hapsediyorlar. Örneğin, Hebron kenti yakınındaki Dahariya köyünden Muhammed Saada, artık 24 aydır hapidir. Kendisi ağır hastadır ve hayatı tehlikededir.

İşgalciler Kudüs'ün Arap kesiminde de buna benzer eylemlere giriştiler. Kentin içinde ve banliyölerinde 22 bin dönüm toprağa el koydular ve onbinlerce Arabı buralardan sürüp çıkardılar. Zavallı bir dul'u, bana kendi yerinde, yurdunda ölmeyi istediğini ve burayı asla terketmeyeceğini söyleyen Salaime kadını unutamıyorum. Bu zorla göçürme işlemi devam ediyor. Böylece, kentin çevresinde, yöneticilerin «Kudüs halkası» dedikleri 13 İsrail sektörü meydana getirildi. Bunun sonucu olarak, kentin demografik çehresi büsbütün değişti: Arap ahali 1948'de 140 bin kadarken, 1974'te 70 bine düştü.

Ev yıkma işlemi çok kıyıcı bir ceza. Ev yıkımı, idari yoldan, yalnız askersel valinin («savunu» direktiflerine dayanan) buyruğuyla yapılıyor. Bu cezaya, daha çok, mahpusların yakını aileler, oğullarının veya kardeşlerinin neden ötürü hapse atıldıklarını, ne gibi bir «suç» işlediklerini bile bilmiyen masumlar kurban gidiyor. Yakın geçmişte (Eylül 1975), Gaza'da Breyg göçmen kampında bir evi nasıl yıktıklarını gözlerimle gördüm. Yaşlı bir ana-baba, sırf oğullarından birinin «baltalama» eylemiyle ilişkisi olduğundan kuşkulandığı için (hiç bir kanıt yokken), 10 kadar çocuklarıyla birlikte evsiz barksız bırakıldılar. Böyleleri binlercedir. Sekiz yıl içinde (1967 Haziranından 1975 Haziranına kadar), İsrail özel ceza ekipleri, 10 bin 900 yüzü Gaza kesiminde, 3 binden fazlası Samariya bölgesinde, 2 bini Golan tepelerinde, 1.800'ü Laturn taraflarında olmak üzere 19 bin ev yıktılar. Golan tepelerinde büsbütün yıkılan köyler, Kuneytra'nın yerle bir edilen semtleri, yüzler ve binlerce evsiz barksız bırakılmış masum hep bu rakamın içindedirler. 1967'de İsrail ordusunun yakıp yıktığı Latruna-Yalu, Amuas ve Beyt-Nuba köylerinin yerinde, sonradan Kanadalı bir yahudi üstenci gelip, koskoca bir eğlence parkı yaptırdı. Şu kabaliğe bakın: Nice mutsuzların ev yıkıntıları üzerinde bittiğini bildiğin çiçekler nasıl göz ve gönül okşayabilir?

Kanunlu bir uygulama haline getirilen terörün bir biçimi de zorla göçürme, sürme işlemidir. İşgalciler, Filistinlileri yetenekli yöneticilerden ve inanmış yandaşlardan yoksun etmek için, binlerce yurtseveri ve bu arada nice politik liderleri memleketten çıkarıyorlar.

Arapların topraklarına elkoymanın ve birçoklarını işgal altındaki topraklardan sürme ve zorla göçürme işlemlerinin yanısıra, boşaltılan yerlere yahudi göçmenler yerleştiriliyor. Rafah dolayında böylece bir yahudi kenti kuruldu. Yine böylece 50'den fazla konum yeri kuruldu. Bunların 18'i Golan tepelerindedir. Bir televizyon yayınında Yahudi göçmenin birine nereden geldiği soruldu. O da Hüston'dan (Teksas) geldiğini söyledi ... Düşünün, Teksas'tan gelen göçmen Golan tepelerine yerleştiriliyor; buraların yerli sakinleriye 9 yıldır Şam yakınında bir göçmen kampında günü gün etmeye çalışıyorlar!

İşte İsrail işgal ettiği topraklarda böyle bir «yeni» gerçeklik yaratma»

politikası uyguluyor. Galileya'da ve «üçgen» ⁽³⁾ bölgesinde 28 yıldır Arap topraklarını talan eden ve buna bugün de devam etmekte olanlar, son yıllarda Ürdün ırmağı batısında ve Gaza bölgesinde de bu gibi eylemlere başlamış bulunuyorlar. Bu talancılar, Yakın-Doğu haritasını değiştirmeyi başaracakları gibi boşuna bir ümitle, nice Arap köylerinin adını değiştiriyor, bunlara eski İbrani adları veriyorlar.

Mal-mülk müsaderesinden, ev yıkma ve zorla göçürmelerden başka, geniş ölçüde başvurulmuş göz korkutma araçlarından biri de askersel mahkemelerdir. Bu mahkemelerce Filistinlilere verilen hapis cezalarını üstüste koyacak olursak, binlerce yılı bulduğunu görürüz. Şu da var ki, askersel mahkemelerin verdikleri cezaların temyizi yolu da kapalıdır. Bu mahkemelerde, yalnız silâh elde savaşanlar değil (oysa yabancı işgale karşı savaşmak bu insanların kutsal hakkıdır), barışçı gösterilere, bildiri ve çağrılar dağıtmaya katılanlar, «baltalama eylemi»nde bulunduğundan şüphe edilerek tutuklanan oğula-kıza, kocaya veya babaya bir bardak su verdiklerinden ötürü «suçlu» sayılanlar da yargılanıyor.

Üstelik, İsrail yargı organlarına, 1972 yılında çıkarılan bir kanunla, komşu ülkelerden Filistinlileri çekme ve İsrail'de askersel mahkemeye verme «hakkı» tanınmış bulunuyor. Bu gibi aksiyonlar, İsrail yetkililerinin

⁽³⁾ Galileya, kuzey-batı İsrail'de bir bölge. Burada, «üçgen» kesiminde (ülkenin merkez kesimi) olduğu gibi, ahalinin büyük bir bölümü Araptır. Hükümetin Yahudi köyleri kurmak üzere Arap topraklarına elkoyma plânlarına karşı savaşımın hedefleri cümlesinden olarak, geçen yıl Ekim ayında bir Toprağı Savunma Komitesi kuruldu. Bu komite, 30 Mart 1976'yı Toprağı Savunma Günü ilân etti ve İsrail Arap ahalisini, hükümetin Galileya'da 20 bin dönüm toprağa elkoyma niyetlerini protesto etmek üzere genel greve ve gösterilere çağırdı. Bu plânlar, yahudileştirme ırkçı programının, yani Galileya'nın demografik çehresini değiştirme, burayı Arap ahalinin ağır bastığı bir bölge olmaktan çıkarak, daha çok Yahudilerin oturduğu bir bölge haline getirme çabalarının bir bölümüdür.

Grev çağrısı, Arap ahalisi arasında geniş yankılar uyandırdı ve desteklendi. Tanınmış Yahudi ilerici toplum adamlarının birçoğu, Arap ahalinin haklı savaşımına dayanışma göstererek, hükümetin toprak müsaderesinden vazgeçmesini istediler. Buna karşılık olarak, yetkililer, grevi silâhla boğmaya kalkıştılar. Grevin öncesinde, Nazaret kentine ve Arap köylerine güvenlik silâhlı güçleri girdiler. Bu güçler ahalie yapmadıklarını komadılar; bazı köylerde, ahalî hiç de karşı bir davranışta bulunmadığı halde ateş de açtılar. Kan döküldü. Yedi kişi öldürüldü, 25-30 kişi yaralandı, 300'den fazla köylü de tutuklandı ve bunlara korkunç işkenceler yapıldı. Hükümet sözcüsü, bu barbarca metotları aklamaya çalışarak, bile bile yalan söyleyerek, Arap köylülerinin gösterilerde güvenlik güçlerine hücum ettiklerini ve bundan ötürü kendilerinin de ateş açmak zorunda kaldıklarını savlıyordu.

Her şeye karşın, grevin başarısı, İsrail'deki Arap ahalinin, üzerinde yaşamakta olduğu toprakları, kendi varlığını savunmakta azimli olduğunu gösteriyor. Not. Z. Karkabi («Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinde İsrail Komünist Partisi temsilcisi.)

İsrail için tehlikeli saydıkları her Filistin örgütünün veya başka örgütlerin üyelerine karşı da uygulanabiliyor. Örneğin iki yıl önce 10 Lübnan, Suriye ve Irak yurttaşları böylece kaçırıldı. Bütün uluslararası hukuk kurallarına taban tabana zıt olan söz konusu kanun gereğince, bunların her biri altışar yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Yakın geçmişte Ramalah'ta askersel mahkeme genç bir Arabı beş yıl hapis cezasına çarptırdı. Bunun nedeni, biçimsel olarak önemsiz bir suç (bunun da hiç bir kanıtı yok) işlemiş olması, gerçekteyse, komünist olduğunun bilinmesiydi. Yine benzeri nedenlerle, Filistin halkının haklarını savundukları için, herhangi bir şiddet hareketine başvurmadan, işgale karşı çıktıkları için yüzlerce genç yargılanıyor. Bunlara büyük para cezaları da yükletiliyor. Babaları (yoksul göçmenler), ya bu paraları ödemeye, ya da oğulları hesabına cezaı çekmeye zorlanıyor. Çoğunca, durumu ikincisi kurtarıyor...

İşkenceler soruşturmalarda başvuru ana metot halini alıyor. Bunu böyle binlerce olayla karşılaşmış bir avukat olarak söylüyorum. Savunmalarını yükümlendiğim nice sanıkların vücutlarında işkence izleri görmüş bulunuyorum. Korkunç işkencelerden geçenler arasında, Habron cezaevinde bulunan Hadica Abu-Arkub, Süleyman el-Nacab, Husni Hadad, Halil Hicazi, Camal Fretah, Cihad Saada gibi Filistinli kahramanları sayabilirim. İşkenceler sırasında sinir dengeleri bozulan Abdul Matalib Abu, Armeli ve İbrahim Kemuk gibi nice mahpuslar biliyorum. Birçokları ölüyorlar. Hebron hapishanesinde Beyt-İşem'li Said el-Aca, elektrik akımıyla «tedavi» sonucu olarak yarı felce uğradı. Ve haptisten çıktıktan sonra Moskova'da dokuz ay boyunca bir hastanede yattı.

İşgalcilerin terörüne karşı savaşım devam ediyor. (1) Bu savaşımın kökleri Filistinlilerin sarsılmaz yurt sevgisindedir. Binlerce yurtsever, işgalcilere boyun eğmektense, hapislerde çürümeyi, giderek ölmeyi tercih ediyorlar. Bütün bu çetin ve karanlık yıllar boyunca, İsrail işgalcileri, yaygınlığı bilinen «kamçı ve ballı kurabiye» metodunu uyguladıkları halde, bir tek hain, bir tek ihanet yuvası «yaratamadılar».

İsrail yöneticilerinin sürüklendikleri serüvenin ceremesini memleket ve halk çekiyor; bunu gözyaşı ve kanla, yaşam düzeyinin alabildiğine düşmesiyle ödüyor. Bir yandan İsrail'in ABD emperyalizmine bağımlılığı da artıyor. İsrail yönetici çevreleri, emperyalistlere (ister Angola'da, ister Lübnan'da), karşılığında «prim» olarak en yeni insan kırımı araçları alabildikçe, her türlü hizmeti yapmaya hazır bulunuyorlar. (2) İsrail ekonomisi bütünüyle savaş politikasının, silâhlanma yarışı politikasının buyruğu

(1) 1976 Ocak ayında, işgal rejimine karşı halk yığınlarının güçlü çıkışları yeniden alevlendi. *Not. red.*

(2) 1976-1977 mali yılında İsrail ordusu ABD'den 2,6 milyar dolar tutarında yardım alacak. *Not. red.*

' altındadır. Enflasyon dörtnele gidiyor, tüketim malları fiyatları alabildiğine yükseliyor, vergiler artıyor, işsizler sayısı kabarıyor. Öğrencilere artık okullarda kahvaltı verilemiyor. Geniş halk yığınları, bu arada çocuklar ve ihtiyarlar, çeşitli derter ve yoksulluk içinde kıvraniyorlar.

İsrail ilerici güçleri, işgale karşı, barış için savaşıma ara vermiyorlar. Bu güçler, işgal altındaki Arap topraklarında uygulanan kıyıcı rejime karşı, insan haklarının çiğnenmesine ve uluslararası hukuk kurallarının bozulmasına karşı cephe alıyorlar. İsrail'de, hükümetin politikasını suçlayan ve memleketin karşı karşıya bulunduğu felâket konusunda yetkilileri uyarmaya çalışan sağduyu sahipleri seslerini gitgide yükseltiyorlar. İsrail ordusunun 1967'de işgal edilen bütün Arap topraklarından çekilmesinden, Filistin halkının yasal haklarının, 1967'de işgal altına düşen topraklarda kendi egemen devletini kurma hakkı da dahil, kendi kaderine buyrukluk hakkının tanınmasından, Filistin göçmenlerinin kendi yurtlarına mı dönecekleri, yoksa zararlarının ödenmesini mi yeğleyeceklerini kendi kararlarına bırakmaktan başka çözüm çaresi olmadığı sonucuna varanlar durmadan çoğalıyor. Çünkü Arap dünyası ancak bu suretle İsrail'i taniyabilmektedir.

İşgal, yalnız işgal altına düşenler için değil, aynı zamanda işgal edenler için de felâkettir. Yakın-Doğu'da güvenli bir gelecek isteyenler, işgale ve ezgiciliğe kapalı, barışa ve karşılıklı anlaşmaya açık bir yol seçmelidirler.

Özgür halkın birleşme sorunu

Fanni Edelman

Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu Genel Sekreteri

Mart ayının ikinci yarısında, Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu'ndan (UDKF) bir heyet Viyetnam'ı ziyaret etti. Bu ziyaret, Viyetnam halkının hayatında ciddi bir döneme, bütün ülkede Ulusal Meclis genel seçimleri hazırlıklarına rastladı. Nisanın 25'inde yapılan genel seçimler, Kuzey ve Güney Viyetnam'ın devrimci ve demokratik prensipler temeli üzerinde birleştirilmesini isteyen halk iradesinin parlak bir göstergisi oldu. Yirmi milyona yakın seçmen, Viyetnam'ın birliği, bütünlüğü için, barış ve sosyalizm için oy kullandı.

Sözkonusu heyete başkanlık eden UDKF Genel Sekreteri Fanni Edelman, yazı kurulumuzun ricaı üzerine dergimiz muhabirini kabul etti ve Viyetnam'da geçirdikleri günlerle ilgili izlenimlerini anlattı.

Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti ve Güney Viyetnam Cumhuriyeti kadın örgütlerinin, Viyetnam'da halkın yaşamını ve çalışmasını görmemiz için gönderdiği çağrını memnuniyetle ve büyük bir heyecanla kabul ettik. Viyetnam'a yolculuğumuz artık geride kaldı. İzlenimlerimiz elbette çok, Viyetnam'a ve halkına kimse ilgisiz kalamaz. Bu ülkenin insanlarıyla görüşmelerimiz, insanlığın aydın bir geleceğe doğru hareketinin dönüşüz olduğu, hayatın yoklamasından geçen devrimci savaşım yasaları kılavuz edinildikçe insanların en çetin engelleri de aşabilecekleri düşüncesini doğruluyor.

Düne kadar her karışta bomba çukurları açılmış olan Viyetnam toprağı her bakımdan bir yıkım görünüşü içindeydi. Bugün bütün halk, serpilip gelişen sosyalist ülkeyi kurmak için harıl harıl çalışıyor. Yıllardan beri ilk defa, insanlar yarına güvenle bakabiliyorlar.

Bu ülkede barış, fiziksel ve tinsel güçlerin alabildiğine gerilimli savaşımıyla, büyük kayıplar ve acılar pahasına kazanıldı. Bundan ötürü de, bu barış, bin defa daha değerlidir.

Bu sanki bir düş, diyorlardı Viyetnamlı anneler, kocalarımız, oğullarımız ve kardeşlerimizle artık belirsiz bir zaman için, belki de sonsuz olarak bir daha ayrılmıyacağımız; bugün, yarın, öbür gün bombalar veya top mermileri altında evimizin yıkılmıyacağı, müdahalecilerin buldozerleri ta-

rafından yerle bir edilmeyeceği; çocuklarımızın artık rahat rahat uyuyabilecekleri ve gülümsiyebilecekleri bize cidden düş gibi geliyor.

Şu var ki, güneyde, yepyeni bir hayatın başlamış olmasından hoşnut olmıyanlar da vardır. Savaştan çıkarlar sağlıyan ve sonunda kaçmaya muvaffak olamıyanlar, yeni-sömürgecilerin ve kukla hükümet adamlarının koğulmasından sonra kasten yerlerinde kalan elemanlar her araca başvurarak durumun normalleşmesine engel olmaya çalışıyorlar. Ama bunlar hiç bir başarı elde edemeyeceklerdir. Kurtuluş güçleri, işçi ve köylü milisleri daima tetikte bulunarak halk kazanımlarını gözbebeği gibi koruyor, CIA ajanlarına karşı savaşıma devam ediyor, Viyetnam'ın güvenlik ve egemenliğine el uzatılmasına yol vermiyorlar.

Emperyalizme, sömürgecilğe, yeni-sömürgecilğe ve yerli gericiğe karşı ulusal kurtuluş hareketinin en parlak sayfalarından birini yazan bu büyük halk utkusunu isabetle değerlendirebilmek için, Viyetnam'ın göğüs germek zorunda kaldığı çetin sınavları iyice gözönüne getirmeli ve şimdi nice karmaşık problemlerle karşı karşıya bulunduğunu düşünmeliyiz.

Viyetnam tarihte eşi az olan en sürekli savaşlardan birine katlanmak zorunda kaldı. Bu savaş kâh yatışarak, kâh yeni bir güçle alevlenerek, 1945 yılından 1975 yılına kadar sürdü ve böylece zamanımızın «otuz yıllık savaş»ı oldu. Bu savaşta, kurşunlanarak veya açlık yüzünden milyonlarca Viyetnamlı telef oldu, geride milyonlarca da sakat ve öksüz kaldı.

Fransız sömürgecilerine karşı, daha sonra da ABD yeni-sömürgecilerine karşı savaş boyunca, Kuzey'de toplam 5 milyon metrekaare konut, 4 bin köy, 3 bin okul, 1.500 hastane ve klinik, bütün elektrik santralleri, yollar ve köprüler yakıldı ve yıkıldı. Savaş yüzünden Güney'in uğradığı yıkım henüz kesinlikle hesaplanmış değildir. Fakat bu kesimde 3 milyon işsiz, hemen hemen 4 milyon okuma-yazma bilmiyenin varlığı, yarım milyon hektar arazinin ve milyonlarca hektar ormanın barbarlar tarafından çoraklaştırılmış ve yokedilmiş olması yıkımın ölçüleri hakkında bir fikir vermeye yeterlidir.

Bu sürekli savaşta işçi sınıfı sonuç belirliyen güç oldu ve halkın bütün felâketlerin üstesinden gelmesine olanak verdi. Bu güç bugün de Viyetnam toplumunun sosyalizme doğru gelişmesine önderlik ediyor.

Biz bu gerçeği, Kuzey'de, Namdin ilinde, güney-doğu Asya'nın en büyük sanayi kuruluşu olan tekstil kombinasını gezerken iyice kavradık. Bu kombinada 6 bini kadın olmak üzere 10 bin kişi çalışıyor. ABD hava kuvvetleri bu kuruluş üzerine 200 akın yaparak 1.500 bomba atmış, korkunç bir yıkıma neden olmuş, amma işçiler üretimi yine de sürdürmüşler. Üç yıl önce, kombinayı onarım ve ek yapılarla yeniden kurmuşlar. Kombinanın 3 çocuk yuvası, sanatoryumu ve sağlık yurdu var.

Şimdi Ho Şi Min adını taşıyan Saygon kenti proletaryası, devrimci gelenekleriyle ünlüdür. Saygon işçileri direniş savaşına aktif olarak katıldılar. Şimdi onlara başka sorunların çözümü, başka ödevler düşüyor.

Bu kentteki kuruluşların çoğu, yeni-sömürgeciliğin Çin-Hindî'nde mevzilerinin güçlü olduğuna güvendiği dönemde yabancı sermayeyle meydana getirildi. Böylece, ABD'nin yarım milyonluk asker-sivil personelini, kukla hükümet ordu ve polisini, işbirlikçiler zümresini beslemek ve bütün diğer gereksinmelerini gidermek için gereken altyapı kurulmuş oldu. Her şeyin dışarıdan sağlandığı montaj işletmelerinde ucuz işgücü alabildiğine sömürülüyordu.

Biz «Sinko» dikiş makineleri fabrikasını da gördük. Burada, emeğe gerçekten yaratımla yanaşıma, işçilerin girişkenlik ve buluşçuluğuna ve çalışma şevkine tanık olduk. Savaşta, diğer kuruluşlar gibi bu fabrika da, montaj aksamaları, yedek parçalar ve yakıt sağladığı kaynaklardan kopmuş. Ama işçiler bütün gerekli parçaların bu koşullar içinde de üretimini örgütleyebilmiş, ülkenin kuzeyinden ve öteki sosyalist ülkelerden benzin ve diğer materyaller sağlamışlar. Fabrikanın sahibi kaçmış. İşçiler bir kurul halinde fabrikanın yönetimini ele alarak, sosyalist yarışlarına önyak olmuşlar. Bu yarışlar mal üretimini eski düzeyine çıkarmış. Yarısından çoğu kadın olan işçiler şimdi bu başarılarla kıvanç duyuyor, üretimi daha da genişletiyorlar.

Yeniden kuruluşu başarma, üretimi daha çabuk iyileştirme ve ekonomik kalkınmaya, halkın yaşam düzeyinin yükseltilmesine yardım etme çabası, Ho Şi Min kentinin diğer kuruluşlarında, özellikle işçi kurullarıyla, en deneyli ve saygın uzmanlar arasından seçilmiş müdürlerle yönetilen işletmelerde de göze çarpıyor. Bu gibi işletme ve fabrikalarda emek verimliliği artıyor, emek normları fazlasıyla yerine getiriliyor ve buna, mühendislerin, proje uzmanlarının ve bilimsel-teknik aydınların diğer temsilcilerinin halktan yana geçmiş olmaları yardım ediyor.

Şu var ki, birçok kuruluş ve mağazalar ulusal burjuvazinin elinde kalıyor. Ekonomiyi bir an önce canlandırmak ve geliştirmek ereğiyle, yeni idareciler, özel girişime, karma işletmeler kurulmasına olanak veriyorlar. Güney'in köy ekonomisinde, topluluklar arasında yardımlaşma ekipleri biçiminde kolektif çalışma çekirdeklerinin belirdiği görülüyor.

Kuzey'de, sanayide devlet mülkiyeti biçiminin, köy ekonomisinde kooperatif mülkiyetinin egemen olduğu; Güney'de ise kapitalist üretim ilişkilerinin sürdüğü dikkate alınırsa, bugün birleştirilmiş olan ülkenin ekonomik yapısındaki ayrılaşma apaçık ortaya çıkıyor. Doğaldır ki, bu durum, gerek teorik, gerekse pratik nitelikte karmaşık problemler doğuruyor. Vİ yetnam Emek Partisi (VEP), bunlara, kendine özgü ilkesellik, bilgelik, öngörülük ve esneklikle, tüm halkın çıkarlarını gözeterek yanaşiyor.

Anayurdu birleştirmenin üstünlüklerini Viyetnam halkı açıkça kavırıyor .(1) Memleketin bütün kesimlerinin kaynak ve rezervleri plânlı biçimde değerdendirilmedikçe, hızlı ve sapmasız bir sosyal-ekonomik ilerleme sağlanamayacağına bilincine varıyor.

Viyetnam'ın her iki kesiminin yüzölçümü 320 bin km kareyi buluyor. Ülkenin 5 milyon hektardan fazla işlenir arazisi ve birkaç milyon hektar verimli yoz toprakları var. Kıyıları 3.200 km yi aşıyor. Balıkçılığa gayet elverişli olan kıyılar boyunca sayısız limanlar sıralanıyor. Kuzey genellikle maden yataklarıyla zengindir. Güney'in çok büyük bir köy ekonomisi potansiyeli var. Güney kesimi ovalarında büyük miktarda pirinç yetiştiriliyor, kauçuk ve diğer sınai bitkiler elde ediliyor. Jeolojik araştırmaların sonuçları epey zengin petrol yataklarının da varlığını gösteriyor.

Birleşmeye temel olan büyük ekonomik ve kültürel ilerleme olanaklarından başka, şimdiki reel durum ve koşullar da bu birleşmenin hızlandırılmasını gerektiriyordu. Ve birleşme öncelikle Güney için gerekliydi. «Kuzey'in Güney'i yutması» gibi masallar uyduran bazı burjuva gazeteleri yorumcuları, bir zahmet edip de, emperyalizmin ve yeni-sömürgecilğin arpalığa çevirdikleri bu ülke kesimini ne halde bıraktıklarını, babalarının çiftliği gibi ağalık sürerek burayı ne hale getirdiklerini düşünmeye yanaşmıyorlar. Bu dediklerimizi kanıtlamak için bazı örnekler vereceğiz.

1954 yılına kadar Güney'de her yıl 4 milyon ton pirinç üretiliyordu. Bu kadarı yalnız Güney'in ve bazı Kuzey illerinin gereksinmelerini gidermekle kalmıyor, ihracata da yetiyordu. Ama ABD emperyalistleri ile yerli usaklarının egemenliği döneminde, köylüler topraklarından çıkarılıyor, «stratejik köyler»e sürülüyor, kentlere akın etmek zorunda bırakılıyordu. (2) Bütün bunlar bir tek amaçla, kurtuluş ordusu ve partizan birlikleri etrafında bir boşluk yaratmak, bunları doğal destek ve dayanağından yoksun etmek amacıyla yapıyordu. Dolayısıyla, pirinç üretimi de yıldan yıla düşüyordu. Pirinç Birleşik Amerika'dan ithal ediliyor ve âdeta sadaka gibi dağıtılıyordu.

Viyetnam Emek Partisi'nin çağırısı üzerine, Kuzey ahalisi Güney'e kar-

- (1) Hatırlardadır ki, Kuzey ile Güney'i ayıran geçici sınır çizgisi, Çin-Hindi'yle ilgili Cenevre Anlaşması gereğince 17. paralel boyunca çekilmişti. Bu anlaşmanın öngördüğü üzere, iki yıl sonra tüm memlekette genel seçimler yapılmalıydı. Güney'in kukla yöneticileri ABD gerici çevrelerinin direktifiyle hareket ederek, seçimlere yanaşmadılar. Onlar, yalnız Güney Viyetnam'da değil, Güney-Doğu Asya'nın diğer ülkelerinde de ulusal kurtuluş hareketini durdurmak üzere, ülkenin bölünmüşlüğünü sonrasızlaştırmak istiyorlardı. Birleşik Amerika emperyalizmi Güney Viyetnam'ı, Asya'da sosyalizme karşı savaşım için bir atlama tahtası haline, yeni tipten bir sömürge haline getirmeye çalışıyordu.
- (2) Bu politika yüzünden, Güney Viyetnam'da yeni-sömürgecilik döneminde kentlerin nüfusu üç misli artarak, 3 milyondan 9 milyona çıktı.

deşçe yardımlarda bulundu. Kurtuluştan sonra sekiz ay içinde, Kuzey ahalisi, Güney'lilere bir milyar dong ⁽³⁾ tutarında gereksinme maddeleri sağladı, binlerce ton yiyecek, benzin, kimyasal gübreler ve diğer yaşamsal önemli mallar gönderdi. Güney'e Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler de önemli yardımlarda bulundular.

Güney illerinde pirinç yetiştirmede yine eski ölçülere varılması için etkin tedbirler alınıyor. İlkönce, barbarların, bütün yararlı bitkileri yoketmek üzere zehir püskürterek berbat ettikleri arazinin onarılması ve yeniden verimli hale getirilmesi gerekiyor. İkincisi, binlerce köylünün bu kesimlerdeki eski yerlerini tekrar almaları sağlanmaya çalışılıyor.

Bu süreç artık başlamış bulunuyor. Şimdi kentleri terkeden 300 bin kişi, artık gerçek bir emek ordusuna dönüşmüş kurtuluş ordusunun yardımıyla canlandırılmakta olan pirinçlik araziye yerleşiyorlar. Yılın ilk yarısında bu insanlara devrim idaresi tarafından parasız yiyecek dağıtılıyor, ev yapmalarına yardım ediliyor, kereste gereksinmelerini sağlamak üzere ormanlardan kesitlik bölümler ayrılıyor, kendilerine alet-edevat da veriliyor. Böylece, vaktiyle yerlerini terketmek zorunda bırakılmış olanların tekrar toprağa dönmeleri ölçüsünde genişliyen yeni ekonomik kesimler meydana geliyor.

Bir zamanın Saygon'u akıl almaz bir karşıtlıklar tablosu oluşturuyor. Kentin bir bölgesinde en lüks villalar, kâşaneler, öbür bölgesinde ucu bucağı görünmez kulübeler, gecekondu denizi. Kentte hastane, doğum-evi, okul, çocuk yuvası ve konut yetersizliği şiddetle hissediliyor. Bütün bu ve benzeri problemler, ancak bütün halkın yardımıyla, sosyalist ülkelerin yardımlarıyla, uluslararası dayanışmayla çözülebilir. Güney'in emekçi halkı bunu iyi anlıyor.

Viyetnamlı dostlarımızla konuşmamızda, Ho Şi Min kenti sokaklarının, bulvar ve alanlarının temizliğinin dikkati çektiğini söylediğimiz zaman, çoğu gülümsüyordu. Ve «iki yıl önceki Saygon'u görmüş olsaydınız, ne diyecaktiniz acaba?» demekten kendilerini alamıyor ve anlatıyorlardı: O zamanki Saygon, sözün tam anlamıyla dünyanın en pis kentlerinden biriydi. ABD yeni-sömürgecileri ve onlara ayak uyduran diğer bazı kapitalist ülkelerin başarısız politikacıları, Saygon'u Güney-Doğu Asya'nın «hür dünya» vitrini yapmak istiyorlardı. Ve gerçekten de bu kenti ahlâksızlık ve yolsuzlukların, türlü düşkünlük ve illetlerin vitrini haline getirdiler. İşgalciler, çekilirken, geride, yarım milyondan fazla satılık kadın, yüzbinlerce narkoman ve kimsesiz çocuk, yüz binden fazla da «havaı da alıp satan» dedikleri küçük spekülâtör bıraktılar.

Heyetimiz üyelerinden biri olan Amerikalı Norma Spetors'un şu sözlerini unutamıyorum: «Burada, Amerikalı olduğumdan hep utanıyorum. Mem-

(3) VDC'nde 100 dong, yaklaşık 40 dolar eder. Not. red.

İleketimiz bu halka yalnız acılar ve ahlâk düşkünlükleri getirdi. Ve bütün bunlar bir de demokrasi ve «özgürlüğü savunma adına yapılıyordu.»

Fakat Viyetnamlılar, UDKF çerçevesine giren «İrksal ve Ekonomik Hak Eşitliği İstiyen Kadınlar» örgütü temsilcisi olan arkadaşımız Norma Spectors'un düşüncesini okurcasına, hep aynı cevabı veriyor, ABD'de bir yanda emperyalistleri, öte yanda iğrenç ve yüzkızartıcı savaşa son verilmesi için savaşılan Angela Davis, Jane Fonda gibi Amerikan kadınlarını birbirinden iyice ayırdebedildiklerini belirtiyorlardı.

Küba Kadınlar Federasyonu Sekreterliği üyelerinden Libia de Moya, kendi yurdu Küba'yla da ABD emperyalizminin aynen Güney Viyetnam'ın kaderiyle oynadığı gibi oynamak istediğini, ülkeyi cüzdanları şişkin, ahlâk düşkünlü para babalarının sefahat yuvası haline getirmeye ve bir yandan da her araca başvurarak memleketin sırtından büyük vurgunlar vurmaya çalıştığını hatırlattı. Libia de Moya, yeni-sömürgecilik «kültür»ü kurbanlarını yeniden eğitime işlerinin nasıl gittiği konusunda anlatılanları büyük bir dikkatle dinliyor, burada ve diğer bölgelerde şimdiki çalışmalarla, Küba'da devrimden sonraki ilk yıllarda başlayan çalışma süreçleri arasında büyük benzerlikler buluyordu.

Okyanus-ötesi «demokrasi»nin iletkenleri tarafından aşılana ahlâk normları ve değerlerinden azat yeni insanın eğitimi büyük bir davadır. Devrim iktidarı ideoloji ve kültür alanı çalışmalarına büyük bir ilgi ve özen gösteriyor. Zira bunlarda değişiklik sağlanmadan, çizilen yolda ileri adımlar atmak zordur.

Viyetnam halkının yıllar yılı saldırganlara karşı savaşıma yöneltmiş olan yurtseverliği ve devrimci enerjisi, şimdi memleketi ilerletme ve ulusun birliğini sağlama sorunu üzerinde yoğunlaştırılıyor. Bunlar bütün dönüşümler sürecinin önemli kaldıraçlarıdır. Viyetnamlı arkadaşlarımız, bizimle konuşmalarında, birliğin, kendileri için, çağdaş endüstriyi ve köy ekonomisini, kültürü, bilim ve sanatı en büyük süratle geliştirmenin güvencesi olduğunu belirttiler. Bundan başka, birleşme, nitel bakımından yeni bir temel üzerinde, özgürlük ve bağımsızlık koşullarının, Viyetnamla dayanışan halkların yaptıkları büyük yardımların yarattığı temel üzerinde oluşturuluyor.

Kurtuluştan önce, Güney Viyetnamda sosyalizm kavramı yozlaştırılıyor, gözden düşürülüyordu. Sosyalizm hakkında ileri-geri söylenen ve yazılanlara karşılık, Güney bölgesinde yaşayan halk, VDC ve diğer sosyalist devletler halklarının çıkar gözetmez yanaşımını, güçlükleri yenebilmesi için gereksindiği yardımı göstermeye nasıl can attıklarını gözleriyle görüyordu.

Savaş yıllarında esir düşen ulusal kurtuluş savaşçıları ya öldürülüyor, ya da canavarca işkenceler gördükleri zindanlara ve toplama kamplarına atılıyorlardı. Ama devrim iktidarının, eski kukla hükümet ordusu mensup-

larına karşı davranışı ve uyguladığı işlem, bugünkü kuşak ve gelecek kuşaklar tarafından unutulamaz. Devrim iktidarı yalnız halka karşı ağır suçlar işlemiş olanları cezalandırdı. Eski ordu erlerinin çoğu bölümü üzerinde sabırla eğitim çalışmaları yapıyor, kendilerine yurttaşlık hakları, ailelerinin yanına dönme ve barış içinde çalışma olanakları tanınıyor. Sosyalizmin moral gücü ve hümanizmi, açtığı köklü toplumsal dönüşümler perspektifleri Güney Viyetnamlıların da kalplerini ve kafalarını kazanıyor.

Dönüşümüzde, birçokları, bana, edindiğim en güçlü izlenimin ne olduğunu sordular. Kolayca cevap veremedim. Ben hiç bir zaman unutmıyacağım birçok şey gördüm ve hissettim. Ama belki de Viyetnamlıların yürüttükleri savaşıma gösterdiği büyük dayanışmadan ötürü, Sovyetler Birliği halkına minnettarlık duyguları bizim üzerimizde en büyük etkiyi yaptı. Seçkin parti ve hükümet adamlarıyla, Güney Viyetnam Ulusal Kurtuluş Cephesi eylemcileriyle, kuruluşlar müdürleri, eğitimciler, kadın örgütleri yöneticileri ve sıradan emekçilerle ve daha kiminle görüştüsek, hep, savaş yıllarında ve şimdi, ülkeyi barış içinde kalkındırma döneminde, Sovyetler Birliği'nin yaptığı içtenlikli kardeş yardımından ötürü sıcak şükran duygularını yansıtan sözler işittik. Heyetimiz üyelerinden, UDKF Sekreteri, Sovyet Kadınlar Komitesi Prezidyumu üyesi Valentina Titova, şimdiye kadar hiç bir yerde ve hiç bir zaman, kendi yurdu için Viyetnam'da gördüğü kadar mutlulukla duygulandırıcı bir heyecan yaşamadığını belirtiyordu.

Viyetnam'da bulunduğumuz günlerde, heyetimizin bütün üyeleri, Viyetnam halkının başarılarının neden ileri geldiğini, yurdu serpilip gelişen bir sosyalist ülke haline getirmeye ilişkin büyük ve parlak plânların neye dayandığını anlamak ve hissetmek istiyorlardı.

İzlenimlerimizi, bütün görüp işittiklerimizi birleştirerek şöyle özetleyebiliriz: Viyetnam halkının utkularının, yurtseverlik, politik bilinçlilik ve uluslararası dayanışma gibi üç ögesi vardır. Bu üç etken birbirinden ayrılmaz. Bunlar, otuz yıl boyunca savaşan ve şimdi kendine özgü kahramanlığıyla barış içinde yeni hayatı kurmakta olan halkın başlıca güç kaynağıdır. (1) Memleketin Kuzey ve Güney kesimlerinde halk kendi yazgısının efendisi oldu. Ho Şi Min'in kurduğu parti, şimdi barışçı, birleşik, bağımsız ve sosyalist Viyetnam'ı kurmayı hedef edinmiş olan parti, tüm memlekette halk yığınlarının enerjisini seferber ediyor ve uyumlaştırıyor.

(1) Viyetnam Emek Partisi MK Birinci Sekreteri Le Zuan yoldaş, SBKP XXV. Kongresinden söz ederek şunları belirtti: «Partimiz, Viyetnam koşullarında Marksist-Leninist öğretiyi yaratımla uygulayarak, iki bayrağı, yani ulusal-demokratik devrim ve sosyalist devrim bayraklarını yükseklerde dalgalandırıyor, ulusal bağımsızlık hareketi atılımını sosyalizmin gücüyle birleştiriyor ... Partimiz, ulusun güçlerini zamanımız devrimci güçleriyle, iç güçleri enternasyonal güçlerle birleştirdi ...» («Pravda», 26. 11. 1976.) *Not. red.*

Viyetnam Emek Partisi, halk tarafından, büyük davaların, 1945 Ağustos devrimiyle elde edilen utkuyla başlıyan köklü dönüşümleri gerçekleştirme işlerinin örgütçüsü, esinleyicisi ve yönetmeni olarak tanınıyor. VEP şimdi IV. Kongresine hazırlanıyor. Kongre, başlıca hedeflerinden biri olarak, tüm ülkeyi etkinlikle sanayileştirmeyi öngörüyor. Beşyıllık (1976–1980) plânı bu kongre onaylayacaktır. Bu plânın başarıyla hayata geçirilmesi, Viyetnam davasının göreceği enternasyonal desteğin ne kadar güçlü ve etkili olacağına bağlıdır.

UDKF'ye gelince, federasyon sekreterliği, Viyetnam'ı ziyaret eden heyetimizin raporunu dinledikten sonra, yeni bir uluslararası Viyetnam'la dayanışma kampanyası açılmasını kararlaştırdı. Biz Hanoy'da, UDKF'ye bağlı ulusal örgütlerin harcadıkları çabaların meyvalarını da gördük. Bu örgütlerin topladıkları paralarla, Hanoy'da, bütün dünya kadınlarının Viyetnamlı kardeşleriyle dayanışma ve dostluğunun sembolü olacak bir ana ve çocuk yurdu kuruluyor. Ama bu kadarı elbette yeterli değildir. Biz, Viyetnam'da savaşın açtığı derin yaraları sağıltmaya, bu ülke halkının yeni hayatı kurmasına yeni bir katkıda bulunmak üzere, bundan böyle de elden gelen çabanın en fazlasını göstermeliyiz.

Viyetnam'a çok daha fazla ısındım, gözümde değeri bir kat daha arttı. Güney'in tam kurtuluşunun birinci yıldönümü öncesinde, Viyetnam halkı Ulusal Meclis seçimleri yaptı. Bununla, memleketin devlet plânında birleştirilmesi yolunda çok önemli bir adım attı. Öncelikle politik, sosyal ve ideolojik karakterli semboller olarak yıllar yılı kullanılagelen Kuzey ve Güney sözcükeri, artık tekrar eski coğrafi anlamına indirgenmiş bulunuyor. Başkan Ho Şi Min'in peygamberce sözleri gerçek oluyor: «Viyetnam tek, Viyetnam halkı birleşik bir bütündür!»

Biz bütün demokratların eylembirliğinden yanayız

Bernardo Leighton

Şili Hristiyan-Demokrat Partisi kurucusu
derginin sorularına cevap veriyor

Bugün Şili'de demokratik güçlerin çözmekte oldukları ana sorun, diktatörlüğe karşı olan bütün partilerin ve halk tabakalarının eylembirliğini sağlamaktır. Dağınık eylemlerle, memleketi, faşizmin sürüklemiş olduğu derin ekonomik, sosyal ve politik keşmekeşten kurtarmanın olanağı yoktur. Bu kurtuluşa ancak demokrasiyi ve özgürlükleri canlandırma savaşımına halkın büyük çoğunluğunun katılmasıyla ulaşılabilir. Şili Komünist Partisi şunu belirtiyor: «Askersel cunta, silâh gücünden ziyade, anti-faşist güçlerin dağınıklığı sayesinde hâlâ iktidarda tutunabiliyor.» (1)

Dergimiz, birleşme sürecinin önemini gözönünde bulundurarak Halk Birliği koalisyonuna giren partilerin yöneticileriyle toplu bir mülakat yayımladı. (2)

Şili'nin geniş kamuoyu çevrelerinde, birleştirme sürecine Halk Birliği partilerinden başka, diğer politik ve toplumsal güçlerin, öncelikle hristiyan yığınlar, orta tabakalar ve bir bölüm emekçiler arasında büyük bir etkisi olan Hristiyan-Demokrat Partisinin de katılması gerektiği kanasının yavaş yavaş güçlenmekte olduğu görülüyor. Yazı Kurulu, bu sorun üzerinde Hristiyan-Demokrat Partisi kurucusunun neler düşündüğünü öğrenmenin okurlarımız için ilginç olacağı kanısındadır. Leighton, Şili Komünist Partisinin dergimizdeki temsilcisi Hugo Fazio ile aşağıda okuyacağınız konuşmayı yapmıştır. Gerçi Leighton'un görüşleri Halk Birliği'nin görüşlerine tamamen uygun değildir. Ama, görüş ayrılımları bir yana, Leighton'un düşünceleri, faşizme karşı savaşım için en etkin araçları aradıklarının ifadesidir.

İşte sözkonusu konuşmanın özetini sunuyoruz.

Şili'de birleşme süreci nasıl ilerliyor?

Yıllardan beri, gerek eski kuşağın, gerekse daha genç kuşağın temsilcileri olarak memlekette demokratik rejimin kurulup yerleşmesi için çalış-

(1) «Unidad antifascista». Edición clandestina, diciembre de 1975.

(2) «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi, sayı 10, 1975.

makta olanların, şimdi demokrasinin canlandırılması, elbette edindiğimiz yaşamsal deney bakımından yetkinleştirilmiş demokrasinin kurulması çabalarına katkıda bulunmaları gerekiyor. Birleşme süreci, demokratik rejimi canlandırma sorunu üzerinde benimsenebilecek uygun ölçütlerin belirlenmesi ereğiyle, karşılıklı saygı temeli üzerinde gelişmelidir.

Birleşme sürecinin alabileceği örgütsel biçimlere gelince, B. Leighton, bu sorun üzerinde, başka defa da belirttiği kanılarını tekrarladı: «Hristiyan-demokrasi için bir pakt veya cephe anlaşmasına girmeyi kararlaştırmak kolay değildir. Ama bu sorunu zamanın çözüme kavuşturacağını düşünüyorum. En önemlisi somut eylemlerdir. Aramızda değil, Pinoçet'e karşı savaşmamız gerekiyor. Düşmanımız odur. Daha doğrusu sembolik düşmandır o. Asıl düşman, onun tarafından ve başkaları tarafından kurulmuş olan sistemdir.»⁽³⁾

Bunun için, dedi B. Leighton konuşmada, şimdi cephe veya pakt (adı daha başka da olabilir) için somut biçimler arama sözkonusu değildir. Birleşme süreci, en önemli sorunda, yani Şili'de daha önce varolan demokrasiyi canlandırma sorunununda oydaş olduğumuza göre, yurt dışında bulunan bütün Şili'lilerin (şimdi yalnız onları gözönünde bulunduruyorum) uyumlu biçimde hareket etmelerinde toplanıyor. Birleşme sürecinin gelişmesine asıl böyle yardım edilebilir. Biz buna ulaşmaya çalıştık. Az çok sonuç da almış bulunuyoruz. Bundan böyle de çalışacağız.

Karşılıklı anlaşmayı kolaylaştıran ortak hedef

Her şeyden önce gerçek demokratlar olmamız, yani yıllardır kılavuz edindiğimiz ve edinmeye devam edeceğimiz doktrinlere göre demokrasiyi anlamamız gerekiyor. Ortak hedef, demokrasinin, ama tekrar ediyorum, yenilenmiş bir demokrasinin temellerini canlandırmaktır; zira şimdiki iktidar zorbaları, sözümona Şili hükümeti, demokrasiyi, bir yere kadar da yenilenmesine vakitlice girişilemediği için (birçokları genellikle bu yönde çaba göstermediler) ortadan kaldıracakmış bulunuyorlar. Bu ortak hedef, her insanın kendine özgü görüşlere sahip olma hakkı fikrini her Şili yurttaşının kabul etmesi ölçüsünde, demokratik güçlerin karşılıklı anlaşmasına yardım edecektir. Hristiyan-demokrasinin ideolojisi bizim için hristiyan dininin kurucusu olarak kalan İsa'nın adıyla bağlıdır. Fakat gerçeklik değişiyor ve bundan ötürü her zaman «Senyör, İsa'nın öğütlediği gibi hareket etmelisiniz!» diyemiyoruz. İsa insanı konu edinmiş, ondan söz etmiş, ama insanlığın kendisi, evrim geçirmesi ve değişmesi sayesinde, bundan 2.000 yıl önce ortaya çıkmış olan hristiyanlık öğretisini bugünkü günün hizmetine koyuyor. Bunlar elbette hristiyanların görüşleridir. Ama hristiyan olmak hiç de başkalarından apayrı haklara sahip olmak an-

⁽³⁾ «La Gazzetta del Popolo», 11–12 Settembre 1975.

lamına gelmiyor. Biz yalnız kendi iç dünyamıza özgü derin fikri, insanın selâmetine hizmet fikrini ifade etmek istiyoruz. Aynı şey başka öğretiler, örneğin Marksizm için de karakteristiktir ve bence, Hristiyanlar, Marksizm konusunda da aynı biçimde, yani kendi öğretileri konusunda olduğu gibi davranmalı, onu tarihsel gelişme boyunca ortaya çıkmış bir dünyagörüşü saymalıdırlar. Hristiyanlık da, Marksizm de, insan kişiliğine değer veriyor. Bundan ötürü, demokratik güçlerin karşılıklı anlaşmaya varmalarına yardım edebilecek olan ortak hedef, demokrasi istek ve atılımının düşünen insan yapısının belirtisi olduğu fikrinden hareket etmelidir. Şu var ki, kendi fikirlerimizi tutar ve direnirken, bunları dogma kertesine çıkarmak doğru olmaz.

Eylembirliğini engelliyen nedir?

Bu vakitli ve yerinde bir sorudur. Zira geçmişte demokrasiyi savunmada eylembirliği yapılmasını engelliyen bazı güçlükler vardı.

Daha hükümet darbesinden önce, görüşleri ayrı birçok Şili'li, demokrasiyi koruma yolunda eylembirliği istiyordu. Ama çabaları boşa gitti. O zaman hükümet veya muhalefetle birlik aranması değil, demokratik düzen ve kuralların nasıl korunacağı konusunda genel karşılıklı anlaşmaya varma denemeleri sözkonusuydu. Ölümü beni çok sarsan ve sarsmaya devam eden Salvador Allende de demokrasinin korunmasına hizmet ediyordu. Hükümete girmesek bile, birçoğumuz, onun hareket hattını saygıyla karşılıyorduk; çünkü demokratik muhalefeti oluşturuyorduk. Ama güçlükler vardı. Bunlar bizim için hükümet temsilcileriyle ilişkilerimizde karşılaştığımız güçlüklerdi. Onlar için muhalefet adamlarıyla ilişkilerinde karşılaştıkları güçlüklerdi. Bu nedenle, eylembirliği sorunu, bugün, benim kanımcı, yabancı ülkelerde olanlarımız için eskisi kadar keskin ve büyük olmasa bile, güncel olmaya devam ediyor. Ama içerde, Şili'de bu problem hâlâ ciddi ve karmaşıktır.

İşte bundan ötürü, yurt dışında bulunan Şili'liler, her şeyden önce, Şili koşullarını dikkate alarak, elbirliğiyle çözülebilecek bütün sorunlarda görüş birliğine varmak için çaba göstermelidirler. Zira içerdeki yurttaşlarımız, politik göçmenlerimizin çoğundan daha büyük tehlikeyle karşı karşıyadırlar. Bugün güçlükler, eskisi kadar önemli olmasa da, eylembirliği yolunda ciddi problemler yaratmaktadır.

Bence hepimiz çözümlemelere dayanarak hareket etmeliyiz. Avrupa'da iki yıldan fazla kaldıktan sonra, başka görüşlere sahip olanlarla, sosyalistler, komünistler ve radikallerle, küçük grupların üyeleriyle (bu grupların bazılarına eski Hristiyan-Demokrat Partisi üyeleri de katıldılar), bağımsızlarla, Şili'de demokrasiyi canlandırmaya 11 Eylül'den önce demokrasiden yana olan herkesin katılma hakkı olduğu hususunda görüş birliğine varılabileceğini anlamış bulunuyorum.

Bugün Şili'de çok önemli bir mayalanma vardır. Bana sorduğunuz ve cevap vermeye çalıştığım sorular memleket içinde de harıl harıl görüşülüyor. Bu herhalde silâhlı birlikler içinde, karabinyerler tugayında, diktatörlükle işbirliği yapan çevrelerde de sözkonusudur. Birçokları soruyorlar: «Ne yapmalı? Şimdiye kadar problemleri çözmekte aciz gösterdiğimizden başka, üstelik durum çok daha ağırlaştığına göre, bundan ötesi ne olacak?»

Vaktiyle demokrasi davasına hizmet ettikleri gibi yanlış bir düşünceyle darbeyi sevinçle karşılayanların çoğu, artık diktatörlüğü desteklemenin doğru olmadığını çoktan anlamış bulunuyorlar. Bugün böyleleri, yine birlik gerektiği, özellikle bu birlik için kendi görüşlerinden vazgeçmelerine hacet olmadığı, ancak Şili'de geniş demokrasiyi, vaktiyle varolan ve yetersizlikleri vakitlice giderilememiş olan demokrasiyi canlandırabilmemiz için, başkalarının görüşlerini de saygıyla karşılamaları gerektiği düşüncesine varıyorlar. (4)

Eylembirliğine varma yolundaki güçlükleri gidermenin elbette çaresi vardır. Yurt dışına çıkmış olan Şili'lilerin deneyi bunu gösteriyor. Şili'de, başlangıçta diktatörlüğü desteklemiş olanlar bile, memlekette çıkan gazete ve dergilerden anlaşıldığı üzere, cuntanın yürümeye devam ettiği yolla, en iyi niyetlerden hareket ederek varılmasını istedikleri şeylere varılamayacağını artık iyice kavramış bulunuyorlar.

*Diktatörlüğün devrilmesinden sonra nasıl bir
hükümet kurulacak?*

Gelecek hükümet sorunu çok önemlidir. Ben bu sorunla ilgili düşüncelerimi tam olarak belirtmeye çalışacağım. Gelecek hükümete, bence, demokrasinin çiğnendiği ve diktatörlüğün devlet dümenini ele geçirdiği 11 Eylül'den önce demokratik görüş ve tutumda olan bütün çevrelerin temsilcileri katılmalıdırlar. Peki, neyi amaçlayarak katılacaklardır? Hükümet başarıyla çalışırsın diye değil mi? Allah vere öyle olsun. Ben bundan ümitliyim. Bütün bu dediğim görüşte olanlar, iyi niyetlerini gerçekleştir-

(4) Leighton konuşmamızda daha önce de belirtmiş olduğu şu düşünceyi tekrarladı: «Başlangıçta diktatörlüğü şu veya bu biçimde desteklemiş olan geniş toplumsal ve politik çevreler artık tutumlarını değiştirmiş bulunuyor ve bugün faşist cuntanın politikasına ve eylem metotlarına karşı açık bir savaşım yürütüyorlar. Durumunu daha bol enformasyonla izliyebildiğimiz Hristiyan-Demokrat Partisinin içinde, bu eğilim apaçık beliriyor. Diktatörlüğü sürekli olmayacağı, yakın gelecekte anayasal demokratik rejim canlandırılacağı düşüncesiyle yanlış olan bazı etkili çevreler şimdi durumun kökten değişik olduğunu görüyorlar. Bunlar kesinlikle dikta politikasına ve diktanın kendisine karşı cephe alıyorlar, çünkü şimdi rejime bir an önce son vemenin memleketin yararına olacağını düşünüyorlar.» («La Gazetta del Popolo», 11-12 Settembre 1975.)

mek için büyük çabalar göstermelidirler. Gelecek hükümete, her şeyden önce, demokratik dönüşümler yapılmasını isteyenler, yani o zamanki muhalefetin ve kabinenin verilen ödevleri yerine getirebilecek yetenekte olan üyeleri gireceklerdir. ⁽⁵⁾

Biz gelecek hükümete kimlerin giremeyeceklerini de gayet iyi biliyoruz. Diktatörlüğe yardım edenler ve ona sonuna kadar bağlı kalanlar elbette ki yarının hükümetine giremeyeceklerdir. Ama bu hükümete, şimdiye kadar diktatörlükle işbirliği yapmamış, ona karşı savaşmış olanlar herhalde gireceklerdir. Şili'de yeni demokrasiyi kurma sorumluluğu da onlara düşecektir.

⁽⁵⁾ B. Leighton, daha geçen yıl, birleşme sürecine katılmaları gereken politik güçler sorunu söz konusu olurken, buna benzer görüşlerini şöyle belirtmişti: «Bana kalırsa, demokrasinin canlandırılmasında yararı olan bütün politik güçler, ya savaşımından çıkacak, ya da kendi değer ölçülerine göre buna katılacaklardır. İdeolojinin veya belirli doktrinleri tutmanın bununla hiç bir ilişkisi yoktur. Bütün iş somut eylemlerdedir. Hiç kimse savaşıma gelişigüzel katıldığı veya her hangi bir kanıta dayanılmadan savaşımından uzaklaştırıldığı hissine kapılmamalıdır. Hepimiz ortak hedefe yönelik savaşıma katılmakla yükümlüyüz. Birbirimize karşı dürüst davranarak, görüşlere karşılıklı saygı göstererek, geniş, sürekli, sağlam bir anlaşmaya varmak üzere çaba birliği yapmalıyız. Burada şu veya bu gücün kendi iradesini dayatmaktan kaçınması söz konusudur. Giderek, kendi iradesini dayatmaya halkın, hegemonizme, sekterliğe ve doğmatizme karşı olan diğer güçlerin kesin direnişiyle karşılaşması doğaldır. Bu geniş anlaşma günümüzün hedefi olmalıdır («Chile-America», Numero 10–11, 1975).

Batı Avrupa' da köylülerin yoksullaşması

Çağdaş kapitalizmin ekonomisindeki bunalım olguları, Batı Avrupa ülkeleri halkları geniş tabakalarının, bu arada köylülerin durumu üzerinde olumsuz etkiler yapıyor. Enflasyon süreçlerinin alıp yürümesi, vergi yükünün daha da ağırlaşması ve tekellerin gitgide genişliyen yaygınlaşması koşullarında çoğu köylü-çiftçi işletmelerinin ekonomik zayıflığı apaçık ortaya çıktı. Bu elverişsiz koşullara dayanabilecek durumda olmadıkları için, yüzbinlerce fermer (çiftlikçi) tarım ve hayvancılıkla uğraştığı işletmesini tasfiye etmek zorunda kalıyor.

İlkönce en küçük ve küçük işletmeler yıkıma uğruyor. İngiltere'de ve Galya'da, örneğin, 1964'ten 1973'e kadar arazi miktarı 120 dekarı geçmiyeyen çiftliklerin sayısı 159.600'den 72.900'e düştü, ya da % 54,3 oranında azaldı. 120—400 dekar arasında değişen işletmeler grubu % 24,9 azaldı (sayıca 88.400'den 66.400'e indi). Danimarka'da, 1960'tan 1974'e kadar, en küçük (100 dekarın altında araziye sahip) çiftliklerin % 56,4'ü, ya da 51.600'ü yıkıma uğradı. 100—200 dekarlık çiftliklerin sayısı da 16.000, ya da % 30,5 oranında eksildi.

Köy ekonomisi kuruluşlarının sayı durumu

Ülkeler			
Belçika	269,1 ¹	150,9	43,9
Büyük Britanya	461,2 ¹	273,4	40,7
Danimarka	196,1	129,9	33,8
İspanya	3.007,0 ²	2.560,0 ³	14,9
Fransa	1.918,0 ⁴	1.397,0 ⁵	27,2
FAC	1.617,7	1.067,2	34,0
Hollanda	308,1 ¹	169,1 ³	45,1
İsveç ⁶	264,7 ⁷	138,9 ³	47,5

¹ 1959; ² 1962; ³ 1973; ⁴ 1963; ⁵ 1975; ⁶ En az 20 dekarlık işletmeler; ⁷ 1961.

Burada ve daha sonraki verilerde resmi istatistiklerden yararlanıldı.

Köy işletmelerinin yıkıma uğraması köy ekonomisi üretiminde kapitalist birikim ve yoğunlaşmanın sonucudur. Bugün Batı Avrupa'da bu süreç öyle bir yeğlilikle geliyor ki, «küçük», «orta» ve «iri işletme» kavramlarının içeriği durmadan değişiyor: Şu veya bu memlekette birkaç yıl

önce yeterince iri sayılan bir işletme, bugün en iyi ahvalde, istikrarsızlık ve yıkımın eşiğinde bulunan bir orta işletme durumuna düşüyor. Örneğin, FAC'de, yakın geçmişe kadar yeterince yaşamsal güce sahip sayılan 150–200 dekarlık işletmelerin sayısında 1969'dan beri bir azalma görülüyor. 1973'ten sonra da, bunun biraz üstündeki çiftlikler grubunun (200–300 dekar işlenir arazisi olanların) sayısında azalma başlamış bulunuyor. İngiltere ve Galya'da, 1964'ten 1973'e kadar, «orta» çiftliklerin (400–1.200 dekar topraklı) 7.000'i, ya da % 11,7'si ortadan kalktı. Arazisi 200 ile 300 dekar arasında değişen işletmelerin bu kategoriye katıldığı Danimarka'da, 1960'tan 1974'e kadar, işletme sayısı 26.200'den 23.400'e düştü, ya da % 12 azaldı. Bunların pek azı irileşti, çoğu da eriyip gitti.

Böylelikle «yıkım» süreci, sahipleri yakın geçmişe kadar oransallıkla iyi geçinebilen eski orta kategori işletmeleri gitgide daha çok sarıyor. Bugün bunlar enflasyon ve rekabetin kurbanı oluyorlar.

Doğal olarak, işletme grupları arasında istikrar çerçeveleri sosyal sınırlar her memlekette başka başkadır (örneğin Büyük Britanya'da çiftliklerin ölçüleri Avrupa kıtasının diğer her hangi bir kapitalist ülkesinde olduğundan çok daha büyüktür). Ama her şeye karşın, durumda, köylerin daha büyük bölümünün yavaş yavaş daha aşağı sosyal gruplara geçmeleri eğiliminin egemen olduğu görülüyor.

Çiftlikçiliğin yıkıma uğraması, köy ekonomisinden kentlere doğru işgücü akınına yol açıyor. Bununla birlikte, ücretli işçilerin sayısı çiftlik sahipleri sayısından daha çabuk azalıyor. Çiftlikçiler işçi sayısını azaltarak, teknik araçlardan daha büyük ölçüde yararlanarak ve sadece ailenin işgücüne dayanarak, kayıplara ve yıkıma uğramaya başlayan çiftliklerini kurtarmaya çalışıyorlar.

Ne var ki, ücretli işgücü kullanmaktan kaçınmaları bile, işletme sahiplerinin yıkıma uğrama sürecini durduramıyor, bu süreci ancak bir yere kadar yavaşlatabiliyor.

Küçük ve orta köylülerin dışarı itilme ölçüleri bundan böyle herhalde gitgide genişleyecektir, zira daha şimdiden bütün ücretli işçiler iri kapitalist köy ekonomisi işletmelerinde yoğunlaşmış bulunuyorlar.

Verimli olmaktan çıkmış çiftliklerin varlığına son verilmesi, mülklerini işletmekten artık vazgeçmeleri için sahiplerine devletçe yapılan para yardımlarıyla günden güne daha çok teşvik ediliyor. Bu yardım emeklilik yaşına kadar devam ediyor. Kapitalist köy ekonomisi üzerinde bu tür sosyal-ekonomik «sağıltma», onu «yaşamsal güçten yoksun» elemanlardan «arıtma» metodu, bugün, bu ekonomi dalında süratli yapısal kuruluş yenilemeye yönelmiş olan Ortak Pazar'ın birleşik tarım politikasının önemli bir organik parçasıdır. Bu metot, Fransa'da, yani 1966 yılından beri yalnız bu suretle köy ekonomisinden (1975 yılı Mart sonu durumuna göre) 479

bin köylünün itilip çıkarıldığı memlekette en geniş uygulama alanı buldu. 1969 yılından beri bu sistem FAC'de de epeyce yaygınlaşmaya başladı; 1974 yılı sonuna kadar, bu memlekette 31 bin tarımcı, para yardımı karşılığında çiftliklerini (toplam 2.800.000 dekar) tasfiye ettiler. Köy ekonomisinde kapitalist birikim ve yoğunlaşmayı teşvikin daha «geleneksel» araçları da önemini korumaya devam ediyor. Bu araçları, öncelikle pazar mekanizmi, köy ekonomisi kredi sistemi, vergilendirme, köy ekonomisi kuruluşlarına (iri işletmeler yararına) «kayırmalı» yardım vb. olarak sıralıyabiliriz. Son yıllarda, dörtlü enflasyon koşullarında, «cılızlaşan» çiftliklerin itilip çıkarılmasında, çiftçiler tarafından alınıp satılan mallarda «fiyat makası» mekanizması önemli bir kaldıraç oluyor.

*Büyük Britanya ve FAC'de köy ekonomisi için üretilen
tarım ürünleri ve sanayi mallarında «fiyat makası»*

	1969'a kıyasla 1974'te fiyat artışı yüzdesi	
	Büyük Britanya	FAC
Köy ekonomisi ürünlerinde	163	112
Köy ekonomisi için gerekli üretim araçları:		
yem	209	134
gübreler	233	122
Yakıt, yağlama materyali, ısıtma, elektrik enerjisi	187	141
köy ekonomisi makineleri (yeni)	158	131

Köy ekonomisi üretimi için gerekli araç ve gereçler fiyatlarının başdöndürücü yükselişi, köy işletmelerinin harcamalarını süratle artırıyor, istikrarını sarsıyor, zarar eden, kaçınılmaz yıkıma hükümlü çiftlikler çevresini genişletiyor. Bu da, önümüzdeki birkaç yıl içinde, Batı Avrupa ülkelerinde köy işletmelerinin yıkıma uğramaları temposunun, şimdiki gibi, ya da 1970'lerin ilk yarısındaki durumdan daha yüksek olacağı anlamına geliyor.

G. Faktor

Dünya Bilim İşçileri Federasyonu

Dünya Bilim İşçileri Federasyonu (DBIF) tüzüğü'nün giriş bölümünde şöyle deniliyor: «Dünya Bilim İşçileri Federasyonu tüzüğünü imzalamış olan bilimsel örgütlerin birincil hedefi, bilimin geliştirilmesi ve pratikte uygulanması yoluyla insanın yaşam koşullarını iyileştirmektir. Bugün bilginler artık bilimin kötüye kullanılmasına göz yumamazlar. Bilimin kötüye kullanılması yalnız gereksiz harcama ve acılara yol açmakla kalmıyor, bilimsel sürecin kendisini de yavaşlatıyor. Bilim, insanlığın ilerlemesine ancak barış ve uluslararası işbirliği koşullarında sözün tam anlamıyla hizmet edebilir.»

Büyük Britanya ve Fransa bilim işçileri birliklerinin ortak girişimiyle 21 Temmuz 1946'da Londra'da DBIF'nun kurulması kararlaştırıldı. 1948 yılında bilim işçileri yasası onaylandı. Bu yasa, UNESCO tarafından, örgütün 18. Genel Konferans dönem toplantısında kabul edilen bilim işçileri statüsüne ilişkin önerilerin hazırlanmasında dayanak belgesi olarak kullanıldı. 1969'da DBIF Genel Kurulu, Bilim İşçilerinin Halkları Deklârasyonu'nu kesinleştirdi.

Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombaları atılmasından kısa bir süre sonra kurulan Dünya Bilim İşçileri Federasyonu, çalışmalarında, ödevinin taşıdığı önemin şimdi de 30 yıl önceki kadar büyük olduğu düşüncesini kılavuz ediniyor. Bilimin ulaşımlarının bazen kimilerini bilimi geliştirmenin gereğinden bile şüpheye düşürecek kadar kötüye kullanıldığı günümüzde, taşıdıkları sorumluluğun bilincinde olan bilginlerin, biraraya gelip görüşebilecekleri, candan ilgilendikleri problemleri toplumun önünde duran problemlerle karşılaştıracakları, insanın kurtuluşuna, adaletin ve mutluluğun pekişmesi için bilimin katkıda bulunmasına yardım edebilecek ortak tedbirler düşünebilecekleri bir örgüte sahip olmaları gayet önemlidir. DBIF kurulduğu andan itibaren bütün varlığı boyunca, atom silâhının yok edilmesi, silâhsızlanma, bilginlerin toplum karşısındaki sorumluluğu gibi sorunlara büyük bir önem verdi ve veriyor. Federasyon, bilginlerin Pugwach hareketinin, yaratılmasında özellikle Nobel Ödülü kazanan iki başkanı F. Joliot Curie'nin ve C. Pawell'in, aynı zamanda şimdiki başkanı E. Burhop'un büyük hizmetleri olan hareketin gelişmesinde önemli bir rol oynadı.

Federasyon, eyleminin ana doğrultusunu belirliyen birçok uluslararası sempozyumlar örgütledi. Bunları şöyle sıralayabiliriz: «Bilimsel-teknik kadrolar yetiştirme sorunları» (Helsinki, 1957); «Bilim, ekonomik gelişme ve halkların genliği» (Varşova, 1959); «Yüksek teknik ve sosyal öğrenim»

(Moskova, 1962); «Gelişme halindeki ülkelerde bilimin gelişmesi problemleri ve uluslararası bilimsel işbirliğinin rolü» (Budapeşte, 1965); «Avrupa'da bilimsel işbirliği» (Viyana, 1968); «Bilim ile teknolojinin karşılıklı ilişkileri» (Bratislava, 1969); «Viyetnam'da kimyasal savaş» (Paris, 1970); «Çağdaş toplumda genç bilim adamlarının problemleri» (Enschede, Hollanda, 1971); «Nükleer, biyolojik ve kimyasal silah, silahsızlanma ve bilginlerin sorumluluğu» (Berlin, 1971); «Bilim adamı ve toplum» (Varna, Bulgaristan, 1973); «Silahsızlanma savaşımında bilginlerin ve örgütlerinin rolü» (Moskova, 1975). Halen bilimsel ulaşımların ilerilik adına kullanılmasını önleyen politik ve sosyal engeller sorunu üstüne bir sempozyum yapılması olanağı inceleniyor.

1976 yılı başına kadar, DBİF'nin çalışmalarına 26 memleketin (Bulgaristan, Büyük Britanya, ADC, FAC, Yunanistan, Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti, Mısır, Hindistan, İspanya, Kolumbiya, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, Küba, Malgaş Cumhuriyeti, Meksika, Moğolistan, Polonya, Romanya, Birleşik Amerika, Sovyetler Birliği, Macaristan, Finlândiya, Fransa, Hollanda, Çekoslovakya, Yugoslavya ve Japonya) örgütleri aktif olarak katıldılar. Bireysel temsilci olarak DBİF'ye ayrıca 28 memleketin muhabir üyeleri giriyorlar. Federasyona Uluslararası Esperantist Biliginler Birliği de dahil bulunuyor.

Federasyon değişik karakterli (sendikal örgütler, özel meslek örgütleri ve bilimsel birlikler vb.) örgütleri birleştiriyor. Bunların üye sayıları değişiktir, fakat DBİF tüzüğü, genel kurul toplantılarında yönetime demokratik karakter veren bir oylama sistemi öngörmektedir. Bu örgütlerin karakteri DBİF bileşimi içindeki ilgi ve eylemlerinin ana doğrultusunu belirliyor. Örneğin, sendikalar daha çok mesleksel problemler ve çalışma koşullarıyla uğraşırken, bilimsel birlikler bilim ve teknikte gelişmenin sosyal yanları üzerinde daha büyük bir dikkatle duruyorlar. Ama, federasyonun ana ödevlerinden biri olarak, bütün örgütler beraberce problemleri görüşüyor ve ortak eylem yolunu belirliyorlar.

Bu ana ödev, DBİF'nin diğer birçok uluslararası örgütle kurmuş olduğu temasların sürdürülmesinde de dikkate alınıyor. Federasyon UNESCO'da istişari statüye (A kategorisi) ve BMT Ekonomik ve Sosyal Konseyi'nde özel istişari statüye sahiptir. Federasyon Uluslararası Çalışma Bürosu'yle, Uluslararası Eğitim İşçileri Sendikaları Federasyonu'yle daimi temas halindedir.

DBİF çerçevesinde, federasyon yayınları yazı kurulu (somut olarak, İngilizce, Fransızca, Almanca ve Rusça yayımlanmakta olan «Bilim dünyası» dergisi) gibi, sosyal-ekonomik komisyon, bilimsel politika komitesi, silahsızlanma problemleri komisyonu gibi daimi ihtisas komiteleri de vardır.

Prof. P. Biquard

Bildiri

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Politik Bürosu, 6 Temmuz 1976 günkü toplantısında: Avrupa Komünist ve İşçi Partileri'nin Berlin Konferansı, bu konferansta açıklanan Belge'yi değerlendirdi ve onayladı.

Politik Büro, Avrupa Komünist ve İşçi Partileri'nin Berlin Konferansı'na katılan TKP delegasyonu başkanı Genel Sekreter İ. Bilen yoldaşın konferans üstüne raporunu dinledi. Politik Büro, delegasyonun konferansta politik tutumunu, yaptığı konuşmayı tümüyle doğru buluyor, onaylıyor.

Politik Büro, böylesi bir forumun toplanmasını dünya komünist hareketinin yeni bir başarısı, ileriye doğru güçlü bir adım sayar. Politik Büro, konferansta alınan olumlu sonucun Avrupa'da ve dünyada barış, güvenlik, işbirliği ve sosyal ilerleme yolunda yürütülen savaşa önemli bir katkı olduğunu belirtir.

Belgenin hazırlanması için kurulan Redaksiyon Komisyonu'nun çalışmalarına, baştan sonuna kadar katılan TKP delegasyonunun çabaları olumlu, yapıcı olmuştur. Delegasyonumuz, önemli öneriler ileri sürmüş ve bunlar Belge'de yer almıştır. Politik Büro, Redaksiyon Komisyonu'nun çalışmalarına katılan delegasyonumuzun politik tutumunu, davranışlarını doğru bulur ve onaylar.

Konferansın açıkladığı Belge, Marksizm-Leninizm ilkelerine oturtulmuştur. Bu Belge, bir sıra güncel, somut sorunları içeriyor. Konferansa katılan partiler arasında ortak çözüme bağlanan bu sorunlar Avrupa ve dünya halkları için, bu arada Türkiye halkı için büyük bir önem taşımaktadır. Bu konferans, açıklanan Belge halkımıza, işçi sınıfına, emperyalizme, işbirlikçi, gerici büyük burjuvazinin, erki elinde tutan çevrelerin, halk düşmanı hükümetin zorbalıklarına karşı savaşta yol gösterici niteliktedir.

Konferans bir kez daha dünya kamuoyuna gösterdi ki: çağımızın devrimci ana gücü, başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelerdir, dünya komünist ve işçi hareketidir, ulusal kurtuluş hareketleridir. Partimiz, bu güçlerin savaşta birliğini güncel eylemleriyle güçlendirecektir.

Sovyetler Birliği, yüce Lenin'in partisi, proleter enternasyonalizminin temel dayanağıdır. Sovyetler Birliği'nin sürekli, yolundan şaşmaz Leninci barış politikası dünyamıza, bu arada Avrupa'ya yumuşama havası getirmiştir. Bu yumuşama havasına karşı yeniden estirilmek istenen «soğuk

harp» kısırtıcılığı yenilecektir. Komünist hareket daha da güçlenecektir. Ulusal kurtuluş ve bağımsızlık direnişleri daha geniş boyutlar alacaktır.

Konferans, Türkiye’de de işçi hareketinin birliği için olan savaşı güçlendirecektir. Bütün ileri, demokratik güçlerin ortak bir savaş programı üzerinde elele vermeleri kaçınılmaz bir zorunluktur. Konferans, bu savaşta halkımıza güç kaynaklarından biri olacaktır.

TKP, bugün faşizme tırmanma yolunu tutan halk düşmanı hükümetin alaşağı edilmesi, yerine ileri, demokratik bir erkin, hükümetin getirilmesi için işçi sınıfının, bütün halkçı güçlerin, örgütlerin yürüttükleri savaşımı bundan böyle de örgütleme çizgisinden yürüyecektir.

Emperyalizme, işbirlikçi hükümete karşı sürdürülen savaş, her soydan ve boydan oportünistlere, kuyrukçulara, işçi sınıfı düşmanlarına, polis ajanlarına, Maoculara, faşistlere karşı yürütülen savaştan ayrı değildir.

Partimiz, bundan böyle de, proleter enternasyonalizmini, Marksçı-Leninci savaş ilkelerini var gücüyle savunacaktır. Bu ilkeler, partimizin savaşında köşe taşlarıdır.

*TKP Merkez Komitesi
Politik Bürosu*

6 Temmuz 1976

Savaşımın yoğunlaştığı noktalar

A. Saydan

İktidar çevrelerinin sürekli bir faşizme tırmanma ve bu tırmanmayı anti-komünizmle karma çabalarını önlemek, emperyalizmin ve büyük sömürücü çevrelerin elinde faşizme tırmanma yolunda bir araç olan Demirel ortaklığını devirmek, demokratik bir hükümet kurmak sorunu devrimci çevreler için olduğu gibi, kamuoyu için de başta gelen sorunlar arasındadır. Bu konuları birbirinden ayırmaya esasen olanak yoktur. Faşist tırmanmanın kaynağı hükümet ve onun dayandığı büyük sermaye, emperyalizm ve işbirlikçi çevrelerdir. Bundan ötürü faşist tırmanmaya karşı savaşım aynı zamanda demokratik bir hükümeti işbaşına getirmek, büyük sermaye, toprak beyleri ve emperyalist çevrelerin egemenliğine son vermek için savaşım ile birleşiyor.

Ne var ki, bu sorunlar bütün ilerici, yurtsever, devrimci, hattâ legal sosyalist çevrelerce aynı açıdan ele alınmıyor, değişik esaslardan ve noktalardan hareket edildiği için değişik sonuçlara varılıyor. Legal sosyalist partilerine bağlı bazı çevreler ve bazı yazarlar Türkiye'de faşizme bir tırmanmanın varlığını ve faşist rejimi yerleştirme tehlikesini kabul etmekle birlikte bu tehlikenin pek o kadar yakın olmadığını belirtmekten geri durmuyorlar. Bunlara göre, «eğer faşist tırmanma varsa, büyük bir sosyalist potansiyel, güçlü bir sosyalist akım ve etkin bir sosyalist hareket var demek. Faşist tırmanma bu yürüyüşü durdurmayı amaçlıyor. Faşist tırmanma her yerde böyle bir yürüyüşü durdurmayı amaçlar. Sosyalist akım ve hareketin, henüz iktidarı kavıyacak boyutlara ulaşmamış olması ayrı bir nokta.» («Yürüyüş», S. 66.) Yine aynı derginin kanısına göre «Eğer sol'un bölünmüşlüğüyle MC hükümetinin kuruluşu arasında bir bağ kurmaya çalışırsanız, Demirel hükümetinin kurulmasını da «sol'un bölünmüşlüğüne» bağlamış olursunuz. Bu durumda da saçmalamış olursunuz.»

Önce birinci nokta üzerinde duralım. Güçlü sosyalist bir hareket olmadığına göre, yakın bir faşizm tehlikesi de pek belirlenmiyor demeye getirenler Demirel hükümetinin işbaşına geldiği günden bu yana 60'ı aşkın genci, işçiye öldürmesini, kanlı komando baskınlarını izah edemedikleri gibi, emperyalizmin, işbirlikçilerin karanlıkta ve daha kanlı olacak yeni bir 12 Mart hazırlıkları içinde olduklarını da izah edemiyorlar, bu tehlikeyi zamanında görüp gereken tedbirleri almak gereğini duymuyorlar, işçi sınıfının ve onun paralelindeki bütün yurtsever, devrimci güçlerin savaşımını demobilize edecek bir tutumun içine giriyorlar.

Faşizmin gelişini iktidara yönelik güçlü bir sosyalist akımın varlığına bağlayanlar, faşizmin yalnız klasik geliş yolunu görebilenlerdir. Gerçekten

de gerek İtalya'da, gerek Almanya'da, gerekse İspanya'da faşizm hep bu klasik yoldan gelmiştir. Genellikle İkinci Dünya Harbi'nden önceki devirde faşizmin geliş yolu budur. Adı geçen bu ülkelerde gerçekten de sosyalist akım, işçi hareketi iktidara alternatif olmuş, burjuvazinin, kapitalizmin iktidar ve egemenliğini sarsacak duruma gelmişti. Almanya Komünist Partisi 1932 seçimlerinde 6 milyonun üstünde oy almış ve yüze yakın bir grupla parlamento'ya girmişti. Sosyal demokratlar Komünist Partisi'nin eylembirliği önerisini kabul ettikleri takdirde Almanya'da anti-faşist, sosyalist bir iktidarın kurulması işten bile değildi. Bu iktidarın parlamentoda yeterli çoğunluğu olacaktı. Sosyal demokratların Almanya Komünist Partisi'nin teklifini kabul etmemeleri Hitlercilere iktidar, büyük sermayecilere de egemenliklerini sürdürmek olanağını sağlamıştı. Musolini'nin Roma üzerine yürüyüşünden önce İtalya'da kuvvetli bir sosyalist akım vardı. İspanya'da, ise, 1939'da yapılan parlamento seçimlerini komünist-sosyalist ve sosyal demokratlardan kurulu Halk Cephesi kazanmış ve sosyalist bir programı olan bir hükümet ortaklığı işbaşına gelmişti. Günümüzde de Şili'de faşizmin geliş bu klâsik yoldan olmuştur.

Fakat Avrupa'da İkinci Dünya Harbi sonucunda başta Sovyetler Birliği olmak üzere komünist, sosyalist ve genellikle anti-faşist güçlerin ortak çabası ile faşizm devlet sistemi olarak yıkıldı. Yalnız İspanya'da, Portekiz'de kaldı. Yunanistan'da ise, 1967 darbesiyle faşist bir iktidar kuruldu. Yunanistan'daki faşist darbe güçlü ve iktidara yönelik bir sosyalist hareketin varlığına karşı değil, burjuvazinin sol kanadının seçimlerde çoğunluğu kazanma ve burjuvazinin ilerici, sol kanadını temsil eden Papandreu başkanlığında bir hükümetin işbaşına gelmesini önlemek için yapıldı.

Ülkemizde de hepimizin bildiği gibi 1971 yılında 12 Mart Muhtırası ile bir sıkıyönetim faşizmi kuruldu. Bu darbe kimlere, hangi güçlere karşı yapıldı? Gelişmekte olan işçi hareketini, anti-emperyalist akımın güçlenmesini önlemek, anayasal hakları daha da budamak, emperyalizmin ve büyük burjuvazinin egemenliğini sürdürmek koşullarını yaratmak için yapıldı. Fakat somut olarak 12 Mart darbesi iktidara yönelik, güçlü sosyalist bir harekete karşı yapılmadı. Çünkü 12 Mart döneminde Türkiye'de bu güç daha gelişmemişti. Darbeden maksat etkenliğini kaybetmiş olan Demirel hükümetinin yerine «partilerüstü» aldatmacasıyla faşist, demokratik haklara düşman politikacılardan bir hükümeti işbaşına getirmekti.

Avrupa'da sosyalist devletler topluluğunun, komünist ve işçi hareketinin kuvvetlenmesi, ulusal kurtuluş hareketlerinin etkenliğinin artması ve herşeyden önce, faşist darbelerin yapıldığı ülkeler halklarının, bu arada halkımızın, emekçi yığınların ve devrimcilerin savaşları sonucunda, Portekiz'de ve Yunanistan'da faşizmin yıkıldığı gibi, Türkiye'de de sıkıyönetim faşizmi üç yıl sürebildi. Seçimlerde sıkıyönetim faşizmini yürütenler ağır bir yenilgiye uğradılar. Bugün Demirel ortaklığı faşist yöntemleri bütün demokratik

güçlere ve en başta işçi sınıfına karşı uygulamaya çalışıyor. Demek oluyor ki, bazı ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de toplumsal gelişmeler sonucunda, faşizmin uygulama yön ve yöntemleri klâsik biçimin dışına çıkmış, yeni koşullara göre özelliklere bürünmüştür.

Avrupa'da sosyalist sistemin kurulması ve güçlenmesi, işçi-komünist hareketinin, barışın güçlenmesi, büyük burjuvazinin kapitalist ülkelerde gelişen sosyalist harekete karşı faşist rejimler kurma olanağını çok daraltmıştır. Fakat devlet-tekelci kapitalizminin gelişmesi ve devlet organlarına egemen olmaya yönelmesiyle, tekelci olan veya olmayan burjuvazi arasındaki çatışmalar şiddetlenmiştir. Bu elemanlar Avrupa kapitalist ülkelerinin koşullarına göre ayrı ayrı gelişmekte ve her ülkenin kendi tarihsel koşullarına göre özellikler göstermektedir. Genel ilkeleri, Marksizm-Leninizm verilerini gözönünde tutmak şartıyla faşist yöntemlerin uygulanmasını her ülkeye göre ve o ülkenin özelliklerine göre ayrı ayrı ele almak gerekmektedir. Hattâ bu özellikler bir toplumun gelişme aşamasının düzeyine göre de ayrılıklar göstermektedir.

Günümüzde Türkiye'de egemen güçlerin ve onların aracı olan hükümetin faşizm yolunda bir tırmanma içinde olduğunu görüyoruz. Türkiye Komünist Partisi'nin yasaklanmış olması ve bu yasaklanmanın faşist kanun ve tedbirlerle konmuş olması ve sürdürülmesi egemen çevrelere faşizm yolunda tırmanmak için elverişli koşullar yaratıyor. Bundan ötürüdür ki, tekelci olmiyan burjuvazinin bazı politik güçleri TKP'ye konan yasağın kaldırılmasını istiyor ve bu yasağın ve tedbirlerin kaldırılmasında öteki yurtsever ve devrimci güçlerle birlikte, faşist tırmanmaya karşı savaşımın bir temel şartını görüyorlar. Faşist yasa ve tedbirlerin varlığı Türkiye'deki faşist tırmanmanın elemanlarından biridir. Bundan ötürü şu soruya cevap bulmak zorunluğu vardır: Türkiye'deki faşist tırmanmanın sosyal, ekonomik, politik tabanı ve koşulları nelerdir? Başta gelen, işçi sınıfının sağladığı devrimci, anti-emperyalist ve sosyalizme açılan demokratik birikim ve sıçramalardır. İkinci plânda gelen unsurlardan biri de, işbirlikçi burjuvazi ile objektif olarak çıkarları muayyen ölçüde de olsa emperyalizmle ve tekellerle çatışan burjuvazi arasındaki ayrışmaların ve çelişkilerin derinleşmesidir. Tekelci olmiyan burjuvazinin kaypak ve ödün vermeye, anlaşmaya hazır niteliğine rağmen genellikle burjuvazi arasındaki bu ayrışma Türkiye koşullarında sert ve kanlı bir nitelik de alabiliyor.

Türkiye'de hızlı devrimci bir birikim vardır. İşçi sınıfının nitel ve nicel bakımlardan hızlı bir gelişme göstermesi, emperyalizme, yerli ortaklarına ve genellikle burjuvaziye karşı yürüttüğü sınıf savaşımını memleket gerçeklerine ve bilimsel bir temele oturtması sömürü düzenini geriletme, işçi sınıfının güncel ve politik, demokratik haklarını sağlamaya koyulması ve bu savaşımında bir yandan da bütün halkın demokratik haklarına sahip çıkması büyük burjuvazi ve onun dayandığı emperyalist çevreleri telâşa

düşürmektedir. Büyük sermaye çevrelerinin örgütleri, örneğin, İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Ticaret ve Sanayi Odaları, Borsalar Birliği yönetici çevreleri ve bu çevrelere bağlı gerici basın ve ideologlar sık sık grev hakkının daha da kısıtlanması, toplu sözleşme düzeninin daha da daraltılması ve sermaye çevrelerinin yararına yön verilmesi için kampanya açmalarının anlamı büyük sermayenin işçi sınıfından duyduğu telâşın ve paniğin alâmetleridir. Hükümet ve onun dayanağı olan çevreler, faşist terörün en örgütlü ve yığınsal ucunu işçi sınıfına çevirmişlerdir. Seydişehir, TARIŞ, Bursa-Tofaş ve Iskenderun Demir-Çelik’de olduğu gibi gerçek sendikacılara, sendikalara, işçi militanlarına karşı kanlı bir terör ve yıldırma politikası yürütmeye kalkışmaları, yani faşist yöntemleri sarı sendikacıların, Maocuların da yardımıyla işçi sınıfına karşı yığınsal bir ölçüde uygulamaya başlamaları büyük sermaye çevrelerinin ve onun baskı aracı olan Demirel ortaklığının faşist yöntemlerden neyi beklediklerini ve esas hedeflerinin ne olduğunu açıkça gösteriyor.

Türkiye’de iktidara yönelik güçlü bir sosyalist akım hâlâ yoktur. Ama haklarını savunan, sömürüyü gerileten ve demokratik hakları genişletme, enflasyona, pahalılığa karşı, yani büyük sermayenin bu sömürü yöntemine karşı da savaş bayrağını açan bir işçi hareketinin sınıfsal savaşımının bütün emekçi halkın ulusal çıkarlarına uygunluğunun gittikçe daha açık belirmesi, işçi sınıfının savunduğu demokratik ve sosyalist fikirlerin bütün emekçi yığınlarına doğru yayılması, köy emekçileriyle bağlaşıklığın bir temel niteliği olarak gelişmesi büyük çıkar çevrelerinin telâşını paniğe dönüştürüyor.

Büyük sermaye çevrelerinin ve onların elinde olan hükümetin faşist tırmanmaya yönelmesinin esas amacı, Türkiye’de işçi hareketinin bu gelişmesini engellemektir. 12 Mart döneminde bu çevrelerin izlediği esas hedef de buydu. Ama sıkıyönetim terörüne, ağır cezalara, işkencelere, lokavtlara, gangster saldırılarına rağmen 12 Mart döneminde büyük burjuvazi bu hedefine ulaşamadı. Neden ulaşamadı? Ulaşmadı, çünkü, işçi sınıfı öncü sendikal ve politik örgütlerinin yönetiminde yığınsal teröre karşı yığınsal bir dayanışma ve haklarını bilinçle savunma, grev silâhını ustalıkla yerinde kullanmada gereken sınıfsal bilinci gösterebildi. Bundan ötürüdür ki, 12 Mart işçi sınıfının savaşımını durduma hedefine varamadı. Yine bundan ötürüdür ki, emperyalizmin ve işbirlikçilerin kurmayları daha kanlı, daha kara bir 12 Mart plânlamayı düşünüyorlar. Yeni bir 12 Mart’ın gelmesi kaçınılmaz değildir. İşçi hareketinin daha da güçlenmesi ve öteki demokratik akımların da ortak katkısıyla faşizmi yerleştirmek düşlerini tuzbuz etmek mümkündür.

Türkiye’de faşizmin gelişinin daha az önemli şartı, burjuvazideki ayrışmalardır demiştik. Burjuvazinin iki kolunun her zaman uzlaşabileceğini kesinlikle unutmamak şartıyla, işbirlikçi burjuvaziyle çıkarları onunla çe-

lişen burjuvazinin çatışmalarının zaman zaman kanlı bir nitelik aldığını biliyoruz. Temmuz ayında «Milliyet» gazetesinin sayfalarında AP Genel Başkanı ve Başbakan Demirel'le CHP Genel Başkanı Ecevit arasındaki çatışma, burjuvazinin bu iki kolu arasındaki amansız boğuşmanın tipik örneklerinden biridir. Demirel bu konuşmalarında bir Musolini diliyle kendisinden olmyan ilerici burjuva akımlarını ve politikacılarını bile yıkmak, yoketmek özlemlerini açığa vuruyor. Ne Anayasa, ne de herhangi bir yasayı dinlemediğini, dinlemeyeceğini açıkça ifade ediyor. Burjuva devletin kanunlarını bile hiçe saymak, kendisine karşı olan herkesi ve her akımı ezmeye kalkışmak, anti-komünizmi devlet politikası haline getirmek, büyük tekellerin sömürsünü zor ve zorbalık yöntemleriyle, yalan ve iftira ile, kanlı yöntemlerle halk yığınlarına dayatmak faşizme tırmanmaktan başka birşey değildir.

Demirel ortaklığı ve bu ortaklığın dayandığı çıkar çevreleri TKP'ne karşı başlattıkları faşist yöntemlerin, anti-komünizmin kapsamına, bir burjuva partisi olan CHP'yi, hiç olmazsa bu partinin bir kısmını almaya çalışıyor. TKP'ne karşı saldırganlığını arttırmakla işçi hareketinin beynine vurmaya deniyor. Çünkü egemen çevreler görüyorlar, biliyorlar ki, TKP'ndeki son üç-dört yıldaki gelişme, işçi hareketindeki son atılımlar birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Bu çevreler bir yandan da, burjuva muhalefeti anti-komünizm düzeyinde yenmeyi ve bu yoldan burjuvazinin bu kolunu kamuoyundan soyutlamayı deniyorlar. Bu yönden gelecek seçimlere bir yatırımı bile hayal ediyorlar. Burjuvazinin bu iki kolu arasındaki savaşında ilginç olan gelişme, tekeller dışında kalmış burjuvazinin çıkarlarını temsil eden yöneticiler, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki parlamentarizmin bütün koşullarının Türkiye'de de yaratılmasını savunmaktadırlar. Demirel ve yandaşlarının anti-komünizm ve baskı, saldırı ve bütün halkın demokratik haklarını budamak taktiğine yanaşmamaktadırlar. Bu gelişme, Türkiye devrim hareketi için ileri bir adımdır. Bu adımı desteklemek ve onun daha ileri gitmesi için çaba harcamak, toplumun demokratik gelişmesine yardım etmek anlamına gelir. Fakat bu, işçi sınıfının kendisine yabancı burjuva ideolojisinin etkisi altında bırakmak, toplumsal gelişme süreci içinde burjuvazinin egemenliğini sürdürmesine yardımcı olmak anlamına gelmez. Tamamen tersine işçi sınıfının köy ve kent emekçilerinin demokratik haklarını genişletmek, sınıf savaşında onları daha güçlü duruma getirmek ve işçi sınıfını topluma egemen olmaya hazırlamak anlamına gelir.

Türkiye'de üretici güçlerin gelişmesi hızlıdır. İşçi sınıfının, uzman emekçilerin, bilim adamlarının toplumu çemberleyen aşırı gerici, tutucu güçlerin dayattığı üretim ilişkilerini durmadan zorluyor. Başta işçi sınıfı olmak üzere üretici güçler, yeni, demokratik ve sosyalizme açılan üretim ilişkilerinin kurulması için savaşıyorlar. Artık değeri arttırmak, enflasyonu körüklemek ve bu yollardan aşırı bir sömürü düzeni içinde olağanüstü birikimler sağlamak isteyen ve bugünkü düzende önemli ölçüde bu amaçlarına

da ulaşan, devlet bütçesine, ulusal gelire egemen olanlar gelişen direnme karşısında bu olanaklarını elde tutmak için diretiyorlar.

Egemen çevreler toplum düzeni tabanının esas hatlarıyla kalmasını, toplum gelişmesini kendi çıkarlarına göre kanallı etmek istiyorlar. İşçi sınıfına, emekçi yığınlar karşı yürüttükleri kanlı, faşizan sınıf savaşımının esas amacı budur. Bir seçim plânında bile bu tabanın kendilerine egemenlik yolunda yardımcı olacağını geçmişteki deneyleriyle biliyorlar. Kapitalist düzendeki seçimler ancak bir toplum düzeninin üst yapıya yansımından başka bir sonuç vermiyor. Bunun için ortaçağ kalıntısı ilişkilere dört elle sarıldıkları gibi, Türkiye'de ortaçağ kalıntısı derebeylerinin bir Prusya-Yunkers tipi gelişmesini sağlamaya çalışıyorlar. Büyük tekellerin, holdinglerin emperyalizmin egemenliğini ekonominin kilit noktalarında tutmayı plânladıkları gibi.

Toprak reformu için pilot bölge seçilen Urfa'da bile, esasen yozlaştırılmış olan Toprak ve Tarım Reformu Yasasını daha da yozlaştırmalarının burada da derebeyi kalıntılarının, Yunker tipi bir gelişmeyi teşvik etmelerinin, büyük toprak beylerini MHP'ne çekmelerinin nedeni, toplum mevcut tabanını kendilerine, sınıfsal ve zümresel çıkarlarına göre bir gelişmeye yöneltmek çabalarından başka bir şey değildir. Bu durum bile halk düşmanı bir iktidarın, halk yararına herhangi bir demokratik reformu uygulamıyacağını, halktan yana demokratik ve devrimci reformlar için demokratik ve devrimci bir hükümetin varlığının, hatta demokratik-devrimci bir egemenliğin şart olduğunu bir daha gösteriyor.

Egemen çevrelerin faşist yöntemleri uygulamaları ve bu yönde tırmanmaya koyulmaları bir yandan işçi hareketini ezmek, bir yandan da büyük burjuvazinin tekeller dışı burjuvaziyle çelişkilerini çözmek istemesinin bir sonucudur. Bu durum, çıkarları tekellilerle çatışan burjuvazinin demokratik bir tutum takınması ve bu yolda ilerlemeye koyulmasıyla sonuçlanıyor. Onu bazı noktalarda, örneğin, anti-faşist plânda işçi sınıfına ve onun sendikal ve politik örgütlerine yaklaştırıyor. İktidarın faşist tırmanmasının somut bir yönü olarak Devlet Güvenlik Mahkemeleri'ne karşı bazı CHP yöneticilerinin çabalarını işçi sınıfı ve onun devrimci örgütleriyle aynı paralele getirmeleri bu gelişmenin bir örneğidir. Bu yaklaşma bugüne dek ortak bir eyleme dönüşmedi, ortak bir platforma oturtulmadı. Bunun nedenleri vardır. Bunların içinde bazı solcuların, legal sosyalistlerin bu gelişmeyi kıymetlendirememeleri, CHP yöneticilerine sığmayan anti-komünist psikozla yanaşmaları, CHP yöneticilerinin anti-faşist tutumlarının sosyal-politik anlamını kavrayamamaları önemli bir rol oynuyor.

DISK'in Devlet Güvenlik Mahkemeleri'ne karşı zincirleme gösteri ve mitingler tertipleme ve bir genel grev önerisinde bulunması iktidarın faşist tırmanmasına karşı savaşımı daha yüksek bir aşamaya ulaştırıcı niteliktedir. Hemen hemen bütün sendikalar, gençlik ve aydın örgütleri bu

öneriyi destekledi. Öte yandan Yol-İş Sendikasının iktidarın işlettiği her cinayete karşı iki saatlik bir genel grev önerisi de DISK'in teklifiyle birleşiyor. Ayrıca 20'den fazla sendika, gençlik ve öğretmen dernekleri ortak bir bildiri yayınlayarak DISK'in önerisini desteklediklerini açıkladılar. Bu ortak direniş ulusal ölçülerde bir ortak platforma ve eylembirliğine ulaşmadığı halde DGM'nin Meclisten hemen geçirilmesini önledi, yani gerici çevrelerin faşist tırmanma yolundaki bu girişiminin hiç olmazsa ilk adımlarını durdurdu. Hükümet bu genel ve ortak direniş karşısında DGM tasarısını CHP'nin Meclisteki direnişi sonucunda çoğunluk bulunmadığından tartışılamiyan tasarıyı ikinci defa Meclise sevketmekten çekindi. Bu arada DISK ilk protesto mitingini Bursa'da tertipledi. Bazı legal sosyalist yöneticilerin DGM tasarısının yasalaşmasına karşı sürdürülen genel kampanyanın uzağında kalmalarına rağmen legal sosyalist parti üyelerinden önemli bir kısmı bu kampanyaya katıldı, ortak cephe hareketini destekledi.

Hemen şunu eklemek gerek ki, TKP Demirel ortaklığı kurulduğu günlerde, bu ortaklığın en kanlı baskı yöntemlerine yöneleceğini ve sömürüyü daha da pekleştirmeye çalışacağını memleket kamuoyuna duyurmuş ve bu hükümeti devirmek, demokratik bir hükümeti işbaşına getirmenin zorunluğunu belirtmişti. TKP bu zorunluğu, elindeki bütün araçlarla yığınsal bir hale getirmek için çalıştı. Bugün işçi sınıfının, emekçi yığınların grev, miting ve gösteriler gibi en keskin yığınsal protesto ve direnme araçlarıyla bu hükümete ve onu destekliyen çevrelere karşı çıkıyor. Sorun bugün bu aşamayı daha yüksek, daha ileri bir aşamaya ulaştırmaktır. Bu aşama, genel grev ve zincirleme gösteriler gibi direnmeleri örgütlemek ve bütün sendikaların, bütün sosyalist partilerin, burjuvazinin ilerici kolunun ve bütün ulusal yurtsever güçlerin katılmasıyla örgütlemek ve başarmak biçiminde belirliyor.

TKP MK Politbüro üyesi A. Saydan yoldaşın FKP organı „l' Humanite" gazetesini muhabiri- nin sorularına yanıtı

Soru: Türkiye'deki genel durum nedir?

Yanıt: Türkiye henüz az gelişmiş, işbirlikçi burjuvazinin suç ortaklığıyla tamamiyle yabancı sermayenin egemenliği altına girmiş bir ülkedir. Bir hayli güçlüklerle gelişmekte olan endüstrileşme sürecine paralel olarak, memlekette feodalizmin kalıntıları sürüp gitmektedir. Çalışabilir nüfusun yüzde 65'i tarımda, yüzde 11'i sanayide, geri kalanı da hizmetlerde çalışmaktadır. 40 milyonluk nüfusun yüzde 60'ı okuma-yazma bilmez.

1 milyon 300 bin köylü ailesi tek karış toprağa olsun sahip değildir, 2 milyon 200 bin aile ise geçimlerini sağlayamayacak az topraklıdır. Bu nedenle köy nüfusunun yüzde 10'u tarım gelirlerinin yüzde 52'sini paylaşırken, büyük köylü yığınlarının yıllık geliri, nüfus başına 5 bin liradan azdır. Bunun yanı sıra enflasyon koşar adımlarla ilerlemekte, son yıllarda, fiyat artışları yılda yüzde 30'dan aşağı düşmemektedir.

5 milyon kadar işçi çalıştıran sanayi Amerikan, Batı Alman, Fransız ve diğer ülkeler tekellerine sıkı sıkıya bağlıdır, daha fazla montaja yöneliktir. Bunalımla birlikte işsizlik hızla artmaktadır. Büyük şehirlerdeki işsizlerin sayısı 3 milyonu aşmakta, kırsal bölgelerdeki kısmi işsizler ise 7 milyona yaklaşmaktadır.

Demirel hükümetinin 14 aylık iktidarı sırasında, polis tarafından desteklenen faşist çeteler 60 işçi, öğrenci ve ilerici vatandaşı katletmişlerdir.

Türkiye'deki anarşistler, Maoocu gruplar, burjuvazinin, emperyalizmin başta gelen müttefikleridir. Esasen Maoocular, çıkardıkları gazetelerde, TKP'ni polisin yardımıyla ortadan kaldırmaya niyetli olduklarını açıklamaktadırlar.

Soru: Fransa'daki emekçiler, demokratik çevreler, 1 Mayıs 1976 günkü gösterilerin olağanüstü ölçüler aldığını öğrendiler. Sizce bunun sebebi nedir?

Yanıt: Gerçekten de bu gösteriler halk hareketinin büyüklüğünü belirtmiştir. Bununla birlikte şunu belirtmek lâzımdır ki, bu bir rastlantı değil, özellikle son senelerde verilen savaşların sonucudur. Türkiye'de 1 Mayıs 53 yıldan beri kanunla yasaklanmıştır. Böyle olsa da TKP bu savaş gününü çeşitli eylemlerle kutlanması için emekçilere çağrıda bulunmaktan geri kalmamıştır. Böylelikle de işçi sınıfının dayanışma ve birlik heyecanının sönmesine meydan vermemiştir. 1 Mayıs yasağı devam ettiği halde sendikalar ve özellikle DISK, bu yıl bayramın açıkça kutlanmasını kararlaştırdı.

lar ve İstanbul'da yarım milyon işçi sokaklara döküldü. Yürüyüşe katılanlar sosyal ilerleme, demokrasi ve ulusal bağımsızlık isteyen belgiler taşıyorlardı.

Soru: TKP'nin halkın önüne koyduğu hedefler nedir?

Yanıt: Biz, halkın isteklerine, memleketin çıkarlarına uygun bazı büyük ödevler saptadık. Bunlardan birincisi, Türkiye'yi yabancıların egemenliğinden kurtarmak, emperyalist boyunduruktan çıkarmaktır. Türkiye'de politik ve ekonomik alanlarda derin demokratik reformların gerçekleştirilmesi gereklidir. Toprak, işleyenlerin olmalı, büyük toprak sahiplerinin mülkiyetine son verilmeli, ortaçağ kalıntıları ortadan kaldırılmalıdır. Büyük üretim araçları, bankalar millileştirilmelidir. Halkın yönetime ağırlığını koyabilmesi için tüm demokratik hakların genişletilmesi lâzımdır. Esasen bunları belirten bir parti programı hazırladık ve bunu incelenmeye, tartışmaya sunduk. Tek sözle biz, gerçek, ileri, sosyalizme yolaçacak bir demokrasiyi gerçekleştirmek istiyoruz. Bu amaçla tüm işçileri, demokratik ve yurtsever güçleri birleşmeye davet ediyoruz.

Soru: Fransa'da önemli sayıda Türk işçisi bulunması şüphesiz ki, TKP'ni de ilgilendiriyor. Fransız Komünist Partisi delegasyonu ile yaptığımız görüşmeler sırasında bu konu üzerinde duruldu mu?

Yanıt: Gerçekten de bu bizi çok yakından ilgilendiren bir konudur ve Fransız Komünist Partisi temsilcileriyle bunu da görüştük. Bizim kanımıza göre, memleketinizde bulunan 80 bin Türk işçisi, Fransız işçi sınıfının bir parçasıdır. Onlar da Fransız veya diğer yabancı işçiler gibi aynı sömürüye göğüs germekte, aynı sınıfın düşmanı karşısında bulunmaktadır. Hepsinin de bu düşmana karşı savaşmaları lâzımdır. Kuşkusuz ki, Türk işçileri kendi ülkelerine bağlıdırlar ve orada olan bitenle ilgilenmektedirler.

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini ve TKP'nin diğer yayınlarını, listesini yayınladığımız kitapçılardan satın alabilirler.

1. «Yeni Çağ» 1,— DM
2. «Atılım» 0,50 DM
3. L. İ. Brejnev, «Lenin'in 100. yıldönümü, SBKP'nin
XXIV. Kongresi, SSCB'nin 50. yılı» 5,— DM
4. Nazım Hikmet, Bütün Eserleri (8 cilt) cildi 7,50 DM
5. Bilimsel komünizm 7,— DM
6. Lenin (biyografisi) 5,— DM
7. Sovyetler Birliği Komünist Partisinin Programı 3,— DM
8. Büyük Oktobr 50 yaşında 3,— DM
9. S. Üstüngel, «Savaş Yolu» 10,— DM
10. S. Üstüngel, «Günümüzde TKP» 5,— DM
11. S. Üstüngel, «Güneşli Dünya» 5,— DM
12. S. Üstüngel, «Türkiye Olayları — 1973» 1,— DM
13. A. Saydan, «Sınıf savaşında yeni aşama» 5,— DM
14. A. Saydan, «Alman Demokratik Cumhuriyeti» 3,— DM
15. A. Saydan, «Yedi Sosyalist Ülkede Dün-Bugün-Yarın» . . . 3,— DM
16. A. Saydan, «Sovyetler Birliğinde 12 Gün» 2,— DM

Ayrıca dergimize abone olmak ve TKP'nin diğer yayınlarını edinmek isteyenler aşağıdaki adrese başvurabilirler:

1 BERLIN 10
Postfach 100229
Berlin (West)

Batı Berlin adresine ödemeler şu konto numarasına yapılır:

Buchhandlung
Postscheckkonto 342 441
Berlin (West)

«Yeni Çağ» dan Okurlara

İngiltere'deki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitap-
çılardan satın alabilirler:

Central Books Ltd.
37 Gray's Inn Rd.
London W.C.I.

Collet's London Bookshop
64-66, Charing Cross Rd.
London W.C. 2

Key Books
25, Essex St.
Birmingham B 5

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Franz Muhri

Sovyetler Birliği ve çağımız dünyası 561

Werner Lamberz

ADC'nin gelişmesinde yeni aşama 573

Rula Kukulu

Komünistlerin birliği 584

V. İskra

EYK ve AET: İşbirliği olanakları 592

xx: Mozambik ve Angola halklarının utkusundan sonra 601

Felicia Langer

İsrail insan haklarını çiğniyor 612

Fanni Edelman

Özgür halkın birleşme sorunu 618

Bernardo Leighton

Biz bütün demokratların eylembirliğinden yanayız 626

G. Faktor

Batı Avrupa'da köylülerin yoksullaşması 631

xx: Uluslararası örgütler hakkında kısa bilgiler 634

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesi Politik Bürosunun bildirisi 636

A. Saydan

Savaşımın yoğunlaştığı noktalar 638

xx: TKP MK Politik Büro üyesi A. Saydan yoldaşın FKP organı

«L'Humanite» gazetesi muhabirinin sorularına yanıtı 645

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi 30 dilde çıkıyor ve dünyanın her tarafında okunuyor.

Fiyatı 5 lira